

Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης
Σχολές Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας
Τμήμα Φυσικοθεραπείας

Πτυχιακή εργασία με θέμα:

ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ

Εισηγήτρια: Κα Γεωργιάδου Αθηνά
Επιμέλεια Εργασίας: Λεμάνη Δέσποινα

Θεσσαλονίκη 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα	1
Αφιέρωση	3
Πρόλογος	4
Μέρος Α' –Το ανάπηρο παιδί και η ένταξή του	6
Άτομα με ειδικές ανάγκες	7
Ορισμός	
Κατηγορίες ατόμων με ειδικές ανάγκες	9
Το παιδί με ειδικές ανάγκες	11
Η αγωγή των παιδιών με αναπηρία	12
Εκπαιδευτικό πλαίσιο	13
Προγράμματα	14
Ανάπηρο άτομο και κοινωνία	16
Κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ αναπήρων και μη αναπήρων	17
Στερεότυπες αντιλήψεις , στάσεις , αξίες, προκαταλήψεις	
Οικογενειακή αλληλεπίδραση	19
Η στάση των αναπήρων προς την αναπηρία τους	20
Ένταξη	21
Δυσκολίες στην ένταξη	22
Η αποδοχή της ένταξης	23
Η κοινωνική διάσταση του θέματος	
Θετικές επιδράσεις της ένταξης	24
Κοινό σχολείο-σχολείο ένταξης	
Ο παιδαγωγός της ένταξης	25
Μέρος Β' – Παιδικές κατασκηνώσεις	27
Ιστορία	28
Κατασκηνωτικός θεσμός	29
Σκοπός των παιδικών κατασκηνώσεων	30
Τα στελέχη	31
Γενικές αρχές	32
Καταλληλότητα χώρου	33
Εγκαταστάσεις	35
Υλικό για κατασκήνωση	37
Πρόγραμμα	
Οργάνωση – λειτουργία	39
Διοικητική υπηρεσία	
Υγειονομική υπηρεσία	45
Οικονομική υπηρεσία	47
Το παιδί στην κατασκήνωση	48
Οι ανάγκες του παιδιού στην κατασκήνωση	50
Δραστηριότητες	51
Διαιτολόγιο	55
Εφόδια	56
Προβλήματα προσαρμογής του παιδιού στην κατασκήνωση	57
Μέρος Γ' – Η ένταξη των παιδιών με αναπηρία στην κατασκήνωση	60
Ο σκοπός και τα θετικά της ένταξης των παιδιών με αναπηρία σε κοινή κατασκήνωση	61
Οι διαδικασίες των παιδιών για την ένταξη	64
Άλλες διαδικασίες κατά τη διάρκεια της ένταξης	

Προϋποθέσεις από την πλευρά της κατασκήνωσης	66
Ο ομαδάρχης της ένταξης	
Τα άλλα στελέχη	68
Ο αρχηγός	
Βοηθητικό προσωπικό	69
Χώρος της κατασκήνωσης	
Πρόγραμμα κατασκηνώσεως	71
Εφόδια	72
Ιατρική περίθαλψη	
Προκατασκηνωτικές συναντήσεις της διοίκησης της κατασκήνωσης με γονείς μη αναπήρων παιδιών	
Καθιερωμένη προκατασκηνωτική συνάντηση	73
Προκατασκηνωτικές συναντήσεις με το ανάπηρο παιδί και τους γονείς του	74
Οι δραστηριότητες και οι θετικές τους επιδράσεις στο παιδί με αναπηρία	75
Μειονέκτημα = Πλεονέκτημα	82
Εκθέσεις ομαδαρχών ένταξης	83
Επίλογος	88
Βιβλιογραφία	90

Αφιερώνω αυτήν την εργασία
στις κατασκηνώσεις
των Χριστιανικών Μαθητικών Ομάδων Απ. Παύλου
-στην Βραώνα Αττικής
και στον Προφήτη Ηλία Θυμιανών Χίου-
που με έκαναν να αγαπήσω την κατασκήνωση
και το παιδί με ή χωρίς αναπηρία.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι θερινές διακοπές αποτελούν για τα παιδιά μια εξαιρετική ευκαιρία , για να ξεκουραστούν , να ψυχαγωγηθούν και να αποσυμφορηθούν από το άγχος των μεγάλων αστικών κέντρων και το δύσκολο καθημερινό πρόγραμμα του χειμώνα . Μετά το τέλος της σχολικής χρονιάς ακολουθούν τρεις ολόκληροι μήνες διακοπών , που αποτελούν μια από τις καλύτερες περιόδους για ουσιαστική αξιοποίηση προς ωφέλεια γενικότερη των παιδιών. Η εννεάμηνη περίοδος του σχολείου είναι πραγματικά περίοδος εργασίας και για πολλά μάλιστα παιδιά περίοδος παραφορτωμένη και κουραστική. Γι'αυτό την περίοδο των διακοπών τα παιδιά χρειάζονται ανάπαυση και αλλαγή. Όταν λέμε ανάπαυση , δεν εννοούμε να είναι η περίοδος των διακοπών κενή, δεν εννοούμε ακινησία, ησυχία, που είναι έξω από την παιδική φύση, ή μόνο διασκέδαση και απραξία. Και όταν λέμε αλλαγή εννοούμε αλλαγή περιβάλλοντος , νέα απασχόληση, κάποια εργασία , κάποιο πρόγραμμα διαφορετικό και άσχετο με το σχολικό του χειμώνα . Το καλοκαίρι στις διακοπές το παιδί πρέπει να γνωρίσει την απόλυτη ξεγνοιασιά , με έντονες και ελεύθερες απασχολήσεις, που να γεμίζουν ευχάριστα όλες τις ώρες του. Η κατασκήνωση είναι η σωστότερη και πιο ωφέλιμη λύση για το παιδί.

Στη κατασκήνωση το παιδί θα δουλέψει , θα ενεργοποιηθεί , θα κινηθεί και θα ωφεληθεί στο σύνολο τον εαυτό του, δηλαδή το σώμα του και το πνεύμα του, τον χαρακτήρα του και την ψυχή του. Γιατί ασχολούμενο το παιδί στην κοινή συμβίωση , μαθαίνει να επικοινωνεί, να σέβεται , να συνεργάζεται , αρχίζει να μαθαίνει τον άνθρωπο και την ίδια τη ζωή.

Στην κοινωνία μας όμως δεν ζουν μόνο παιδιά πνευματικά και σωματικά υγιή. Ζουν και πολλά παιδιά με κάποια αναπηρία που έχουν τα ίδια δικαιώματα, τις ίδιες ανάγκες και επιθυμίες με τα μη ανάπηρα παιδιά. Έχουν εξίσου ίσως και περισσότερο φορτωμένο πρόγραμμα αφού τα περισσότερα από αυτά φοιτούν στο σχολείο και αγωνίζονται καθημερινά για να βελτιώσουν την ζωή τους με την βοήθεια ιατρών, ειδικών παιδαγωγών, φυσικοθεραπευτών , λογοθεραπευτών, ψυχολόγων και εργοθεραπευτών . Αναμφισβήτητα η ζωή τους είναι διαφορετικά και ,σε πολλές περιπτώσεις, περισσότερο επιβαρημένα από αυτή του φυσιολογικού παιδιού.

Επιβάλλεται λοιπόν η εισαγωγή θερινών διακοπών στην ζωή τους που όπως προαναφέραμε θα είναι εξίσου εποικοδομητική ,όπως είναι και για τα μη ανάπηρα παιδιά.

Η κατασκήνωση είναι η πιο κατάλληλη λύση αφού τα παιδιά θα φύγουν για λίγο από το οικογενειακό τους περιβάλλον , κάτι που θα τα βοηθήσει να ανεξαρτητοποιηθούν , θα συναναστραφούν με άλλα παιδιά και έτσι θα κοινωνικοποιηθούν , θα ψυχαγωγηθούν και θα απολαύσουν στιγμές ξεγνοιασιάς κάτι που θα τα ξεκουράσει. Στην κατασκήνωση το παιδί με αναπηρία θα ανακαλύψει μόνο του τις κλίσεις του και τα ενδιαφέροντά του, θα μάθει να συμβιώνει με άλλα παιδιά , θα ανακαλύψει τις δυνάμεις του μακριά από τη συνεχή επίβλεψη της οικογένειας και έτσι θα αποκτήσει αυτοπεποίθηση, αυτοεκτίμηση και θάρρος που θα το βοηθήσουν στην ενήλικη ζωή του.

Στην εργασία μας όμως δεν αναφερόμαστε στις κατασκηνώσεις Α.Μ.Ε.Α. αλλά στις «κοινές» κατασκηνώσεις και στην ένταξη παιδιών με ειδικές ανάγκες σε μια κοινωνία μη ανάπηρων παιδιών.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας μας παρουσιάζουμε χρήσιμα στοιχεία για τον κατασκηνωτικό θεσμό , απαραίτητα ώστε να βασίσουμε πάνω σ'αυτά την εργασία μας.

Στο δεύτερο μέρος δίνονται οι απαραίτητες πληροφορίες για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και την ένταξή τους στην κοινωνία.

Τέλος στο τρίτο μέρος επιχειρείται η προσέγγιση του κεντρικού θέματος της εργασίας που είναι η ένταξη των παιδιών με αναπηρία στην κατασκήνωση.

ΤΟ ΑΝΑΠΗΡΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ

Μέρος Α΄

«ΟΜΟΛΟΓΙΑ»

Ξυπνάω όπως όλοι.

Το μυαλό μου ενεργοποιείται και οι μυς μου
ελέγχουν την κατεύθυνσή μου .

Κι όμως είναι διαφορετικά.

Πλένομαι και ντύνομαι όπως όλοι.

Τρώω το πρωινό μου , όπως κάθε άλλος άνθρωπος στον κόσμο .

Κι όμως είναι διαφορετικά.

Αντιμετωπίζω τα προβλήματα που έχουν όλοι οι άνθρωποι:

Πού πρέπει να πάω;

Τι πρέπει να κάνω; ποιος είμαι;

Κι όμως είναι διαφορετικά.

Έχω τις ίδιες ανάγκες που έχουν όλοι.

Την ανάγκη να με αποδέχονται σαν άτομο.

Την ανάγκη να μ'αγαπούν γι'αυτό που είμαι

και όχι να με λυτούνται γι'αυτό που δεν είμαι.

Κι όμως είναι διαφορετικά.

Μ' αρέσουν τα ίδια πράγματα που αρέσουν σ'όλους,
η ζεστασιά μιας καλοκαιρινής μέρας, ο ενθουσιασμός
για μια καινούργια ανακάλυψη , το άγγιγμα κάποιου άλλου.

Κι όμως είναι διαφορετικά.

Δεν είμαι τόσο διαφορετικός από σένα.

Έχω μέρες που 'ναι καλύτερες από άλλες,

έχω μέρες που 'ναι χειρότερες.

Κι όμως, εξαιτίας της προκατάληψης και

της άγνοιας **είναι διαφορετικά.**

Howard Bennis (1985)

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Για το φαινόμενο της αναπηρίας υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί ορισμοί που πηγάζουν από διαφορετικές ιδεολογικοπολιτικές αντιλήψεις αλλά και από διαφορετικές οπτικές θεώρησης του προβλήματος.

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας(Π.Ο.Υ.) , Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες θεωρούνται όλα τα άτομα που εμφανίζουν σοβαρή μειονεξία που προκύπτει από φυσική ή διανοητική βλάβη.

Σε σχέση μ'αυτή τη θεώρηση έγινε η εξής ταξινόμηση:

Το μειονέκτημα : « κάθε απώλεια ουσίας ή αλλοίωσης μιας δομής ή μιας ψυχολογικής ,φυσιολογικής ή ανατομικής λειτουργίας» (Π.Ο.Υ.).

Η ανικανότητα : «κάθε μερική ή ολική ελάττωση (αποτέλεσμα του μειονεκτήματος) της ικανότητας να επιτελούμε μια δραστηριότητα μ'ένα συγκεκριμένο τρόπο ή μέσα στα όρια που θεωρούνται ως φυσιολογικά για ένα ανθρώπινο ον».

Το ελάττωμα: που έρχεται σ'ένα δεδομένο άτομο ως αποτέλεσμα μιας ανεπάρκειας ή μιας ανικανότητας που περιορίζει ή απαγορεύει την εκπλήρωση ενός φυσιολογικού ρόλου που είναι ομαλός (ανάλογα με την ηλικία,το φύλο, τους κοινωνικοπολιτιστικούς παράγοντες) για το άτομο αυτό.

Με βάση την νομοθεσία της Ε.Ε. που αποτελεί εθνική νομοθεσία για τα κράτη –μέλη της όπως η Ελλάδα ,σύμφωνα με τα παραπάνω Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες θεωρούνται αυτά που έχουν κάποιο μειονέκτημα ,κάποια ανικανότητα ,κάποιο ελάττωμα .

Ένας ορισμός του συμβουλίου της Ε.Ο.Κ. αναφέρει πως : «...ο όρος «άτομα με ειδικές ανάγκες» περιλαμβάνει άτομα με σοβαρές ανεπάρκειες ή μειονεξίες που οφείλονται σε σωματικές βλάβες,οι οποίες περιορίζουν ή αποκλείουν την εκτέλεση της δραστηριότητας ή λειτουργίας,η οποία θεωρείται κανονική για έναν άνθρωπο» .

Για πολλούς ειδικούς :

α) Η κατάσταση αυτή υπάρχει εκ γενετής ή είναι επίκτητη .

β) Η αναπηρία είναι μια λειτουργική βλάβη και ότι η ζωή το u αναπήρου δυσκολεύεται ουσιαστικά λόγω της αναπηρίας του.

γ) Η κατάσταση αυτή είναι συνέπεια παραμορφώσεων ,ή βλάβης της ανάπτυξης ή των λειτουργιών ,ή των τραυματικών επιδράσεων των συστημάτων στάσης ή κίνησης.

δ) Ο περίγυρος αντιδρά αρνητικά στην εμφάνιση του αναπήρου.

Ένας ορισμός κοινωνικού κριτικού χαρακτήρα είναι αυτός του Jantzen (1974) : «Η αναπηρία δεν μπορεί να θεωρείται ένα φυσικό φαινόμενο. Γίνεται φανερό και αρχίζει να υπάρχει ως αναπηρία μόνο από τη στιγμή που κάποια γνωρίσματα και χαρακτηριστικές εκδηλώσεις των γνωρισμάτων ενός ατόμου συγκριθούν προς τις εκάστοτε αντιλήψεις για το ελάχιστο των κοινωνικών και των υποκειμενικών ικανοτήτων . Με το να διαπιστωθεί πως ένα άτομο ,με βάση τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα,δεν ανταποκρίνεται στις παραπάνω αντιλήψεις ,γίνεται η αναπηρία φανερό . Υπάρχει ως κοινωνικό φαινόμενο ακριβώς απ'αυτή τη στιγμή και μόνο» .

Κατά τον Δημητρόπουλο (1995)-που ο ορισμός του βασίζεται στη σχέση του ατόμου με τη κοινωνία – άτομο με ειδικές ανάγκες είναι το άτομο το οποίο δεν είναι σε θέση να συμμετέχει σε όλες τις δραστηριότητες και να απολαμβάνει όλων των αγαθών που προσφέρει στα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας στην οποία ζει ,εξαιτίας της κατάστασης κάποιου ή όποιων από τα ψυχοσωματικά ή κοινωνικά χαρακτηριστικά του» .

Ο Π.Χαρτοκόλλης (1981) αναφέρει ότι ο όρος αναπηρία χρησιμοποιείται μόνο για ανθρώπους και την ορίζει ως μία ανίατη λειτουργική βλάβη ,έλλειψη ή ανωμαλία ,συγγενής ή επίκτητη ,αποτέλεσμα ή κατάλοιπο αρρώστιας ή ατυχήματος ,μια ανωμαλία που να εμποδίζει κατά κάποιον τρόπο την εκπλήρωση βασικών κοινωνικών αναγκών,όπως η κίνηση και η εργασία» .

Ο Klee(1980) αναφέρεται στην μείωση εργατικής δύναμης ως μέτρο αναπηρίας , ενώ ο Bardeau(1977) αντιλαμβάνεται την αναπηρία από μια πολιτική ,κοινωνική άποψη.

Ο Chancelerel (1987) εντοπίζει την αναπηρία στις σχέσεις της με τους κοινωνικούς και ατομικούς κανόνες και στην αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των κανόνων.

Ο Friedson (1966) παρατηρεί ότι αυτό που είναι κοινό σε όλες τις πράξεις καθορισμού κάποιου ως αναπήρου ,και που έχει ανάγκη επανεξέτασης ,είναι η πράξη αυτή καθ'αυτή του καθορισμού που μπορεί να είναι περισσότερο μια «ενοχοποίηση» παρά μια δήλωση της πραγματικότητας .

Ο Bleidick(1976) ορίζει το ανάπηρο άτομο :

- βάσει μιας αθεράπευτης μειονεκτικότητας (προσανατολισμός στο άτομο)
- βάσει των προσεπτόμενων διαδικασιών της συμπεριφοράς και των προσδοκιών της κοινωνίας (προσανατολισμός στην αλληλεπίδραση)
- βάσει ενός υποχρεωτικού εκπαιδευτικού –επαγγελματικού διαχωρισμού (προσανατολισμός στο εκπαιδευτικό σύστημα).
- βάσει της παραγωγής και των ταξικών σχέσεων της κοινωνίας (προσανατολισμός στην πολιτική οικονομία) .

Η ύπαρξη των «ανθρώπινων χαρακτηριστικών» αποκτά αξία για το άτομο ,ενώ αντίθετα η έλλειψή τους γίνεται για το άτομο μειονέκτημα και στην ανάλογη αρνητική κοινωνική αξιολόγηση το αισθάνεται ως «ελάττωμα». Ο τρόπος με τον οποίο προσδιορίζουμε /αντιλαμβανόμαστε τους ανθρώπους δημιουργείται από τον τρόπο κατανόησης και επικοινωνίας απέναντί τους.

Τέλος βασικό χαρακτηριστικό της αναπηρίας –για την πλειονότητα των μη αναπήρων - είναι στις περισσότερες περιπτώσεις το νοητικό μειονέκτημα και η μεταφορά του στο σωματικό μειονέκτημα . Αυτό συμβαίνει όχι μόνο σε μη εμπλεκόμενα άτομα αλλά και από επαγγελματίες και γονείς.

Τελικά φαίνεται ότι οι αξίες των εκάστοτε κοινωνιών ορίζουν το ποιος είναι ανάπηρος και ποιος όχι, και το βαθμό αναπηρίας. Επίσης η μορφή των σχέσεων και μη σχέσεων που έχουμε με τα ανάπηρα άτομα μοιάζει να παίζει σημαντικό ρόλο κατά την οικοδόμηση των αναπαραστάσεων που έχουμε για τα ανάπηρα άτομα.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Ο Ν. Νικηταράς χωρίζει τα άτομα αυτά σε δύο μεγάλες κατηγορίες :

1. Κατ'εξοχήν άτομα εκ φύσεως μειονεκτικά
 - με αναπηρίες αισθητήριες και σωματικές
 - με νοητικές αναπηρίες
 - με διαταραχές συμπεριφοράς προσωπικότητας και λόγου
 - με μαθησιακές δυσκολίες
2. Κατ'εξοχήν άτομα φύσει υγιή
 - άτομα παραβατικά (φυλακισμένοι, χρήστες ουσιών)
 - άτομα Γ' ηλικίας
 - έγκυοι
 - άτομα με παροδική αναπηρία.

ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Το ICF είναι ένα σύγχρονο επιστημονικό, παγκοσμίως αποδεκτό και εγκεκριμένο σύστημα ταξινόμησης και αξιολόγησης της Αναπηρίας με βάση τη Λειτουργικότητα. Δημιουργήθηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) και μεταφράστηκε - προσαρμόστηκε στην ελληνική πραγματικότητα. Ήδη προετοιμάζεται το θεσμικό πλαίσιο, ο τρόπος εφαρμογής του και τα αξιολογητικά και εκπαιδευτικά κέντρα των πιστοποιημένων Αξιολογητών Ιατρών και Λειτουργών Αποκατάστασης.

Το νέο σύστημα δέχεται πως τα προβλήματα υγείας έχουν επακόλουθα στους παρακάτω τομείς:

- ο στον σωματικό (βλάβες στις σωματικές δομές και λειτουργίες)

- ο στον τομέα της απόδοσης του ατόμου στις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής
- ο στην συμμετοχή του ατόμου στην κοινωνική ζωή

Επίσης η λειτουργικότητα του ατόμου επηρεάζεται από το περιβάλλον (φυσικό και κοινωνικό) που μπορεί να διευκολύνει ή να το εμποδίζει στην απόδοσή του στις δραστηριότητες και στην κοινωνική του συμμετοχή. Το επίπεδο αναπηρίας του ατόμου με προβλήματα υγείας προκύπτει από την αξιολόγηση όλων των ανωτέρω παραγόντων αντανακλώντας το επίπεδο της λειτουργικότητάς του.

Οι εφαρμογές του νέου συστήματος αναφέρονται στους παρακάτω τομείς :

- Υγείας (κλινική χρήση, έρευνα, αποκατάσταση)
- Κοινωνικής ασφάλισης
- Εκπαίδευσης
- Εργασίας
- Οικονομικών και Ανάπτυξης
- Νομοθεσίας κ.ά.
-

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

- ο Κατηγορία 0: Δεν υφίσταται λειτουργικός περιορισμός και αναπηρία.
- Κατηγορία 1: Ελαφρά αναπηρία. Παρατηρείται μόνο κάποια δυσανεξία λόγω των προβλημάτων υγείας από τα οποία υποφέρει το άτομο. Υπάρχει μόνο κάποιος περιορισμός της λειτουργικότητας σε λίγες δραστηριότητες, χωρίς να δημιουργείται εξάρτηση από άλλα άτομα.
- Κατηγορία 2: Μέτρια αναπηρία. Παρατηρείται σαφής περιορισμός της δραστηριότητας και υπάρχει συχνή ανάγκη χρήσης υποστηρικτικών μέσων (υποστηρικτικής τεχνολογίας).
- Κατηγορία 3: Σοβαρή αναπηρία. Υπάρχει σημαντικός περιορισμός των δραστηριοτήτων, πράγμα που δημιουργεί την ανάγκη τρίτου προσώπου για κάποιες δραστηριότητες.
- Κατηγορία 4: Πολύ σοβαρή αναπηρία (πλήρης αναπηρία). Η εξάρτηση από άλλα πρόσωπα είναι πλήρης. Σχεδόν όλες οι δραστηριότητες είναι περιορισμένες σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Για περιπτώσεις όπου η αναπηρία δεν έχει κριθεί οριστικά ως μη αναστρέψιμη βάσει της αξιολόγησης παρέχεται ΚΑΡΤΑ ΜΑΚΡΑΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ και ορίζεται ημερομηνία επανααξιολόγησης η οποία κυμαίνεται από 3 έως 5 έτη.

Επανααξιολόγηση μπορεί να πραγματοποιηθεί μετά από αίτημα του ίδιου ή του κηδεμόνα του αναπήρου σε περιπτώσεις όπου η κατάσταση της υγείας του ή των αναγκών του είναι μεταβαλλόμενη .

Για τις Διερευνήσεις Λειτουργικότητας , μετά την πρώτη διερεύνηση , συνιστάται ημερομηνία επόμενων διερευνήσεων από 3 έως 5 έτη, η και νωρίτερα μετά από αίτημα του ίδιου του αναπήρου . Για παιδιά και εφήβους λόγω της εξελισσόμενης φύσης της κατάστασης τους και των αναγκών τους η Διερεύνηση πραγματοποιείται κάθε 2 χρόνια ή και νωρίτερα , εφόσον ζητηθεί από την οικογένειά τους.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Θεωρούμε αναγκαίο να γίνει ξεχωριστή αναφορά στο ειδικό παιδί γιατί αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι όχι μόνο της παρούσας εργασίας αλλά και στην ανάπτυξη θεμάτων γύρω από την αναπηρία.

Όπως αναφέρει ο Κυπριωτάκης (1989) το ειδικό παιδί δεν είναι εκείνο που παρεκκλίνει από το κανονικό μόνο προς τα κάτω αλλά και προς τα πάνω . Ωστόσο τα ειδικά παιδιά με προβλήματα(απόκλιση προς τα κάτω) απαιτούν μεγαλύτερη φροντίδα.Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι το πρόβλημα των μειονεκτικών παιδιών δεν περιορίζεται μόνο στην αναπηρία τους αλλά και σε όλη τη προσωπικότητά τους αφού το αρχικό πρόβλημα επηρεάζει αισθητά όλες τις πτυχές της ζωής του και του εαυτού του. Συνέπειες όπως ατελέστατη ομιλία, κακή σχολική προσαρμογή ,σοβαρή συναισθηματική διαταραχή , αδυναμία ομαλής κοινωνικοποίησης κ.ά. συνοδεύουν την αναπηρία.

Η ιατρική περιορίζεται, ως επί το πλείστον, στον διαγνωστικό της ρόλο αφού την αποκατάσταση αναλαμβάνουν η ψυχολογία, η φυσικοθεραπεία, η εργοθεραπεία, η λογοθεραπεία, και άλλα προγράμματα εκμάθησης τρόπων επικοινωνίας που συντονίζονται στα πλαίσια της ειδικής αγωγής.

Όπως αναφέραμε στο προηγούμενο κεφάλαιο υπάρχουν διάφορες μορφές αναπηρίας και βαθμίδες απόκλισης από το φυσιολογικό. Ο Zean -Loui Chancerel και άλλοι επιστήμονες συμφώνησαν σε γενικές γραμμές στις παρακάτω κατηγορίες:

- Παιδιά με διαταραχές ή απώλεια όρασης.
- Παιδιά με ελαττωμένη ή χωρίς ακοή.
- Παιδιά με σωματική αναπηρία.
- Παιδιά με διαταραχές του λόγου.
- Παιδιά με διαταραχές στην μάθηση.
- Παιδιά με διαταραχές συμπεριφοράς .
- Παιδιά με νοητική αναπηρία.

Τα κριτήρια με τα οποία η απόκλιση χαρακτηρίζεται αισθητή ή όχι , είναι ορισμένες απόλυτες μετρήσεις (στην ακουστική ικανότητα) . Όμως σε άλλες περιπτώσεις όπως είναι οι σχολικές επιδόσεις , το παραπάνω κριτήριο δεν έχει κανένα νόημα ,αν δεν συνδυαστεί με την κοινωνική πραγματικότητα ,στην οποία ζει το παιδί. Εδώ η στατιστική ερμηνεία των αποτελεσμάτων είναι απαραίτητη. Αυτή γίνεται με την καμπύλη του Gauss όπου σε κάθε μέγεθος (π.χ. στην νοημοσύνη των παιδιών μιας ορισμένης ηλικίας) οι μέσες τιμές

επαναλαμβάνονται με πιο μεγάλη συχνότητα από τις ακραίες, που είναι τόσο πιο σπάνιες, όσο απέχουν από την μέση γραμμή.

Παλαιότερα επικρατούσαν αρκετά κακόηχοι χαρακτηρισμοί για να περιγράψουν το παιδί με αναπηρία. Με το πέρασμα του χρόνου όμως βελτιώθηκε αρκετά το λεξιλόγιο γύρω από την αναπηρία κάτι απαραίτητα για να ενταχθούν τα άτομα αυτά ομαλά στην κοινωνική ζωή. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι η προτίμηση σε έναν όρο δεν είναι μόνο ζήτημα αισθητικής από την άποψη της γλώσσας αλλά συχνά υποδηλώνει την στάση μας απέναντι σ' αυτές τις κατηγορίες ατόμων.

Η ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Όλα τα παιδιά με κάθε μορφή αναπηρίας και σε όποιο βαθμό κι αν βρίσκεται αυτή μπορούν να δεχθούν κάποια μορφή ειδικής αγωγής που αποβλέπει στην τελειότερη ανάπτυξη και αξιοποίηση των δυνατοτήτων που έχουν τα ειδικά παιδιά. Όπως είναι δικαίωμα όλων των παιδιών η μάθηση, έτσι είναι δικαίωμα και των ειδικών παιδιών .

Σκοπός της αγωγής θα μπορούσαμε να πούμε είναι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους , για την ομαλή ένταξή τους στο κοινωνικό περιβάλλον και την ικανοποιητική αντιμετώπιση των πρακτικών αναγκών της ζωής.

Ειδικότερα ,οι ενέργειες αποβλέπουν :

1. Στην ψυχοκινητική ανάπτυξη του παιδιού.
2. Στην γλωσσική ανάπτυξή του .
3. Στην λειτουργικότητά του και αυτοεξυπηρέτησή του.
4. Στην στοιχειώδη κοινωνική προσαρμογή του.
5. Στην συμμετοχή του στην εργασία.

1. Στον τομέα της ψυχοκινητικής ανάπτυξης επιδιώκεται στο μεγαλύτερο βαθμό ο έλεγχος του σώματος , η βελτίωση της κινητικότητας, ο συντονισμός των κινήσεων, η ακρίβειά τους, ο προσανατολισμός τους σε ορισμένο στόχο, η εκτίμηση των αποτελεσμάτων , η νέα δοκιμή κ.λ.π. Γενικά θα λέγαμε ότι επιδιώκουμε να αποκτηθούν οι ενέργειες που συνθέτουν την κινητική ωρίμανση και προσαρμογή και είναι ως επί το πλείστον αρμοδιότητα του φυσικοθεραπευτή και λιγότερο του ειδικού γυμναστή.

2. Στον τομέα της γλωσσικής ανάπτυξης επιδιώκεται η κατάκτηση του προφορικού λόγου , δεδομένου ότι τα παιδιά κάποιων κατηγοριών

αναπηρίας δεν έχουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να μάθουν ανάγνωση και γραφή από άποψη ικανοτήτων . Αξίζει , φυσικά, κάθε προσπάθεια στο τομέα αυτό που γίνεται κυρίως από τους λογοθεραπευτές και τους ειδικούς παιδαγωγούς, γιατί η γλωσσική ανάπτυξη στην περίπτωση των παιδιών αυτών αποτελεί την πεμπτούσια της παιδαγωγικής προσπάθειας και την ασφαλέστερη βάση για τη στήριξη κάθε άλλης αγωγής, κάτι που ισχύει γενικά στον κάθε άνθρωπο.

3. Στο τομέα της αυτοεξυπηρέτησης (εργοθεραπευτής κ.λ.π.) επιδιώκεται η απόκτηση ορισμένων συνηθειών και δεξιοτήτων , που αναφέρονται στο ρυθμό της καθημερινής ζωής ,στο φαγητό, στην ένδυση, στην καθαριότητα , σε επιμέρους ανάγκες όπως επίσης στο να προσαρμόζεται και να αντεπεξέρχεται στα όποια ερεθίσματα του περιβάλλοντος.

4. Στον τομέα της κοινωνικής προσαρμογής επιδιώκεται η ανάπτυξη αρμονικών σχέσεων με τα πρόσωπα οικογενειακού περιβάλλοντος , η συνδεικτοποίηση του γεγονότος ότι ανήκει στην οικογένεια αυτή, η δυνατότητα επικοινωνίας με γνωστά πρόσωπα, η ομαλή ένταξη στο περιβάλλον όπου εκπαιδεύεται, η συμμετοχή σε κοινωνικές εκδηλώσεις. Το έργο αυτό αναλαμβάνει ο ψυχοθεραπευτής ,ο κοινωνικός λειτουργός και ο ειδικός παιδαγωγός.

5. Στον τομέα της συμμετοχής στην εργασία , ανάλογα με τις δυνατότητές του , επιδιώκεται η άσκησή του σε ορισμένες απλές δραστηριότητες , κυρίως οικογενειακού και κατά δεύτερο λόγο επαγγελματικού χαρακτήρα . Η συμμετοχή του στην παραγωγική διαδικασία προϋποθέτει φυσικά επίβλεψη, αδιάκοπη καθοδήγηση , ανάθεση καθηκόντων που δεν απαιτούν πολύπλοκες ενέργειες. Γίνεται με εκπαιδευτή στα πλαίσια της οικογένειας ή σε προστατευόμενα εργαστήρια. Η εργασία των παιδιών αυτών έχει τρεις όψεις:

1.Παραγωγική:Μπορούν να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο , να αποδώσουν.

2. Παιδαγωγική: Δημιουργείται μια αμοιβαία στήριξη προσωπικότητας και εργασίας.

3.Ψυχοθεραπευτική: Η ικανοποίηση από το αποτέλεσμα, την δημιουργία, την επιβράβευση με οποιοδήποτε τρόπο, τονώνει το αυτοσυναίσθημα, την αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σίγουρα η εκπαίδευση του παιδιού δε μπορεί να γίνεται σε ένα αόριστο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Ανάλογα με το είδος και την ένταση του προβλήματος, την οικονομική κατάσταση της οικογένειας και γενικά τις συνθήκες του οικογενειακού περιβάλλοντος, τον τόπο διαμονής , την ηλικία του ατόμου κ.λ.π. επιλέγεται ο χώρος εκπαίδευσής του.

Στο παρελθόν τα ιδρύματα ασυλικού τύπου αποτελούσαν τη φαινομενικά καλή λύση για την ανατροφή των παιδιών με αναπηρία. Τα άσυλα όμως , όχι απλά δεν φρόντιζαν την εκπαίδευση του παιδιού αλλά και υστερούσαν στις άλλες υποχρεώσεις τους που αφορούσαν την διαβίωση του ατόμου. Θα μπορούσαμε με βεβαιότητα να πούμε ότι από ψυχοκοινωνικής άποψης, υπήρχε στασιμότητα και επιβράδυνση στην κοινωνική και ψυχική ανάπτυξη του αναπήρου, παρά βελτίωση.

Σήμερα λειτουργούν τα εκπαιδευτήρια-οικοτροφεία, οι ιατροπαιδαγωγικές μονάδες, ο συνδυασμός εκπαίδευσης σε ειδική μονάδα και παραμονής σε οικογενειακό περιβάλλον, σε στέγη προστασίας, σε ανάδοχες οικογένειες και τελευταία έχουν δημιουργηθεί τα κέντρα αποκατάστασης. Ο συνδυασμός της εκπαίδευσης σε ημερήσιο ειδικό κέντρο και διαμονής στην οικογένεια είναι ασφαλώς ο προτιμότερος τρόπος. Μπορεί να επιτευχθεί η αγωγή των παιδιών αυτών, με την ένταξή τους σε κοινό σχολείο. Οι παράλληλες τάξεις όπως λέγονται λειτουργούν στο οίκημα του κανονικού σχολείου και η ίδρυση τους είναι δυνατή σε πολυθέσια σχολεία. Προκύπτουν πολλά προβλήματα που αφορούν την διάθεση και κατάρτιση των παιδαγωγών, την υποδομή, τα προβλήματα του παιδιού, η οργάνωση κ.λ.π., γι' αυτό και η προσπάθεια αυτή βρίσκεται ακόμα στα πρώτα στάδια.

Στην παράλληλη τάξη μπορούν να φοιτούν παιδιά με διαφορετική σχολική και πνευματική ηλικία. Οι τάξεις χωρίζονται σε βαθμίδες (προσχολική, προκαταρτική, κατώτερη, μέση και ανώτερη βαθμίδα, επαγγελματική βαθμίδα και το κάθε παιδί ανεβαίνει σε επόμενη βαθμίδα μόνο όταν επιτευχθούν οι στόχοι αυτής που φοιτεί και ακολουθείται ο ατομικός ρυθμός του μαθητή.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τα προγράμματα στα κανονικά σχολεία προσδιορίζουν την ύλη που ο δάσκαλος είναι υποχρεωμένος να διδάξει και οι μαθητές οφείλουν να κατακτήσουν. Το πνεύμα όμως αυτό, στην ειδική αγωγή είναι πολύ πιο ελαστικό έως και μηδαμινό αφού τα προγράμματα που προορίζονται για τα παιδιά αυτά δεν οριοθετούν την ύλη που πρέπει να διδαχτεί, αλλά σκιαγραφούν τις δυνατότητες που υπάρχουν σε κάθε περίπτωση και που μπορούν να αποτελέσουν στόχο για κατάκτηση.

Ο S.Kirk προτείνει ένα πρόγραμμα δραστηριοτήτων που είναι αποδεκτό και σε γενικές γραμμές περιλαμβάνει :

- 1.Αναγνωστικές δραστηριότητες .Μπορεί να περιλαμβάνει από πραγματική ανάγνωση απλά σε απλουστευμένη ή σε διαφορετική μορφή . Μπορεί όμως να περιλαμβάνει και ασκήσεις μνήμης και λειτουργικότητας, π.χ. εκμάθηση του ονόματος του, της οδού του σπιτιού του, του λεωφορείου κ.λ.π.
- 2.Αριθμητική. Και πάλι, μπορεί να περιλαμβάνει από απλή αριθμητική ή διαμορφωμένη στις δυνατότητες του παιδιού, αλλά και δραστηριότητες για την αντίληψη του χώρου(αποστάσεις, διαστάσεις, μεγέθη κ.λ.π.), για την αντίληψη της ποσότητας, στη δυνατότητα συγκρίσεων, στην απομνημόνευση χρήσιμων αριθμών(τηλεφώνου, σπιτιού, κερμάτων, ηλικίας κ.λ.π.).
- 3.τέχνες και χειροτεχνία που αποβλέπουν τόσο στην κινητικότητα , όσο και στην απόκτηση δεξιοτήτων και την γενικότερη καλλιέργεια της προσωπικότητας .
4. Δραματοποιήσεις, με σκοπό την βελτίωση της ικανότητας για κατανόηση , αλλά και την παροχή ευκαιριών για έκφραση.
- 5.Νοητική ανάπτυξη, που αναφέρεται στην άσκηση, με διάφορα ερεθίσματα , των γνωστικών λειτουργιών.
- 6.Γλώσσα(προφορικός λόγος).
- 7.Πρακτικές δεξιότητες που αφορούν καθημερινές λειτουργίες.
- 8.Κινητική ανάπτυξη
- 9.Αυτοεξηγηρέτηση

10. Κοινωνικοποίηση που επιτυγχάνεται στο πλαίσιο του σχολείου και των συναναστροφών.

11. Μουσική, με σκοπό την ψυχαγωγία, την άσκηση της φωνής, την άσκηση της ακοής, την γενικότερη καλλιέργεια.

Μεθοδολογικές απαιτήσεις από τον ειδικό παιδαγωγό:

1. Απαραίτητη προϋπόθεση επιτυχίας είναι ο παιδαγωγός να σχηματίσει την πραγματική εικόνα του κάθε μαθητή. Η διάγνωση της επιτροπής αλλά και η πρόγνωση για την πιθανή εξέλιξη του δίνουν σημαντικά στοιχεία για το παιδί. Η εικόνα όμως του μαθητή πρέπει να συμπληρωθεί με περισσότερες λεπτομέρειες π.χ. στην λειτουργία των αισθήσεων, στην κινητικότητα, στην αντίληψη, στη διαβίωση και τη διατροφή του, τις συνήθειες, την κοινωνική προσαρμογή του. Πάνω στα δεδομένα αυτά θα στηριχθεί καλύτερα το πρόγραμμά του.
2. Ο μαθητής πρέπει να αντιμετωπίζεται σαν κανονικό παιδί. Η στάση του δασκάλου είναι ο καθρέπτης μέσα στον οποίο ο μαθητής βλέπει την εικόνα του εαυτού του. Ασυνείδητα μάλιστα τείνει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εικόνας αυτής. π.χ. όταν ο δάσκαλος είναι αισιόδοξος για την πορεία του παιδιού, το παιδί θα προσπαθεί να βελτιώνεται συνεχώς. Αυτό γίνεται και στις «κανονικές» τάξεις αλλά στην ειδική τάξη είναι πιο επιβεβλημένο, τόσο για τις ιδιαίτερες ψυχολογικές ανάγκες του παιδιού, αλλά και για τον προσανατολισμό των ενεργειών του παιδαγωγού και την άμβλυση των εντάσεών τους. Δεν πρέπει να του ζητούνται πράγματα που είναι ανώτερα των δυνάμεών του. Χρησιμοποιεί το ίδιο λεξιλόγιο που θα χρησιμοποιούσε για το κανονικό παιδί, δεν περιμένει όμως τις ίδιες αντιδράσεις.
3. Επικροτεί τις επιτυχίες του, το ενισχύει όπου χρειάζεται, δεν αγανακτεί σε περίπτωση αποτυχίας. Εργάζεται μαζί του για να μάθει, για να εκτελεί, όχι για να ελέγξει αν έμαθε ή αν ξέρει να εκτελεί. Η υπομονή, η αισιοδοξία, η εμμονή, και πάνω απ'όλα η αγάπη και η αφοσίωση σ' αυτό το έργο είναι ιδιότητες που δεν πρέπει να λείψουν.
4. Η εργασία του στην τάξη πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στο ρυθμό του παιδιού. Κρίνει όμως με τα δικά του μέτρα. Όταν λέμε ότι θα εργάζεται σύμφωνα με το ρυθμό του, εννοούμε σύμφωνα με το πραγματικό ρυθμό του. Σύμφωνα, δηλαδή, μ' αυτόν που του επιτρέπει η κινητοποίηση των δυνάμεών του. Γιατί εκείνο που κυρίως λείπει είναι ακριβώς η εσωτερική ώθηση να επιτύχει κάτι.
5. Οι διδακτικές αρχές πρέπει να τηρούνται και δεν διαφέρουν ριζικά απ' αυτές που ισχύουν για τα κανονικά σχολεία: εποπτεία, ενεργητική

- συμμετοχή, εξατομίκευση της εργασίας , παιδοκεντρική αρχή, πατριδογνωστική αρχή. κ.λ.π.
6. Η κάθε νέα γνώση πρέπει να στηρίζεται σ κάποια άλλη , η κάθε δεξιότητα το ίδιο. Οι ανώτερες μαθήσεις θα έχουν τις κατώτερες για στήριγμά τους. Θα επιδιώξουμε τη σταθεροποίηση τους σε υψηλότερο μάλιστα επίπεδο, και θα στηρίξουμε σ'αυτές τους νέους στόχους. Οι κατακτήσεις κερδίζονται βήμα βήμα και με πολλές επαναλήψεις.
 7. Η καλύτερη μορφή δραστηριότητας , είτε πρόκειται για νέα κατάκτηση, είτε για επανάληψη διδαγμένου , είναι το παιχνίδι. Ο παιδαγωγικός του ρόλος είναι σπουδαιότερος στα ειδικά απ'ότι στα κανονικά σχολεία. Με το παιχνίδι ξεπερνούν και ένα άλλο εμπόδιο , την αδυναμία δηλαδή του ειδικού παιδιού να συγκεντρώνει την προσοχή του για πολλή ώρα στο ίδιο αντικείμενο.
 8. Πρέπει όμως ο παιδαγωγός να κάνει το διαχωρισμό ανάμεσα στις έννοιες «παίζω» και «χρησιμοποιώ το παιδαγωγικό παιχνίδι για την επίτευξη ενός αντικειμενικού σκοπού». Στο πρώτο απλά ζητάμε το σεβασμό των κανόνων του παιδαγωγικού παιχνιδιού, ενώ στο δεύτερο επιμένουμε στην ολοκλήρωση των διαδικασιών. Στην ουσία πρόκειται για μια εργασία με τη μορφή παιχνιδιού.

ΑΝΑΠΗΡΟ ΑΤΟΜΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΚΑΙ ΜΗ ΑΝΑΠΗΡΩΝ

Ο σημαντικότερος παράγοντας κοινωνικής αλληλεπίδρασης κατά τους Freedman και συνεργάτες είναι η έλξη των ανθρώπων μεταξύ τους. Η βάση για να δημιουργηθεί η έλξη είναι το φυσικό πλησίασμα ,η θέα ενός θετικού γεγονότος και η ομοιότητα. Για τους ανάπηρους , ιδιαίτερα γι'αυτούς με εμφανή αναπηρία , συχνά είναι δύσκολο να γίνουν αποδεκτοί από τους μη αναπήρους ως συμμετέχοντες στην αλληλεπίδραση ,αφού ο μη ανάπηρος έχει συνήθως αρνητικές προκαταλήψεις και στερεότυπα σε σχέση με την αναπηρία (άρα δεν υφίσταται η έλξη) και δε θα προσπαθήσει σχεδόν ποτέ να συνάψει σχέσεις με έναν ανάπηρο. Εκτός όμως από τις προκαταλήψεις η εξωτερική εικόνα ενός ανάπηρου πολλές φορές δεν ανταποκρίνεται στα ιδανικά ομορφιάς που έχει φτιάξει η κοινωνία μας. Ιδιαίτερα όταν υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις από τα ιδανικά αυτά, ή οι άνθρωποι δίνουν μεγάλη βάση στην εξωτερική εικόνα τότε είναι βέβαιη η μη αποδοχή των αναπήρων .

Έρευνες έχουν δείξει ότι οι αντιδράσεις των μη αναπήρων στις εμφανείς αναπηρίες περιλαμβάνουν νευρικότητα ,φόβο,άγχος , νιώθουν ενόχληση κ.ά.

Κάποιοι παράγοντες που συμβάλλουν στις εκδηλώσεις της αποστροφής αυτής είναι : Οι μηχανισμοί άμυνας που έχουν τις ρίζες τους σε αισθητική σεξουαλική αντίδραση.

Βάσει του κανόνα του ασήμαντου όπου μια ολοκληρωμένη αίσθηση του συνομιλητή είναι απαραίτητη για την αλληλεπίδραση . Οι βαριές αναπηρίες έλκουν απόλυτη προσοχή του μη αναπήρου: ο ανάπηρος πρέπει να συμπεριφερθεί έτσι ώστε να φαίνεται ότι προσανατολίζεται ολοκληρωτικά στο συνομιλητή του.

Η αμφιθυμία (ταυτόχρονη ύπαρξη αντίθετων συναισθημάτων) είναι το βασικό χαρακτηριστικό της αλληλεπίδρασης μεταξύ αναπήρων και μη αναπήρων .Ο

μη ανάπηρος στην επαφή του με ένα Α.Μ.Ε.Α. θέλει να το βοηθήσει αλλά παράλληλα υπάρχει και ένας φόβος.

Αβεβαιότητα συμπεριφοράς. Δεν ξέρουν πώς να συμπεριφερθούν γιατί δεν έχουν εμπειρία σε σχέσεις με αναπήρους.

Η περιορισμένη κοινωνικοποίηση των αναπήρων, η πραγματική λειτουργική μειονεκτικότητα και η λανθασμένη εκτίμηση των άλλων για τους ανάπηρους συμβάλλουν στην αποφυγή σχέσεων μεταξύ των δύο ομάδων.

Οι εκάστοτε κοινωνικοπολιτιστικές συνθήκες.

Όλα τα παραπάνω έχουν σαν αποτέλεσμα τις μειωμένες δυνατότητες των αναπήρων να δείξουν ορισμένες δραστηριότητες και κοινωνικούς τρόπους συμπεριφοράς που ελαττώνουν όχι μόνο την αξία της παρότρυνσης του αναπήρου ως μετέχοντος της αλληλεπίδρασης, αλλά περιορίζουν και τις δυνατότητες του να έρθει σε επαφή μ'έναν μετέχοντα της δικής του επιλογής.

Κατά τον Davis(1971) ,η αλληλεπίδραση μεταξύ αναπήρων και μη ,διανύει τρεις φάσεις:

A) Αρχικά υπάρχει ένα είδος πλασματικής αποδοχής ,δηλαδή και οι δύο μετέχοντες της αλληλεπίδρασης παραλείπουν την αναπηρία.

B) Μετά από λίγο χρονικό διάστημα συνειδητοποιείται η διαφορετικότητα των ρόλων ,γίνεται η αναπηρία αποδεκτή και η σχέση πιο φυσιολογική.

Γ) Τέλος, γίνεται μια ρεαλιστική εκτίμηση της αναπηρίας , με ανύπαρκτες προκαταλήψεις.

Τις περισσότερες φορές έχουμε αμοιβαία μερική συμπεριφορά των μετεχόντων της αλληλεπίδρασης. Σε σχέση με τους ανάπηρους μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι η ίδια τους η συμπεριφορά μπορεί να επηρεάσει τον μη ανάπηρο στην στάση που θα κρατήσει απέναντί τους . Όμως σίγουρα τραβούν την προσοχή των άλλων και υπόκεινται σε ερωτήσεις. Οι αντιδράσεις σ'αυτές τις περιπτώσεις των αναπήρων ποικίλουν και εξαρτώνται από την αυτοπεποίθησή τους. Αυτές μπορεί να είναι δραματικές,σαρκαστικές , κυνικές κ.λ.π. Επίσης έχουν συχνά την εντύπωση ότι οι άνθρωποι που τους πλησιάζουν κάνουν ότι 'κοιτάνε αλλού' ή ότι 'δεν τους βλέπουν' για να τους αποφύγουν ή όταν τους αποδέχονται το κάνουν μόνο από συμπόνια .Αυτό οδηγεί στην απομόνωση. Η μεγαλύτερη δυσκολία στην αλληλεπίδραση βρίσκεται στην εξαρτημένη επίδραση ενός στίγματος στην αρχή της αλληλεπίδρασης όπου μπορεί να μην υπάρχει αποφυγή επαφής μόνο με το ανάπηρο άτομο αλλά και με την οικογένειά του,κάτι που οδηγεί σε διάκριση.

Τέλος πέρα από την αποφυγή απλά της επαφής ,υπάρχει η αποφυγή βοήθειας κάτι που είναι καταστροφικό για το ανάπηρο άτομο. Αυτό συχνά γίνεται επειδή η υπευθυνότητα μοιράζεται συλλογικά.

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ, ΣΤΑΣΕΙΣ, ΑΞΙΕΣ, ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

Το στερεότυπο είναι ένας άκαμπτos τρόπος σκέψης σχετικά με ένα άτομο,που δε βασίζεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του- της ,αλλά στα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στην ομάδα ή την τάξη στην οποία ανήκει το άτομο (Hafner 1986) και δηλώνουν πως απλώς και μόνο επειδή αυτό το άτομο ανήκει σ'αυτήν την ομάδα θα έχει αυτόματα και τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά . Τα στερεότυπα μπορεί α εμφανιστούν όταν η πληροφορία είναι ασαφής ,ατελής ή μη συνεπής στην φύση της και πολλές φορές ανταποκρίνονται ελάχιστα στην πραγματικότητα. Τα άτομα τείνουν να

σχηματίζουν στερεότυπες αντιλήψεις για τους άλλους βασισμένες στην φυλετική,εθνική ή σεξουαλική ταυτότητά τους ή, ακόμα, βασισμένες στις πολιτικές ή θρησκευτικές επιλογές τους. Αυτές οι στερεότυπες αντιλήψεις δημιουργούνται μέσω δύο μηχανισμών : της προκατάληψης και της διάκρισης.

Η προκατάληψη αναφέρεται στις αρνητικές στάσεις μας ,σε περιπτώσεις που ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά ενός στερεοτύπου έχει αρνητική φόρτιση, ενώ η διάκριση περιγράφει τις αρνητικές ενέργειές μας προς την ομάδα που είναι αντικείμενο της προκατάληψής μας. Είναι φανερό πως κάτω από συγκεκριμένες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες ,οι προκαταλήψεις προς συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες μπορεί να πάρουν την μορφή διακρίσεων.

ΑΙΤΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΩΝ

Μια από τις κυριότερες αιτίες δημιουργίας προκαταλήψεων και επομένως στερεοτύπων προς μια συγκεκριμένη ομάδα ατόμων είναι **η κοινωνική μάθηση** ,όπου μέσα από την διαδικασία της κοινωνικοποίησης τα άτομα αποκτούν συγκεκριμένες στάσεις ,προσδοκίες ,προκαταλήψεις ,στερεότυπα . Η κοινωνική

μάθηση αποκτάται μέσα από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας ,τους κοινωνικούς φορείς (σχολείο,κοινότητα) ,καθώς και από τα οικεία πρόσωπα οικογένεια, συγγενείς) ,μέσω της παρατήρησης.

Βάσει του νόμου της συνέχειας ,στην κλασσική εξαρτημένη μάθηση ,η σταθερή και συνεχής συσχέτιση ενός ερεθίσματος με μια αντίδραση μπορεί να επιφέρει αλλαγή της συμπεριφοράς του ατόμου. Για παράδειγμα ,όταν στην τηλεόραση παρουσιάζονται συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες με συγκεκριμένους ρόλους (Φιλιππινέζες - υπηρέτριες κ.λ.π.) τότε αυτό μετατρέπεται σε κοινή αντίληψη.

Τα ερεθίσματα που λαμβάνει το παιδί από την οικογένειά του είναι ένα άλλο σημαντικό αίτιο αφού οι στάσεις των ατόμων του οικείου περιβάλλοντος απέναντι σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες επηρεάζουν τα παιδιά στο υιοθετούν τις ίδιες αντιλήψεις. Το παιδί ,πριν ξεκινήσει το σχολείο, μεταφέρει τις στάσεις του οικογενειακού του περιβάλλοντος για τις μειονότητες . Η επαφή του με το σχολικό περιβάλλον μπορεί να διαμορφώσει ανάλογα τις απόψεις του και τη συμπεριφορά του προς τις μειονότητες . Το σχολικό περιβάλλον δίνει την ευκαιρία για εξάλειψη ή την άμβλυση των φυλετικών προκαταλήψεων ,μέσα από την ένταξη των μειονοτήτων στο σχολικό περιβάλλον (Μιτίλης 1998).

Μια άλλη θεωρία εξήγησης της απόκτησης στερεοτύπων και προκαταλήψεων επικεντρώνεται **στην δομή της προσωπικότητας** ως βάση για τέτοιες αντιδράσεις . Συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας προδιαθέτουν το άτομο προς αυτό το είδος αρνητικής συμπεριφοράς. (αυταρχική προσωπικότητα , Baron and Byrne ,1981).

Ένα τέταρτο αίτιο δημιουργίας προκαταλήψεων και στερεοτύπων πηγάζει από τις **συγκρούσεις ανάμεσα σε ομάδες** . Σύμφωνα μ'αυτή τη θεωρία όταν διαφορετικές κοινωνικές ομάδες αγωνίζονται για να αποκτήσουν τα ίδια αγαθά (π.χ. εργασία,στέγη) που δεν προσφέρονται σε αφθονία ,αναπτύσσεται μεταξύ τους ανταγωνισμός και δημιουργούνται αρνητικές και

εχθρικές συμπεριφορές (π.χ. εχθρότητα από την κυρίαρχη ομάδα προς την ομάδα μεταναστών) .

Τέλος θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η γλωσσική έκφραση και ο τρόπος που ορίζουμε μια κατάσταση καθορίζουν το πώς αντιλαμβανόμαστε την κατάσταση αυτή καθώς και το πώς θα την αντιμετωπίσουμε (Ζωνίου,καλαντζή,Βλάχου 1997) . Ο τρόπος με τον οποίο θα περιγράψουμε μια μειονότητα αυτόματα υποδεικνύει και έναν τρόπο αντιμετώπισης αυτής της μειονότητας μέσα στη κοινότητα, με συγκεκριμένες εκπαιδευτικές πρακτικές.

Οι τρόποι με τους οποίους δημιουργούνται προκαταλήψεις και στερεότυπες αντιλήψεις είναι :

1. Αυθαίρετο συμπέρασμα .Δεν υπάρχουν στοιχεία που να δικαιολογούν το συμπέρασμα. .
2. Επιλεκτική αφαίρεση . Το άτομο δεν λαμβάνει υπόψη του όλα τα δεδομένα μιας κατάστασης παρά μόνο κάποιες λεπτομέρειες .
3. Μεγέθυνση- σμίκρυνση Το άτομο μεγαλοποιεί ή υποτιμά την κατάσταση.
4. Υπεργενίκευση . Το άτομο εξάγει γενικά συμπεράσματα από κάποιο μεμονωμένο συμβάν και τα χρησιμοποιεί πάντα.
5. Προκατειλημμένες εξηγήσεις. Το άτομο λειτουργεί με καχυποψία και εξηγεί κάτι με βάση αυτό που νομίζει ή φοβάται ότι είναι.
6. Συναισθηματική συλλογιστική . Πιστεύει πως τα πράγματα είναι αυτά που νιώθει. Π.χ. 'φοβάμαι πως αυτό το άτομο είναι κακό, άρα είναι κακό'.
7. Διπολική σκέψη. Εκτιμά όλες του τις εμπειρίες μέσα από την διάσταση 'όλα ή τίποτα'.
8. Νοητικό φίλτρο. Μια κατάσταση κρίνεται με βάση μια μόνο παράμετρο.
9. Τιτλοφόρηση και εσφαλμένη τιτλοφόρηση(χαρακτηρισμός) από μια αρνητική συμπεριφορά.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ

Το οικογενειακό πλαίσιο αποτελείται από τρία υποσυστήματα :

- Το ζευγάρι,
- Τους γονείς και τα παιδιά,
- Τα αδέλφια .

Όλα τα μέλη της οικογένειας αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και δεν μπορεί κανείς να δει την κάθε αλληλεπίδραση μεμονωμένα.

Στις σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας πέρα από το είδος και το βαθμό της αναπηρίας , παίζουν σημαντικό ρόλο αφ'ενός τα ατομικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του κάθε μέλους της οικογένειας ,αφετέρου η σημασία που δίνει η οικογένεια σε προσωπικές και υλικές αξίες,όπως επίσης η λειτουργία και η δυναμική της οικογένειας. Η επεξεργασία αυτής της σχέσης – κατάστασης επηρεάζει το ανάπηρο παιδί . Το είδος της αλληλεπίδρασης με το ανάπηρο παιδί επηρεάζεται από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ανάπηρου παιδιού.

Όσον αφορά την δομή της οικογένειας σημαντικό ρόλο εκτός των άλλων παίζει:

- Ο καταμερισμός (κατανομή) των ρόλων, και
- Η συναισθηματική σχέση μεταξύ των μελών της οικογένειας .

Ακόμα ένας σημαντικός παράγοντας είναι η επίδραση που έχει το ανάπηρο παιδί σε ορισμένες λειτουργίες της οικογενειακής ζωής. Δηλαδή το παιδί απαιτεί από όλα τα μέλη της οικογένειας προσοχή και περιποίηση όση του χρειάζεται, και οι δυνατότητες της οικογένειας για διακοπές ή δημιουργία κοινωνικών σχέσεων μειώνονται.

Βάσει των παραπάνω , η αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών της οικογένειας επηρεάζεται τόσο από την ατομική εξέλιξη του κάθε μέλους της οικογένειας όσο και από εξωτερικά γεγονότα που ακολουθούν μια δυναμική μεταβολή. Για παράδειγμα ένα ανάπηρο παιδί βιώνει πολύ διαφορετικά τις σχέσεις του με τους φίλους του απ'ότι ένας έφηβος ανάπηρος.

Μια διαταραγμένη σχέση του ζευγαριού ή των παιδιών αλλάζει το οικογενειακό κλίμα και επομένως και την συναισθηματική κατάσταση των υπολοίπων μελών. Αίτια για την χειροτέρευση των σχέσεων μπορεί να είναι τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους ή οι καθημερινές εμπειρίες της οικογένειας από το περιβάλλον τους π.χ. εργασιακές σχέσεις κ.λ.π.

Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΤΟΥΣ

Για ορισμένους ερευνητές το είδος και ο βαθμός της αναπηρίας δεν παίζουν και τόσο σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση της στάσης των αναπήρων προς την ίδια την αναπηρία τους. Μεγαλύτερη επιρροή στην στάση των αναπήρων ασκεί σίγουρα η δομή της προσωπικότητάς τους και η στάση του περιβάλλοντος , ιδιαίτερα της οικογένειας ,καθώς επίσης και η σημασία που έχει η αναπηρία για τον ίδιο τον ανάπηρο. Μια σημαντική έρευνα για την στάση των αναπήρων προς την αναπηρία τους διεξήχθη από την Jansen (1975) ,που διαχώρισε τρία είδη στάσεων :

A) Την ενταγμένη: συναισθηματική και ορθολογική επεξεργασία της αναπηρίας ,θετική σχέση ,αποδοχή κ. ά.

B) Την αμφιθυμική: μεικτά συναισθήματα ,αφ'ενός ,αφ'ετέρου στάση ούτε αρνητική ,ούτε θετική .

Γ) Τη μη ενταγμένη : έλλειψη συναισθηματικής και ή ορθολογικής επεξεργασίας της αναπηρίας ,αρνητική σχέση,μη αποδοχή κ.ά.

Μια άλλη έρευνα λαμβάνοντας υπόψη και τον παράγοντα της ηλικίας που εμφανίζεται η αναπηρία ,προχωρά σε μια επιπλέον διάκριση των στάσεων των αναπήρων απέναντι στην ίδια τους την αναπηρία. :

A)την σταθερή και αυξανόμενη ενταγμένη σχέση,

B) τη σταθερή αμφιθυμική σχέση , και

Γ)τη σταθερή και αυξανόμενη μη ενταγμένη σχέση.

Οι περισσότεροι επιστήμονες απαιτούν αν αποδεχθεί ο ανάπηρος την αναπηρία του και να προσπαθήσει να ενταχθεί , γιατί η προσπάθεια της απόκρυψής της μπορεί να επιφέρει συμπλέγματα κατωτερότητας και αποστέρησης που εκδηλώνονται με επιθετική συμπεριφορά. Η μη αποδοχή της αναπηρίας από τον ίδιο τον ανάπηρο εσωκλείει και τη απόρριψη της (συν)ταύτισης του με άλλους ανάπηρους (αποφυγή συναναστροφής μαζί τους).

Συμπερασματικά μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι: οι μη ανάπηροι δείχνουν ισχυρή τάση αποφυγής της αλληλεπίδρασης με άτομα που έχουν εμφανή αναπηρία, κάτι που μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες για τον ίδιο τον ανάπηρο, όπως π.χ. αφ' ενός μεγάλη απομόνωση και αφ' ετέρου δυσκολίες στον σχηματισμό της ταυτότητάς του που είναι απαραίτητη για την αλληλεπίδραση. Η αντιμετώπιση της οικογένειας στην αναπηρία αλλά και η αποδοχή της αναπηρίας από το παιδί θα παίξουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική του αλληλεπίδραση.

ΕΝΤΑΞΗ

Με τον όρο ένταξη εννοούμε την πλήρη ενσωμάτωση ενός ,ή μιας μικρής ομάδας ειδικών παιδιών και την συμμετοχή τους στις δραστηριότητες και γενικότερα στην ζωή του κοινού θεσμού ανάλογα βέβαια με τις δυνατότητες τους

(Ε. Αναγνωστοπούλου και συν. ,1992) .

Η ένταξη δεν είναι καθορισμένη κι είναι επιτυχής με το να βρίσκονται μαζί τα λεγόμενα 'ανάπηρα' παιδιά (και άτομα γενικότερα) με τα λεγόμενα υγιή. Σκοπός της ένταξης είναι ο κάθε άνθρωπος να αναγνωρίζεται και να μαθαίνει σαν ένα ολοκληρωμένο άτομο, έτσι ώστε να συμμετέχει χωρίς διάκριση σε ευρύτερους τομείς ,όπως στην διάθεση του ελεύθερου χρόνου του , στα μέσα μαζικής μεταφοράς, στην εκπαίδευση κ.λ.π.

Η ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες εξαρτάται από πολλούς παράγοντες , μεταξύ των οποίων και οι αντιλήψεις και οι στάσεις του κοινωνικού συνόλου απέναντί τους . Ιδιαίτερη βαρύτητα έχουν οι απόψεις όσων παίζουν σημαντικό ρόλο στις αποφάσεις τους . Με τα σημερινά δεδομένα η απόφαση για το αν ένα ειδικό παιδί θα φοιτήσει σε κοινή τάξη ,εξαρτάται και από τους παιδαγωγούς . Επίσης η αποτυχία ή η επιτυχία μιας τέτοιας προσπάθειας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό ,από τους ίδιους. Τέλος από τη θέση που έχουν, μπορούν να επηρεάσουν σημαντικό αριθμό ατόμων: γονείς, μαθητές, άλλους παιδαγωγούς κ.λ.π.

Μέχρι σήμερα η ενσωμάτωση ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία (εργασιακοί χώροι, μεταφορικά μέσα, σχολείο κ.λ.π.) δεν συνεπάγεται

απαραίτητα με πλήρη ένταξη. Το χάσμα και ο διαχωρισμός σε κανονικά και ειδικά άτομα φαίνεται να είναι το αποτέλεσμα άγνοιας και ελλιπούς πληροφόρησης, αφού λίγοι γνωρίζουν τα εμπόδια, τα αίτια με τις επιδράσεις τους, τις μορφές και τις δυσκολίες, τον τρόπο ζωής, και γενικά τα προβλήματα επιβίωσης που έχουν να αντιμετωπίσουν καθημερινά τα «άτομα με αναπηρία». Εξαιτίας της άγνοιας και της ελλιπούς πληροφόρησης αναπτύσσονται προκαταλήψεις, αρνητικές στάσεις και διαθέσεις με συνέπεια την διάκριση, την περιθωριοποίηση και συχνά τον στιγματισμό.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ

Οι δυσκολίες καταρχήν προέρχονται από το ίδιο το παιδί, που έχει ανεπάρκειες και μειονεκτήματα. Με βάση την έρευνα της Ε. Αναγνωστοπούλου και συνεργατών το 1990-91 που αναφερόταν στις αντιλήψεις των παιδαγωγών σε σχέση με την ένταξη αναπήρων παιδιών σε κοινούς παιδικούς σταθμούς, οι παιδαγωγοί δεν προβάλλουν την έλλειψη γνώσεων και δεξιοτήτων, την περιορισμένη αντίληψη, αλλά δίνουν έμφαση στην επικοινωνία και τις σχέσεις με το περιβάλλον, στις συναισθηματικές ανάγκες, στην αναγνώριση από τους άλλους σαν ισότιμο μέλος δηλαδή σε σχέση με την ενσωμάτωση. Σε περίπτωση ένταξης οι γνώμες των παιδαγωγών δίστανται αφού κάποιοι προβλέπουν προσαρμογή και άλλοι, αρνητική συμπεριφορά. Οι δε δυνατότητες ένταξης εξαρτώνται για τους περισσότερους, από την κοινωνικότητα του παιδιού και για πιο λίγους από την αυτοεξυπηρέτηση και την νοητική κατάσταση.

Σε σχέση με τον θεσμό που προκαλεί δυσκολίες οι παιδαγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα επισήμαναν τις προϋποθέσεις που καθιστούν την ένταξη δυνατή όπως είναι η συνεργασία του παιδαγωγού με την ομάδα των ειδικών, τις εξειδικευμένες γνώσεις των παιδαγωγών, την καλή αναλογία παιδαγωγού – παιδιών, την κατάλληλη υποδομή, το επίδομα στον υπεύθυνο ένταξης κ.λ.π. Χωρίς τις κατάλληλες συνθήκες δεν είναι εφικτή η ένταξη.

Σημαντική δυσκολία είναι ο δισταγμός των παιδαγωγών να αναλάβουν την ευθύνη της αγωγής των ειδικών παιδιών αφού αναφέρουν φόβους και ανασφάλειες για τυχόν αποτυχία, για απειρία κ.λ.π.

Πέρα από τα σημαντικά στοιχεία της έρευνας στην σχέση παιδαγωγών κι αναπήρων παιδιών, θα αναφερθούμε στο πρόβλημα της επικοινωνίας γενικά. Η κατάσταση των ατόμων με ειδικές ανάγκες επιδεινώνεται επιπρόσθετα από την ειδική συμπεριφορά που εκδηλώνουν τα «κανονικά άτομα». Τα «κανονικά» δεν συμπεριφέρονται και δεν επικοινωνούν «κανονικά» με τα ειδικά άτομα. Η συμπεριφορά τους διαφέρει από αυτήν που έχουν στους υπόλοιπους «κανονικούς» ανθρώπους. Η στάση αυτή δυσχεραίνει και εντείνει τα προβλήματα και επιπρόσθετες σοβαρές συνέπειες στο γνωστικό, κοινωνικό και συναισθηματικό τομέα των ατόμων αυτών. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες χρειάζονται περισσότερο από τα κανονικά μια κανονική συμπεριφορά από τους άλλους, ώστε να έχουν ένα σημείο αναφοράς για τη δική τους συμπεριφορά (Α. Κυπριωτάκης, 1992).

Η ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Για την άλλη όψη του θέματος και πάλι βασιζόμαστε στην έρευνα που αναφέραμε παραπάνω (Αναγνωστοπούλου , 1990-91).

Σε πλήρη αντίθεση υπάρχει και η αποδοχή της ένταξης. Την προαναγγέλλει η θετική στάση της πλειοψηφίας των παιδαγωγών σε υποθετικές καταστάσεις της καθημερινής ζωής. Η ιδέα της ένταξης ενός ειδικού παιδιού σε ένα κοινό χώρο εκπαίδευσης εμπνέει συμπάθεια και διάθεση για βοήθεια . Θα το δέχονταν για κάποιες ώρες , θα το φιλοξενούσαν για ένα διάστημα σπίτι τους ενώ λίγοι δείχνουν αρνητικά συναισθήματα όπως φόβο, οίκτο, αντιπάθεια κ.λ.π. Παρόλο που δεν θεωρούν την ένταξη την πιο κατάλληλη λύση , οι περισσότεροι θα δέχονταν ένα τέτοιο παιδί στη τάξη τους με χαμηλής εντάσεως αναπηρία(χαμηλή προτίμηση στην νοητική καθυστέρηση και στα άρρωστα παιδιά) , άλλοι θα τα δέχονταν με όρους , και ελάχιστοι ήταν αρνητικοί. Σε σχέση με τα αποτελέσματα της ένταξης οι περισσότεροι είναι αισιόδοξοι(καλύτερη επικοινωνία, αυτονομία, κατάκτηση γνώσεων). Δηλαδή πιστεύουν ότι το παιδί έχει δυνατότητες που μπορούν να αξιοποιηθούν και αναγνωρίζουν έμμεσα την συμβολή ενός κανονικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Ενώ λίγοι αναφέρουν επιδείνωση ή στασιμότητα της κατάστασης.

Έχουν ξεκινήσει κάποια πρώτα βήματα από το διδακτικό προσωπικό που προσφέρει σήμερα έργα στα ειδικά σχολεία , παρά την έλλειψη της κατάρτισής τους. Σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις το προσωπικό δεν φείδεται κόπου και μόχθου αλλά παρά τις προσπάθειές τους το αποτέλεσμα λόγω μη γενικότερης ενίσχυσης δεν έχει αρκετά ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

1. Το παιδί

Παρατηρείται ότι σε όλες τις περιπτώσεις όπου οι παιδαγωγοί επισημαίνουν τις κυριότερες ανάγκες και τα σημαντικότερα προβλήματα του ειδικού παιδιού , ή το αν καθορίζουν τους παράγοντες που θα διευκόλυναν την φοίτησή του σε κοινό σχολείο, ή ακόμα όταν αναφέρονται στις συνέπειες της ένταξης , υπερτονίζουν τα θέματα της επικοινωνίας, των σχέσεων με το περιβάλλον, της αναγνώρισης του παιδιού σαν ισότιμο μέλος.

2. Το περιβάλλον του παιδιού

Οι απόψεις των παιδαγωγών είναι αντιφατικές . Υπάρχουν εκπαιδευτικοί που αναμένουν την συνεργασία και άλλοι που απλά την ανέχονται. Η γνώμη των γονιών των άλλων παιδιών , για την ένταξη, αρνητική και οι γνώμες των συμμαθητών διχασμένες.

3. Η αντιμετώπιση των ειδικών παιδιών ξεπερνά τα όρια του θεσμού.

Η ένταξη στην χώρα μας, με βάση την γνώμη των παιδαγωγών , είναι ένα σπάνιο , ακόμα, φαινόμενο λόγω αντικειμενικών δυσκολιών των ειδικών παιδιών , λόγω απραξίας του κράτους και του περιβάλλοντος του κάθε παιδιού. Το πρόβλημα είναι πολιτικοκοινωνικό και είναι θέμα συλλογικής ευθύνης.

ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Από το σχολείο ξεκινά η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για τα άτομα με αναπηρία. Παράλληλα με τις σχολικές δραστηριότητες , τα παιδιά μαθαίνουν να δέχονται το ένα το άλλο. Από το νηπιαγωγείο ανέρχεται το επίπεδο της ευαισθητοποίησης , αποδοχής , αλληλοκατανόησης με αποτέλεσμα να μην έχει θέση η διάκριση ανάμεσα σε «κανονικά» και «ειδικά» παιδιά και οι έννοιες «απροσάρμοστος», «ανώμαλος» , «καθυστερημένος» κ.ά. Η κοινή ζωή αποτελεί βασική προϋπόθεση για την συνεκπαίδευση των ειδικών και των υπολοίπων παιδιών.

Από την παρουσία μόνο της διαφοράς , της ιδιαιτερότητας ,προβάλλεται επιτακτικά η ανάγκη από ανθρωπολογική,κοινωνιολογική, παιδαγωγική και ψυχολογική άποψη για κοινή φοίτηση και διδασκαλία σε ειδικά και κανονικά παιδιά. Εκεί, στο κοινό σχολείο, μέσα σ'ένα κλίμα εκδημοκρατισμού, αλληλοσεβασμού και ισοτιμίας , δεν υπάρχει μεταξύ των μαθητών ούτε θέση, ούτε δικαίωμα για «διαφορά».

Εκεί μέσα στην τάξη με τους συνομηλίκους , κάθε μαθητής έχει την ευκαιρία για κοινωνικοποίηση , «...η ομάδα αποτελεί την τάξη διαμορφώνει και κοινωνικοποιεί το παιδί ...Η διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού μέσα από το σχολείο επηρεάζεται σε ένα μεγάλο μέρος από τη δυναμική της ομάδας σε όλο αυτό το πλέγμα που ονομάζεται σχολείο, αλλά μπορεί να επεκταθεί και στην παιδική χαρά, στους χώρους ψυχαγωγίας αλλά και αργότερα σε άλλους χώρους φοίτησης και εργασίας.

ΚΟΙΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ-ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΝΤΑΞΗΣ

Στο σχολικό επίπεδο η Κοινή αγωγή γνωρίζει πολλά εμπόδια. Στο επαγγελματικό επίπεδο τα όρια της ένταξης είναι πιο ξεκάθαρα. Η επίδοση των αναπήρων συγκρίνεται με την επίδοση των «μη αναπήρων» , χωρίς να ληφθούν ειδικά μέτρα και αναγνωρίζεται μόνο τότε όταν είναι οικονομικά αξιολογήσιμη. Έτσι συγκεντρώνονται αρκετά αίτια , σε κοινωνικό επίπεδο,για την απομόνωση των αναπήρων. Σ'αυτή την περίπτωση οι διαδικασίες ένταξης ,δηλαδή η αναγνώριση και ο σεβασμός του διαφορετικού τρόπου ζωής των μελών της κοινωνίας,δεν μπορούν να ισχύουν διαφορετικά και μεμονωμένα μόνο για ανάπηρους. Αφορούν συγχρόνως όλες τις περιθωριακές ομάδες.

Επομένως ισχύει η άποψη ότι η Κοινή Αγωγή αναπήρων παιδιών και μη δίνει σφυγμό,όχι μόνο στο στενό κύκλο της βασικής εκπαίδευσης ,αλλά και στο κοινωνικό επίπεδο.

Κατά κανόνα, τόσο οι πραγματικές όσο και οι αναμενόμενες επιδόσεις ορίζονται στενά και τυπικά στο σχολικό πρόγραμμα μόνο και μόνο με σκοπό την εξέταση και την αξιολόγηση του προγράμματος. Από την σκοπιά της παιδαγωγικής της βασικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης , το πείραμα για την ένταξη σ'όλα τα σχολεία δεν είναι τίποτε άλλο από την αφορμή για να αρχίσει επιτέλους η εργασία με στόχο,όπως διατυπώθηκε στις αρχές του αιώνα μας ,ότι «Το σχολείο είναι σχολείο για όλα τα παιδιά».

Για να πετύχει η εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές ανάγκες ,πρέπει να συμβάλλουμε αποτελεσματικά στην κοινωνικοποίηση και αποκατάστασή τους, με αναδιοργάνωση και μεταρρύθμιση, για να εναρμονιστεί με τις σύγχρονες για την εκπαίδευση των ειδικών ατόμων αντιλήψεις ,που συνοψίζονται στην

ενσωμάτωση με συνεκπαίδευση στο κανονικό σχολείο. Ουσιαστικά ενσωμάτωση σημαίνει διαδικασίες ποικίλων μορφών κοινής ζωής ,μάθησης και εργασίας σε έναν κοινό κόσμο ζωής που ξεκινά από το σχολείο.

Για την αποδοχή της ένταξης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο κανονικό σχολείο προέχει η ορθή ενημέρωση. Για αυτόν το σκοπό τα Μ.Μ.Ε. μπορούν με κριτική και ανοικτές συζητήσεις να βοηθήσουν στην αλλαγή αρνητικών στάσεων και απόψεων απέναντι στα άτομα με αναπηρία αλλά και στην ευαισθητοποίηση σε σχέση με την εκπαίδευση των ανάπηρων ατόμων. Όμως οι μαθητές αλλά και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να γίνουν πομποί για την ενημέρωση της κοινωνίας στο θέμα της ενσωμάτωσης.

Ο ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Σκοπός των παιδαγωγών είναι να υποστηρίξουν και να συνοδεύουν το παιδί στην μαθησιακή του εξέλιξη. Το σχολείο πρέπει να είναι διαμορφωμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να προσφέρει στα παιδιά και στους νέους έναν κατάλληλο χώρο για τη μάθησή τους ,ένα χώρο στον οποίο θα μπορέσουν να μάθουν και να βρουν μόνα τους ,όσο αυτό είναι δυνατόν, το δρόμο για τη μάθηση. Η κατάρτιση των παιδαγωγών για την ένταξη δεν μπορεί να γίνει ούτε από μια διαχωριστική γενική Παιδαγωγική , αλλά ούτε από την Ειδική Παιδαγωγική μόνο αλλά και από τους δύο αυτούς κλάδους. Παρακάτω αναφέρουμε σε πίνακα τον ρόλο του ειδικού παιδαγωγού-ένταξης.

Κράτος αγάπης η ελπίς.δια ταύτης γαρ
τον της αγάπης μισθόν απεκδεχόμεθα .
Ελπίς εστία,αδήλου πλούτου πλούτος.
ελπίς εστίν,ανενδοίαστος προ θησαυρού, θησαυρός.
Αυτή κόπων ανάπαυλα,αυτή αγάπης θύρα,
αυτή απόγνωσιν αναιρεί, αυτή των απόντων εικών.
Ελπίδος έλλειψις αγάπης αφανισμός.
Ταύτοι δέδενται πόνοι, ταύτη κρεμάνται κόποι,
ταύτην κύκλοι έλεον.

(Από τον Λόγο περί Αγάπης Ιωάννου του Κλίμακος)

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ

Μέρος Β'

...Είν' ένας κρίκος γερός δυνατός,
όπως ο κύκλος απόψε αυτός,
που μας ενώνει σε νέα ζωή,
κι έχει το Νόμο πνοή
Ένας Νόμος,
φωτίζει κάθε του βίου πτυχή,
ένας κρίκος,
κάνει καθένα ευτυχή...

ΙΣΤΟΡΙΑ

Από την μυθολογία ξεκινάει η ιστορία των παιδικών εξοχών και των κατασκηνώσεων. Εκεί βλέπουμε ότι ο Κένταυρος Χείρων ,που ήταν κάτοχος της θεραπευτικής και κυνηγετικής τέχνης ,ζούσε σ'ένα πυκνό δάσος στο Πήλιο όπου κοντά του μαθήτευσαν παιδιά μεγάλων φημισμένων βασιλέων και θεών ,όπως ο Αχιλλέας ο Ηρακλής ,ο Ασκληπιός ,οι Διόσκουροι κ.λ.π.

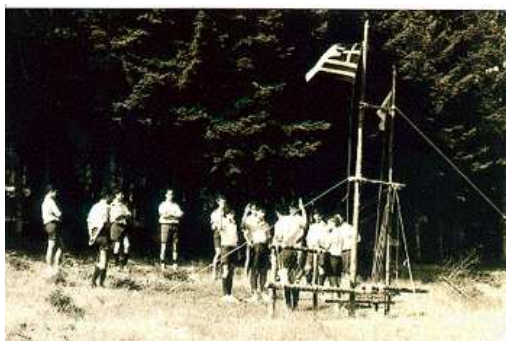
Κατά την ιστορική περίοδο βλέπουμε στην αρχαία Ελλάδα τα Ασκληπιεία ,που ήταν στις πιο ωραίες τοποθεσίες με άφθονη τη φυσική ομορφιά όπου εφαρμοζόταν με άριστη οργάνωση διάφορες φυσικές θεραπείες και ελαφρά γυμναστική.

Άριστο πρότυπο κατασκηνώσεων μπορεί να θεωρηθεί η υπαίθρια ζωή των Σπαρτιατών με άριστο σύστημα λειτουργίας και με πετυχημένα αποτελέσματα. Σκοπό είχαν να σκληραγωγήσουν τα παιδιά και να καλλιεργήσουν την τάξη ,τη πειθαρχία και πολλές αρετές όπως το θάρρος, την καρτερία κ.λ.π., όπως επίσης και την υγιεινή του σώματος τους.

Στον υπόλοιπο ευρωπαϊκό χώρο έχουμε κατασκηνωτικές μορφές του Μεσαίωνα με σαφή θρησκευτικό επηρεασμό όπου μοναχοί απέβλεπαν στη διάσωση των νέων από τη διαφθορά , την θρησκευτική ,πνευματική και υγιεινή τους ανάπτυξη.

Ο μεγάλος Ρουσσώ (18^{ος} αι.) όπως και ο Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός ήταν οπαδοί της υπαίθρου και συνέστησαν στους νέους να απολαμβάνουν τα οφέλη της. Στη Γαλλία συγκεκριμένα κάποιες συντονισμένες κινήσεις διακόπηκαν λόγω πολέμων και αργότερα στη δεκαετία του 1930 έχουμε τον «φιλόσοφο του αέρα» Leo Lagrange που όχι μόνο προωθούσε την αναψυχή στη φύση αλλά την θέσπισε νομικά ως γενικός γραμματέας του Υπουργείου Αθλητισμού και ελεύθερου χρόνου.Ο παιδαγωγός Πεσταλότσι ίδρυσε το ονομαστό κέντρο «Πεσταλότσι» έξω από τη πόλη με ιδιαίτερη φροντίδα για τη σωματική και πνευματική ανάπτυξη των μαθητών του.

Το 1876 στη Ζυρίχη της Ελβετίας από τον εφημέριο Βάλτερ Μπριόν δημιουργήθηκε μια επιτυχημένη κατασκηνωτική κοινότητα 68 φτωχών παιδιών ,αφορμή για την εξάπλωση των κατασκηνώσεων και σε άλλες χώρες(Ιταλία, Γαλλία, Δανία κ.λ.π.). Στο Βερολίνο αργότερα, έγινε ειδική κεντρική οργάνωση παιδικών εξοχών και το 1907 ιδρύθηκε η πρώτη προσκοπική κατασκήνωση από τον Μπάντεν Πάουελ.

Ο κατασκηνωτικός Θεσμός αναπτύχθηκε με το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες με σαφή στόχο την βελτίωση της υγείας των χιλιάδων παιδιών υποσιτισμένων , καχεκτικών και αδενικών.

Στη νεότερη Ελλάδα η πρώτη κατασκήνωση έγινε στη Βουλιαγμένη από τον Σύλλογο προστασίας των παιδιών υπό της Σλήμαν, παράλληλα το «πρώτο κατασκηνωτικό τσαντίρι» στο δάσος της Μαγκουφάνας από τον γυμναστή και ιδρυτή του ελληνικού προσκοπισμού Αθανάσιο Λειβαδίτη .

Μετά από λίγα χρόνια ξεκινούν την ίδια προσπάθεια οι οργανώσεις ΧΑΝ, ΦΕΝ, ΠΙΚΠΑ και το Εθνικό Ίδρυμα Εργαζόμενου Παιδιού. Ωστόσο μεγάλη διάδοση έχουμε στη Γερμανοιταλική κατοχή και μετά το 1945 λόγω της κακής διαβίωσης των

Ελλήνων . Φιλανθρωπικοί οργανισμοί όπως η Ε.Ο.Χ.Α.,ο Ερυθρός Σταυρός, και το Πατριωτικό Ίδρυμα όπου έδιναν ιδιαίτερη έμφαση στη σίτιση των παιδιών με την βοήθεια οργανισμών όπως της UNRA και του Υπουργείου Προνοίας το 1948.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχουν πολυάριθμες κατασκηνώσεις σε όλη την Ελλάδα από υπουργεία,Δήμους ,τράπεζες,ΟΤΕ,Αστυνομία,σωματεία ,ασφαλιστικά ταμεία κ.λ.π. Αξίζει να σημειωθεί η κατασκηνωτική δραστηριότητα των Εκκλησιαστικών Μητροπόλεων και των Χριστιανικών Ορθόδοξων Αδελφοτήτων. Αυτοί είναι και οι φορείς των σύγχρονων κατασκηνώσεων.

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΤΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ

Η κατασκήνωση αποτελεί μια μικρή οργανωμένη κοινότητα με κοινωνική ζωή ,η οποία προπαρασκευάζει τα παιδιά για την κοινωνία των ενηλίκων . Την κοινότητα αυτή διέπει ορισμένος κανονισμός ,προς τις διατάξεις του οποίου οφείλουν όλοι να συμμορφούνται . Κάθε μέλος σ'αυτήν έχει ορισμένα καθήκοντα και δικαιώματα και υποχρεούται να προσαρμόζεται στο οργανωμένο σύνολο και να συμμορφώνεται στην επιθυμία του συνόλου ,χωρίς βέβαια να χάνει την ατομικότητά του. (Ι.Κ.Γιόκαρης 1959).

Ο θεσμός των παιδικών εξοχών ,που ανήκει στον κλάδο της προληπτικής υγιεινής , εξασφαλίζει στα παιδιά εκτός από τον ζωογόνο αέρα της εξοχής και την ξεκούραση και μια αμεσότερη διαπαιδαγώγηση με τη χαρούμενη ομαδική ζωή(Πέπη Δαράκη).

Είναι ευεργετικό για το παιδί να ξεφεύγει από τη πιεστική καθημερινότητα του χειμώνα και παρά τις λίγες ημέρες της κατασκηνωτικής περιόδου το εκπαιδεύει στη «τέχνη της ζωής» όπως αναφέρει ο κ. Κ.Στ. Παπασωτηρίου(1996).

Τρόποι – Τύποι κατασκηνώσεων

Ανάλογα με τη μορφολογία του εδάφους τις διακρίνουμε σε κατασκηνώσεις πεδινές ,μέχρι 500 μ. υψόμετρο, σε ορεινές από 500 μ. – 1500 μ. και σε παραθαλάσσιες.

Ανάλογα με το είδος των εγκαταστάσεων τις διακρίνουμε :

1. Σε κατασκηνώσεις με σκηνές που θεωρούνται πιο φυσικές «κατοικίες» ,πιο ρομαντικές και τέτοιες οξύνουν το πνεύμα του παιδιού, για τάξη και εξασφάλιση.
2. Σε κατασκηνώσεις με μόνιμες εγκαταστάσεις (μικρούς θαλάμους)

3. Σε εξοχές υγείας με τρίμηνη τουλάχιστο παραμονή και άσχετα με την περίοδο του θέρους. Σ'αυτές φιλοξενούνται παιδιά με κλονισμένη υγεία.
4. Σε σπίτια ανάπαυσης και ανάρρωσης παιδιών
5. Σε εξοχές παιδιών κοντά σε ιαματικές πηγές και σε κάμπινγκ,που δεν ανήκουν στις παιδικές εξοχές και που διαβιούν άνθρωποι κάθε ηλικίας

6. Σε παιδικές κατασκηνώσεις όπου το περιεχόμενο του ημερησίου προγράμματος αναφέρεται σε συγκεκριμένο θέμα, όπως είναι οι αθλητικές, οι μουσικές, οι χριστιανικές κατασκηνώσεις αλλά το πρόγραμμα περιέχει και άλλες δραστηριότητες.
7. Σε προσκόπων και οδηγών, που καλλιεργείται μαζί με τα άλλα και η αυτοεξυπηρέτηση (μαγείρεμα κ.ά.)
8. Σε κατασκηνώσεις για ειδικές ομάδες ανθρώπων όπως είναι τα Α.Μ.Ε.Α. ή οι ηλικιωμένοι.
9. Σε κατασκηνώσεις επιβίωσης
10. Σε κατασκηνώσεις εργασίας.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΩΝ

Όπως αναφέραμε και παραπάνω κατά καιρούς η δημιουργία παιδικών εξοχών είχε διαφορετικούς σκοπούς (π.χ. στη Γερμανοιταλική κατοχή την βελτίωση της υγείας των παιδιών). Θα επικεντρωθούμε όμως στον ρόλο που παίζει η σύγχρονη μορφή του κατασκηνωτικού θεσμού που είναι η σωματική διάπλαση, η ψυχική και πνευματική τόνωση των κατασκηνωτών και η βελτίωση της φυσικής τους κατάστασης για τα παιδιά που το έχουν ανάγκη.

Τα πιο πάνω θα τα πετύχουμε με άφθονη υγιεινή διατροφή, ενδεδειγμένο διαιτολόγιο, με την ευπρεπή και άνετη παραμονή, με το ήρεμο περιβάλλον, με τη φυσική αγωγή σε όλες τις μορφές της, με τα ψυχομορφωτικά παιχνίδια, με τον ήρεμο και επαρκή ύπνο, με μορφωτικές ομιλίες και γενικά με τη πλούσια δράση και το ενδιαφέρον των στελεχών.

Ο κοινωνικός της ρόλος

Τα αντικοινωνικά τείχη που υψώνει ο σύγχρονος τρόπος ζωής οφείλουν να αντιμετωπίζονται στην ομαδική διαβίωση που παρέχει τη δυνατότητα να διαμορφωθεί ευκολότερα ο χαρακτήρας του παιδιού αφού εκεί προσπαθεί να εναρμονίσει τη ζωή του μέσα σε πλαίσια κοινωνικά, με τη ζωή των άλλων παιδιών και των ομαδαρχών τους. Οι διάφοροι χαρακτήρες τους συγκρουόμενοι σφουρηλατούνται και διαμορφώνονται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούν να αντεπεξέρχονται στις δυσκολίες και απαιτήσεις του πραγματικού κόσμου. Καλλιεργεί στη ψυχή του την υπομονή, το σεβασμό στα δικαιώματα του άλλου τη διάθεση για συνεργασία, για αυτοθυσία αλλά αναπτύσσει και φιλίες, δεσμούς και συντροφικότητα.

Ο παιδευτικός - παιδαγωγικός της ρόλος

Ο κατασκηνωτικός θεσμός οφείλει να προσφέρει ένα ολοκληρωμένο σύστημα αξιών για όλα τα παιδιά ώστε να αποτελεί σημαντικό εκπαιδευτικό μέσο.

Η τάξη, η καθαριότητα, οι χειροτεχνικές ασχολίες, η μουσική, η γυμναστική και ο χορός, οι καλλιτεχνικές παραστάσεις αποτελούν μέσα για την καλλιέργεια της

καλαισθησίας ,της αυτοέκφρασης,της δημιουργίας και της φαντασίας και την ανακάλυψη ταλέντων και ενδιαφερόντων που δεν του δόθηκε η ευκαιρία να τα παρατηρήσει.

Ακόμη με τη ζωή στη κατασκήνωση αποβάλλονται οι κακές συνήθειες και να αποκτούνται άλλες ωφέλιμες, αναπτύσσεται το θρησκευτικό και πατριωτικό συναίσθημα ,χωρίς σοβινιστικούς στόχους , και καλλιεργούνται πολλές αρετές όπως το θάρρος ,η αυτοπεποίθηση ο αλtruισμός ,η τάξη, η πειθαρχία, η αυτοκυριαρχία κ.ά. Προωθούνται οι αθλητικές δραστηριότητες όχι με στοιχεία αντιπαράθεσης και αντιπαλότητας αλλά με το πνεύμα της ευγενούς άμιλλας όπου σκοπός δεν είναι η νίκη και ο πρωταθλητισμός αλλά η χαρά του παιχνιδιού,η συμμετοχή σ'αυτό και η προσπάθεια.

Ο βιολογικός υγιεινός της ρόλος

Η ζωή στη φύση , στον ήλιο, στη θάλασσα ή το καθαρό αέρα του βουνού ,μακριά από το καυσαέριο,το άγχος,τον παθητικό και προβληματικό τρόπο διασκέδασης αναζωογονούν τον παιδικό οργανισμό.

Το παιδί αναπτύσσει τις οργανικές του δυνάμεις για να γίνει περισσότερο ικανό να εργάζεται και να αντεπεξέρχεται στις προσβολές από ασθένειες. Αποκτά συνήθειες που θα το βοηθήσουν να ζει σύμφωνα με τους όρους της υγιεινής , με ισορροπημένη διατροφή και πληρώντας τους κανόνες διαβίωσης .Οι δραστηριότητες δεν θα πρέπει να καταπονούν τα παιδιά σωματικά και ψυχικά αλλά να συμβάλουν ώστε να είναι εύθυμο,αισιόδοξο, χαρούμενο.

ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

Αφού παραπάνω αναφέρθηκε ότι ο σκοπός των κατασκηνώσεων δεν είναι μόνο η τόνωση του οργανισμού αλλά επεκτείνεται στην πνευματική ανάπτυξη και διαπαιδαγώγηση είναι απαραίτητο να υπάρχουν καταρτισμένα στελέχη με τα ανάλογα προσόντα. Γι'αυτά η κατασκήνωση δεν είναι ένας τόπος αναψυχής και παραθερισμού αλλά τόπος συνεχούς εργασίας και ευθύνης.

Αποστολή του στελέχους στη κατασκήνωση είναι η διοίκηση του τμήματος που έχει αναλάβει που αυτό σημαίνει ότι εκεί συγχρόνως υπηρετεί ,διαπαιδαγωγεί ,κατευθύνει και πλάθει παιδικές ψυχές. Διαπαιδαγωγεί κυρίως με την συμπεριφορά του που πρέπει να είναι συνεχές παράδειγμα για τα παιδιά.

Στην Ελλάδα οι κατασκηνώσεις προμηθεύονται στελέχη από τις παιδαγωγικές και γυμναστικές ακαδημίες, από τη σχολή των κοινωνικών λειτουργών αλλά και από

σχολές και οργανώσεις.Υπάρχει μόνο μια κρατική σχολή στελεχών ,στο Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών.

Κατασκήνωση ίσον στελέχη λένε οι Ευρωπαίοι πρωτοπόροι του κατασκηνωτικού θεσμού αφού η επιτυχία των κατασκηνώσεων εξαρτιέται από την ακούραστη εργασία τους και τη πίστη τους στους σκοπούς της κατασκήνωσης .

Οι ομαδάρχες πρέπει να είναι ‘μικροί παιδαγωγοί,μικροί ψυχολόγοι,μικροί γυμναστές’ κατά τον Βυτινάρο.

Το βαρύ και σημαντικό έργο της κατασκήνωσης στηρίζεται στα κατάλληλα στελέχη και των δύο βαθμίδων,ανώτερα και κατώτερα. Τα πρώτα είναι ο αρχηγός ,ο υπαρχηγός και οι κοινοτάρχες που έχουν την ευθύνη όλης της οργάνωσης ενός προγράμματος ευχάριστου στα παιδιά Ακόμη, τα κατώτερα είναι οι ομαδάρχες,όλοι οι νέοι και οι νέες που πρέπει να εφαρμόζουν το πρόγραμμα,να συζούν με τα παιδιά,να τα απασχολούν και να τα ψυχαγωγούν προσφέροντας ευκαιρίες να αναπτύξουν πρωτοβουλίες για κάθε δράση και απασχόληση, φανερώνοντας και τις ιδιαίτερες επιδόσεις ,κλίσεις και ταλέντα τους . Τέλος πρέπει να εργάζονται συνεχώς ώστε να τα προφυλάσσουν από την ανία ,τις παρεκτροπές και τις αταξίες.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η λειτουργία της κατασκήνωσης αρχίζει με τις διακοπές των σχολείων και τελειώνει τον Σεπτέμβριο πριν αρχίσουν τα μαθήματα.

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όλα τα παιδιά σχολικής ηλικίας από 6-17 χρονών αγόρια και κορίτσια,που είναι γραμμένα στο μητρώο ή στα δημοτολόγια. Επίσης πρέπει όλα να εξετάζονται από γιατρό. Αποκλείονται τα παιδιά που πάσχουν από μεταδοτικά ,τα επιληπτικά και ανάλογα με την στάση και τους σκοπούς της κάθε κατασκήνωσης αποκλείονται τα παιδιά με ψυχολογικά και ψυχιατρικά προβλήματα,με βαριές αναπηρίες ή πιο ελαφρές. Παρόλ’ αυτά υπάρχουν κατασκηνώσεις όπου είναι κατάλληλοι για να δεχθούν παιδιά με αναπηρίες.

Για κάθε κατασκηνωτή συντάσσεται ατομική καρτέλα από τους υπαλλήλους της κατασκηνώσεως που περιλαμβάνει τα στοιχεία ταυτότητας του παιδιού,την καρτέλα της νοσολογικής ένδειξης , τις κλινικές ιδιαιτερότητες του παιδιού(αλλεργίες, προφυλάξεις σχετικά με τη θάλασσα κ.λ.π.),φωτογραφία του παιδιού και η υπογραφή του κηδεμόνα και του παιδιού. Οι γονείς καλό είναι να έχουν καταγράψει τα ατομικά είδη του παιδιού και να το έχουν παραδώσει στον ομαδάρχη.

Πολλές κατασκηνώσεις , αλλά όχι όλες, διοργανώνουν προκατασκηνωτική και μετακατασκηνωτική συνάντηση. Στην πρώτη τα παιδιά αποκτούν μια πρώτη επαφή με τα στελέχη και τα άλλα παιδιά που θα συναναστρέφονται τις μέρες του παραθερισμού, οι γονείς θέτουν τις απορίες τους και παίρνουν πληροφορίες ,ιδιαίτερα οι γονείς που στέλνουν πρώτη φορά τα παιδιά τους στη κατασκήνωση. Εκεί συμπληρώνονται οι ατομικές καρτέλες και δίδεται το χρηματικό ποσό που ποικίλλει στις κατασκηνώσεις. Τα παιδιά μέσα απ’αυτή τη συνάντηση είναι πολύ πιο ήρεμα την πρώτη μέρα στην κατασκήνωση. Η μετακατασκηνωτική συνάντηση, είναι συνήθως

μια εκδρομή στον χώρο που πέρασαν τα παιδιά τις μέρες της κατασκήνωσης για να ξαναθυμηθούν τις στιγμές που πέρασαν.

Μερικοί υποστηρίζουν ότι οι σκοποί της αγωγής πραγματοποιούνται ευρύτερα αν είναι μικτή η κατασκήνωση. Όταν δηλαδή παραθερίζουν εκεί αγόρια και κορίτσια ταυτόχρονα. Κατά τη γνώμη άλλων όμως, πρέπει να αποφεύγεται η ανάμιξη των ηλικιών αλλά και του ίδιου φύλου, γιατί υπάρχει διαφορά ψυχολογικής σύνθεσης και ενδιαφερόντων (δυνατότητες, επιδεξιότητες κ.λ.π.). Αυτό είναι ένα θέμα που συζητιέται ακόμα.

Δεν πρέπει να αδιαφορούμε στο τομέα της μορφωτικής αξίας της κατασκήνωσης όπως κάνουν πολλές ιδιωτικές κατασκηνώσεις, που επικρατεί το πνεύμα της επιχείρησης.

Σοβαρό ακόμη κίνδυνο αποτελεί η διείσδυση της πολιτικής. Στο κατασκηνωτικό πνεύμα, δεν έχουν θέση, οι πολιτικές συζητήσεις και οι αναφορές σε πολιτικά ζητήματα.

Επίσης δεν πρέπει να παραμελείται η τήρηση των βιβλίων που αυτά αφορούν τις υπηρεσίες της κατασκήνωσης (συσσιτίου, ταμείου, αποθήκης τροφίμων, ιατρικής παρακολούθησης, μητρώο με τη δύναμη των συσσιτούντων και στελεχών, δελτίο κατασκηνωτού, ατομικές καρτέλες κ.λ.π.). Καλό είναι να υπάρχει αρχείο απολεσθέντων- ανευρεθέντων, αρχείο κατασκηνωτών ειδικής ή αποκλίνουσας συμπεριφοράς, αρχείο υπηρεσιών και δραστηριοτήτων, αρχείο στελεχών.

Η παράδοση των παιδιών για την κατασκήνωση γίνεται από τους υπευθύνους των παιδιών γονείς ή κηδεμόνες στους επόπτες της κατασκήνωσης ορισμένη μέρα και ώρα και πάντα μετά από συνεννόηση των ενδιαφερομένων με τους αρμόδιους εκπροσώπους της προϊστάμενης αρχής της κατασκήνωσης. Στην κατασκήνωση μετά την παράδοση των παιδιών χωρίζονται κατά την κρίση του αρχηγού οι ομάδες. Τα κριτήρια στον χωρισμό των ομάδων είναι οι φιλίες, η ηλικία, το φύλο κ.λ.π. Κάθε ομάδα αποτελείται από 9 έως 12 κατασκηνωτές και έναν ομαδάρχη.

Οι γονείς μπορούν αν βλέπουν τα παιδιά τους την ημέρα του επισκεπτηρίου και τις Κυριακές. Οποιαδήποτε άλλη συνάντηση των γονέων με τα παιδιά τους θα πρέπει να γίνεται μετά από συνεννόηση με τον αρχηγό. Επίσης αν το παιδί ή οι γονείς του επιθυμούν να φύγει από την κατασκήνωση για ένα μικρό χρονικό διάστημα ή για την υπόλοιπη κατασκηνωτική περίοδο θα γίνεται πάντα μετά από συζήτηση και συνεννόηση με τον αρχηγό.

Την ημέρα του επισκεπτηρίου δεν πρέπει να δίνονται άδειες σε στελέχη γιατί αυτοί είναι που θα επικοινωνήσουν με τους γονείς των παιδιών. Το επισκεπτήριο μπορεί να περιέχει μια μικρή παρουσίαση των δραστηριοτήτων που έχουν τα παιδιά στην κατασκήνωση.

Σχολαστικός έλεγχος αυτών που εισέρχονται και εξέρχονται την ημέρα εκείνη στους χώρους της κατασκήνωσης από τον θυρωρό και τους φύλακες. Τέλος οι γονείς θα πρέπει να τηρούν το ωράριο του επισκεπτηρίου.

ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Την καταλληλότητα του χώρου μπορούν να την κρίνουν, ο γιατρός, ο τεχνικός και όποιον θεωρήσει αρμόδιο ο δήμαρχος. Κατά τη λειτουργία των κατασκηνωτικών περιόδων γίνονται ασιατρικές επιθεωρήσεις. Για τη διαμόρφωση του χώρου πρέπει να συνεργαστούν ένας τεχνικός και ένας παιδαγωγός.

Από άποψη υγιεινής:

Κατάλληλη περιοχή είναι αυτή που εξασφαλίζει υγιεινούς και ασφαλείς χώρους διαβίωσης των παιδιών. Πρέπει να είναι μακριά από κατοικημένους χώρους, βιομηχανικές ζώνες, ανθυγιεινές εστίες, λίμνες και έλη, εκβολές ποταμών, οχετών κ.λ.π.

Α) το κλίμα. Το κλίμα πρέπει να είναι απόλυτα ξηρό και ήπιο, σε κατάλληλο υψόμετρο, με διαυγή ατμόσφαιρα και σε υπήμενη τοποθεσία.

Β) Το φυσικό περιβάλλον. Να υπάρχει άφθονη φυτεία – πράσινο και αρκετή θέα σε θάλασσα ή σε ανοιχτό ορίζοντα.

Από άποψη τεχνική:

1. Να απέχει το λιγότερο 15-20 χιλιόμετρα από τον πιο κοντινότερο κατοικημένο χώρο και ποτέ περισσότερο από 60-70 χλμ.

2. Στο χώρο της κατασκήνωσης πρέπει απαραίτητα να υπάρχουν δέντρα που να προσφέρουν σκιά και δροσιά στους κατασκηνωτές ,αλλά να σκεπάζουν και τις εγκαταστάσεις και κυρίως τις σκηνές των παιδιών.

3. Να υπάρχει διαμορφωμένος δρόμος για την εύκολη πρόσβαση αυτοκινήτων και φορτηγών τροφίμων ,στο χώρο της κατασκήνωσης και να είναι κοντά σε δημόσιο δρόμο.

4. Να υπάρχει νερό άφθονο και υγιεινό όλο το εικοσιτετράωρο το οποίο θα ελέγχεται με μικροβιακές εξετάσεις . Σε κάθε άτομο που ζει στην κατασκήνωση αναλογεί το λιγότερο 40-70 κιλά νερό το εικοσιτετράωρο.

5. Αν η κατασκήνωση είναι τοποθετημένη σε παραθαλάσσια περιοχή πρέπει να απέχει από τη θάλασσα τουλάχιστον 300 μ. για την αποφυγή υγρασίας.

Αν είναι τοποθετημένη σε βουνό το υψόμετρο δεν πρέπει να είναι μικρότερο από 400 μ. αλλά ούτε και μεγαλύτερο από 700-800 μ. Η εγκατάσταση της κατασκήνωσης σε πεδινές περιοχές πρέπει να αποφεύγεται.

6. Η μορφή της επιφάνειας πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο φυσική . Να διατηρηθούν απαραίτητα οι μικρές ανωμαλίες του εδάφους (βραχάκια,φυσικές λακούβες κ.λ.π.)

7. Στη μέση της κατασκήνωσης θα δημιουργηθεί ένας μεγάλος χώρος απόλυτα ομαλός για τις συγκεντρώσεις των κατασκηνωτών ,αλλά και για άλλους σκοπούς. Επίσης να υπάρχει αρκετή έκταση για όλες τις εγκαταστάσεις.

8. Η κλίση του εδάφους να μη ξεπερνάει το 8-10 % για να αποφεύγονται τα ατυχήματα, η κούραση των παιδιών και για να μπορούν όλοι να έχουν πρόσβαση στην υπόλοιπη κατασκήνωση.

9. Η κατασκήνωση πρέπει να έχει μια γραφικότητα όπου οι φυσικές ομορφιές (ρυάκια, θάμνοι, βουναλάκια, βραχάκια, αγρολούλουδα κ.λ.π.) να προκαλούν το ενδιαφέρον του παιδιού, και να γνωρίζει τη φύση καλύτερα. Παράλληλα όμως δεν θα πρέπει οι φυσικές ιδιομορφίες της περιοχής να είναι επικίνδυνες για παιδιά όπως είναι οι χαράδρες, να ποτάμια, τα απόκρημνα βράχια κ.λ.π.

Σίγουρα αν υπάρχουν σε κοντινές αποστάσεις αξιοθέατα, γραφικά τοπία, αρχαία μνημεία είναι ιδανικά αφού έτσι μπαίνουν στο πρόγραμμα οι περίπατοι και οι εκδρομές.

Αρχιτεκτονική κατασκήνωσης

1. Η ελάχιστη επιφάνεια που απαιτείται για κάθε άτομο που ζει στη κατασκήνωση είναι 150 περίπου τετραγωνικά μέτρα δηλαδή χρειάζεται συνολικά μια έκταση 28 στρεμμάτων.

2. Εκτός από τους δρόμους προσπέλασης και κυκλοφορίας πρέπει να υπάρχει απαιτούμενος χώρος για τις ζώνες ασφαλείας σε περίπτωση πυρκαγιάς.

3. Οι εγκαταστάσεις είναι καλό να παίρνουν σχήμα πετάλου ή κυκλικού τόξου για ευκολότερη διοίκηση και ανετότερη διαβίωση.

Αναφέρουμε ενδεικτικά μερικά μέτρα ασφαλείας:

- Περίφραξη του χώρου με συρματόπλεγμα.
- Δημιουργία ζώνης ασφαλείας γύρω από το χώρο της κατασκήνωσης για την περίπτωση πυρκαγιάς
- Να υπάρχουν πυροσβεστικές φωλιές σε διάφορα μέρη της κατασκήνωσης και να πυροσβεστήρες κοντά στις σκηνές (να γνωρίζουν τα στελέχη πώς να τους χρησιμοποιούν)
- Προληπτικά μέτρα την ώρα του θαλάσσιου μπάνιου, με την ευθύνη των στελεχών (μια σημαδούρα στη θάλασσα να δείχνει το όριο του βάθους που δεν πρέπει να ξεπερνούν τα παιδιά κ.λ.π.).

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Ο χώρος για τη διοργάνωση με μόνιμες ή όχι εγκαταστάσεις μιας κατασκήνωσης, πρέπει να επιλέγεται με πολλή σκέψη και προσοχή.

- Προσευχητάριο και ιστός σημαίας και να υπάρχει χώρος για παράταξη των κατασκηνωτών.
- Ειδικά διαμορφωμένοι χώροι (μωσαϊκό κάτω, προστατευτικά τοιχεία γύρω, υπερυψωμένα για να μην εισχωρούν νερά και χώματα σε περίπτωση βροχοπτώσεων) για το στήσιμο των σκηνών αν δεν υπάρχουν κτηριακές εγκαταστάσεις.
- Να διαθέτει εκτός από υγιεινό νερό, εγκατάσταση φωτισμού ΔΕΗ, γεννητριών σε περίπτωση διακοπής ρεύματος, λάμπες λουξ θυέλλης.
- Ένας νιπτήρας και ένα ντους για κάθε ομάδα από 25 παιδιά με κρύο-ζεστό νερό.
- Ένα αποχωρητήριο για κάθε 25 άτομα. Οι εγκαταστάσεις των αποχωρητηρίων, ντους και νιπτήρων πρέπει να βρίσκονται 200 μ. νότια της κατασκήνωσης για την αποφυγή μολύνσεων.
- Αποθήκη – διαχείριση υλικού

- Αποχέτευση των βρώμικων νερών,λυμάτων κ.λ.π.να γίνεται με κλειστούς αγωγούς .
- Να εφαρμόζονται μέτρα αυστηρής καθαριότητας .Τα δοχεία των απορριμμάτων να κλείνουν ερμητικά .Τα απορρίμματα να απομακρύνονται κάθε μέρα από το χώρο της κατασκήνωσης σε λάκκο αχρήστων.
- Οι χώροι των μαγειρείων ,να εξασφαλίζουν όλους τους υγιεινούς όρους και να αερίζονται καλά.
- Τραπεζαρία ευρύχωρη με μόνιμη εγκατάσταση κλεισμένη γύρω γύρω ύψους 0.80-1 μ. με κύρια είσοδο με άλλες εισόδους και εξόδους αν χρειάζεται ,σκεπασμένη. Οι αίθουσες φαγητού να είναι ασβεστωμένες και να πλένονται τακτικά με νερό και σαπούνι.
- Αναρρωτήριο και τα απαραίτητα υλικά (κτήριο ή σκηνή).
- Αρχηγείο-γραφείο γραμματείας(τοποθετημένο σε κεντρικό μέρος ή υπερυψωμένο για να επιβλέπουν τη λειτουργία της κατασκηνώσεως..
- Πόρτα μεγάλη εισόδου στον καλά περιφραγμένο κατασκηνωτικό χώρο και άλλες εξόδους σε περίπτωση κινδύνου ,πυρκαγιάς κ.λ.π.
- Γραμματοκιβώτιο για την αλληλογραφία.
- Τηλεφωνικό θάλαμο . Τηλεφωνήματα γίνονται σε συγκεκριμένο διάστημα της ημέρας. Ο ομαδάρχης πρέπει να βάζει ένα μέτρο στην χρήση του τηλεφώνου από τον κατασκηνωτή.
- Πινακίδες δρόμων .
- Μικροί κάδοι απορριμμάτων έξω από κάθε σκηνή που καθαρίζονται καθημερινά.
- Για τη συντήρηση των τροφίμων είναι απαραίτητο να υπάρχει ψυγείο ηλεκτρικό ή πάγου.
- Βιβλιοθήκη με βιβλία κατάλληλα για τα παιδιά της κάθε ηλικίας.
- Απαραίτητα γήπεδο καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης αλλά μπορούν να υπάρχουν κι άλλα γήπεδα.Αν η κατασκήνωση δεν είναι κοντά σε θάλασσα θα μπορεί να κτιστεί ένα μικρών διαστάσεων κολυμβητήριο.
- Βατοί και καθαροί δρομίσκοι επικοινωνίας ομάδων ,χαραγμένοι με πέτρες , βαμμένες με ασβέστη,όπως μια στα σημεία εξόδων-εισόδων των σκηνών ή θαλάμων.
- Μικροί χώροι ή κιόσκια για καλαισθησία.
- Χώροι ψυχαγωγίας,παιχνιδιών,παιδικής χαράς,καλλιτεχνίας .
- Μεγαφωνική εγκατάσταση και εγκατάσταση στερεοφωνικού κ.λ.π. για την μουσική ψυχαγωγία κατά τη διάρκεια της ημέρας και το πρωινό ξύπνημα.

ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ

- Σκηνές απαιτούμενων μεγεθών και αριθμού χωρίς ελαττώματα . Φιλοξενεί περίπου μέχρι 12 κατασκηνωτές .Υπάρχουν πολλά σχήματα και αποτελούνται από το αδιάβροχο ,καλής ποιότητας υφασμάτινο μέρος ,από ορθοστάτες ,σχοιινιά ,πασσάλους και τους εντατήρες.Σε περιπτώσεις βροχής χαλαρώνουμε τους πασσάλους,ενώ σε ανέμους σφίγγουμε. Κάθε μέρα πρέπει να σηκώνονται τα κράσπεδα για αερισμό της σκηνής και το βράδυ να κλείνουν καλά.
- Σκαπανικά εργαλεία για την δημιουργία μικρών κηπίσκων και απομάκρυνση άχρηστων χορταριών και θαμνίσκων .
- Είδη μαγειρείου –κουζίνας.
- Είδη τραπεζαρίας.
- Είδη και υλικά φωτισμού και υδραυλικά .
- Είδη αθλητισμού (όργανα γυμναστικής ,μπάλλες κ.λ.π.).
- Είδη ύπνου για τα στελέχη και τους κατασκηνωτές που δεν φέρνουν.(κλινοσκεπάσματα) αλλά και άλλα απαραίτητα όπως κρεβάτια ,στρώματα κ.λ.π.
- Υλικό γραμματείας –γραφική ύλη.
- Υλικό χειροτεχνημάτων.
- Αναλώσιμα υλικά διάφορα..
- Είδη καθαριότητας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Στην κατασκήνωση ακολουθείται ένα πρόγραμμα που καταρτίζεται από τον αρχηγό και με συνεργασία των υπόλοιπων στελεχών. Η εφαρμογή του προγράμματος φροντίζει για την καλή διαβίωση των κατασκηνωτών και στην ωφέλιμη και ευχάριστη διαμονή τους . Χρόνος για να πλήξουν δεν υπάρχει,μόνο για χαρά,ενδιαφέρον και έντονο παλμό.

Το πρόγραμμα είναι γεμάτο από την ώρα του πρωινού εγερτηρίου μέχρι την βραδινή κατάκλιση και με τη μεσολάβηση της μεσημεριανής ανάπαυσης απαραίτητη για να συνεχίσει το παιδί ξεκούραστο την υπόλοιπη μέρα. Οι συνθήκες περιβάλλοντος, διαβίωσης και διαμονής είναι αυτές που πρέπει και η διαπαιδαγώγηση βασίζεται σ'ένα πρόγραμμα όχι μόνο ψυχαγωγικό αλλά αρκετά μορφωτικό και ηθικοπλαστικό.

Τα παιχνίδια διαδέχονται τη συζήτηση, η εργασία την άθληση, ο περίπατος την ψυχαγωγία και δημιουργικότητα. Μορφώνεται, ψυχαγωγείται και ζει βιώματα, που θα του χρησιμεύσουν σαν υγιείς βάσεις στη θεμελίωση μιας φυσιολογικής προσωπικότητας για την ενήλικη ζωή. Σίγουρα όμως το πρόγραμμα βασίζεται και στις σωματικές ανάγκες ενός παιδιού (ύπνος, καλή διατροφή, ανάγκη για παιχνίδι και κίνηση κ.λ.π.).

Το πρόγραμμα που είναι πλήρες και δεν υπάρχουν κενά ακόμα και σ'αυτήν την ελεύθερη ώρα του κατασκηνωτή, εφαρμόζεται πάντοτε με ελαστικότητα και τροποποιείται ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες που υπάρχουν ή παρουσιάζονται.

Τέλος εξαρτάται από την ηλικία, το φύλο, την τοποθεσία και την κατασκηνωτική περίοδο, τους σκοπούς και τις οικονομικές δυνατότητες της κατασκήνωσης. Μετά την κατάρτισή του εγκρίνεται από τη διοίκηση του κάθε φορέα.

Παρακάτω παρατίθεται ένα ενδεικτικό πρόγραμμα:

08.00 - 08.15	Πρωινό ξύπνημα, ατομική καθαριότητα.
08.15 - 08.30	Προσευχή. Έπαρση Σημαίας. Αναφορά
08.30 - 09.00	Πρωινό.
09.00 - 09.30	Καθαριότητα - Ετοιμασία για επιθεώρηση.
09.30 - 10.00	Επιθεώρηση

10.00 - 13.30	Μπάνιο στην θάλασσα. Πρόγευμα. Ντουζ.
13.30 - 14.30	Μεσημεριανό φαγητό
14.30 - 16.45	Μεσημεριανή ξεκούραση
16.45 - 17.00	Επιθεώρηση μικρή.
17.00 - 17.30	Απογευματινό
17.30 - 20.30	Αθλητικό απόγευμα /καλλιτεχνικές δραστηριότητες/ παιχνίδια .
20.30 - 20.45	Υποστολή σημαίας - Αναφορά. Ανακοινώσεις.
20.45 - 21.30	Βραδινό φαγητό
21.30 - 22.30	Ψυχαγωγία. Καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Προσευχή
22.30	Σιωπητήριο (...για καλό ύπνο.)

ΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Για τη διοίκηση μιας κατασκήνωσης υπάρχει πάντα μια προϊστάμενη αρχή : Υπουργείο, Δήμος, Τράπεζα, Μητρόπολη κ.λ.π. που ενδιαφέρεται και παρακολουθεί εντατικά για την επιτυχία του προγράμματος.

Γενικά η λειτουργία της κατασκήνωσης τελεί πάντα υπό την εποπτεία της προϊστάμενης αρχής και κατανέμεται στις τρεις υπηρεσίες της κατασκήνωσης που χωρίζονται από πλευράς καθηκόντων ως εξής:

1. Διοικητική και μορφωτική υπηρεσία της οποίας επικεφαλής είναι ο αρχηγός,
2. Υγειονομική υπηρεσία της οποίας υπεύθυνος είναι ο ιατρός της κατασκήνωσης,
3. Οικονομική υπηρεσία. την οποία διευθύνει ο διαχειριστής.

Οι υπηρεσίες αυτές είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους και δεν αναμειγνύονται η μία στην άλλη, αλλά συνεργάζονται αρμονικά μεταξύ τους σε όλα τα θέματα.Κάθε παρατήρηση αναφέρεται μόνο στο προϊστάμενο της αρμόδιας υπηρεσίας με πρόθεση πάντα τον κοινό στόχο που είναι η καλύτερη λειτουργία της κατασκήνωσης .

Επίσης παρατηρήσεις μπορούν να αναφέρονται και στις συνεδριάσεις και των τριών υπηρεσιών με τους εκπροσώπους της προϊστάμενης αρχής.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Προσωπικό διοικητικής υπηρεσίας

1. Προϊστάμενος κατασκήνωσης
2. Αρχηγός
3. Υπαρχηγός
4. Κοινοτάρχες(έχει υπό την επίβλεψή του 4-5 ομάδες).
5. Ομαδάρχες (έχει μια ομάδα 9-12 παιδιών).
6. Εκπαιδευτές(γυμναστής, φιλόλογος ,μουσικός τεχνικός).Μπορούν την θέση τους να την πάρουν άλλα στελέχη που έχουν τέτοια προσόντα.
7. Γραμματέα
- 8.Εργατικό προσωπικό (ειδικευμένο ηλεκτρολόγο-υδραυλικό και ανειδίκευτο προσωπικό για άλλες εργασίες).
- 9.Θυρωρό για την πύλη.
- 10.Νυχτοφύλακες(πολιτισμένος και ηθικός άνθρωπος).

ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ

Την ευθύνη της λειτουργίας της κατασκήνωσης την αναλαμβάνει ένα άτομο δραστήριο, με διοικητικές ικανότητες, με ήθος και να μπορεί να επιβάλλεται. Πριν αρχίσει η λειτουργία της κατασκήνωσης επιβλέπει τις προκαταρκτικές εργασίες. Ασκεί γενική εποπτεία στην κατασκήνωση και ελέγχει όλο το προσωπικό. Ελέγχει επίσης, την λειτουργία όλων των χώρων, την χρησιμοποίηση του υλικού, την επάρκεια σ' αυτό και κάνει παρατηρήσεις όταν χρειάζεται. Φροντίζει την καλή λειτουργία του μαγειρείου και ανάλογα με τις απαιτήσεις της κατασκήνωσης και τον αριθμό των κατασκηνωτών μπορεί να προσλάβει και μία γραμματέα για βοήθεια. Στο τέλος της κατασκηνωτικής περιόδου συντάσσει έκθεση για τα θέματα της αρμοδιότητάς του.

ΑΡΧΗΓΟΣ

Ο αρχηγός είναι υπεύθυνος απέναντι στην κεντρική διοίκηση της κατασκήνωσης, γ' αυτό και αναφέρει χωρίς καθυστέρηση κάθε έλλειψη ή ζήτημα που αφορά τη λειτουργία της κατασκήνωσης. Είναι υπεύθυνος για αντικατάσταση, πρόσληψη ή απόλυση στελεχών και κρατάει σημειώσεις για τις επιδόσεις τους. Επιθεωρεί τις ομάδες πρωί και βράδυ και επαγρυπνεί για την τήρηση του κανονισμού της λειτουργίας οργάνωσης. Έχει την ευθύνη για όλο το προσωπικό.

Επιβάλλεται να γνωρίζει την κατασκηνωτική τέχνη, να έχει πείρα, διοικητικές ικανότητες, παιδαγωγικές γνώσεις και μόρφωση όπως και πολλή κοινωνικότητα. Πρέπει να εργάζεται για την εφαρμογή του προγράμματος αφού ο ίδιος το τηρεί πλήρως.

Κάθε βράδυ κάνει κριτική των πεπραγμένων της ημέρας και καθορίζει τις λεπτομέρειες του προγράμματος της επόμενης μέρας σε συνεργασία με τα άλλα στελέχη αφού οργανώνει συγκεντρώσεις κάθε βράδυ. Ο αρχηγός φροντίζει πριν την έναρξη της περιόδου να κάνει συναντήσεις με τα στελέχη για την προετοιμασία τους και την οργάνωση του προγράμματος.

Είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση του υλικού και διοργανώνει ψυχαγωγία. Συντάσσει το πρόγραμμα και αναφορά στο τέλος της ημέρας αλλά και συνολικά της περιόδου για τις ανώτερες αρχές, όπως και παρακολουθεί το μητρώο των κατασκηνωτών. Γι' αυτό πρέπει να ενημερώνεται αμέσως για το όποιο πρόβλημα δημιουργείται.

Συνεργάζεται με τον γιατρό και τον διαχειριστή για το διατροφολόγιο και με τον προϊστάμενο για γενικά προβλήματα. Εκείνος είναι που ορίζει τον κοινοτάρχη

υπηρεσίας ,τον υπαρχηγό κ.λ.π. Τέλος επιβλέπει όλους τους χώρους της κατασκήνωσης,δίνει οδηγίες,κάνει παρατηρήσεις με ευγενικό τρόπο και ποτέ μπροστά στα παιδιά αλλά εξετάζει και κάθε παράπονο. Επιθεωρεί στην καθαριότητα των χώρων,στο βραδινό σιωπητήριο.

Ο αρχηγός είναι παρών σε κάθε εκδήλωση και μέρος του προγράμματος και συγκεντρώνει τακτικά τους κατασκηνωτές για να τους μιλήσει. Εκείνος υποδέχεται τα παιδιά την πρώτη μέρα της κατασκήνωσης και εκείνος διοργανώνει γιορτές.

Απονέμει επαίνους και ποινές αν χρειαστεί στην υποστολή σημαίας. Η παρουσία του πρέπει να είναι αισθητή και σεβαστή.Πρέπει και ο ίδιος να ενθουσιάζει τα στελέχη αλλά και να τα βοηθεί. Διακρίνεται για τη γρήγορη και πλήρη αντίληψη των αναγκών των κατασκηνωτών της κάθε στιγμής.

Το αξίωμα του αρχηγού είναι αρκετά κουραστικό και δύσκολο έργο. Προσόντα ,δυνάμεις και αρετές πρέπει να συγκροτούν αυτήν την ηγετική προσωπικότητα. Να παίζει τον βασικό ρόλο στην ανάπτυξη του μορφωτικού τομέα και των ηθικών αξιών των παιδιών.

ΥΠΑΡΧΗΓΟΣ

Η εκλογή του γίνεται από τον Αρχηγό. Ο υπαρχηγός αναπληρώνει τον αρχηγό όταν απουσιάζει και είναι άγρυπνος βοηθός του . Εκτελεί εντολές και οδηγίες του.

Ειδικότερα παρακολουθεί την τήρηση και εφαρμογή του προγράμματος ,επιβλέπει τα στελέχη υπηρεσίας αν βρίσκονται στις θέσεις τους ,το έργο τους ,την ικανότητα τους , το ήθος τους και τα αξιολογεί μαζί με τον αρχηγό. Επίσης παρακολουθεί την καθαριότητα και ευπρέπεια των σκηνών ,επιβάλλει τη τάξη και πειθαρχία και συντονίζει και τις ενέργειές του και τις φροντίδες του.

Ο υπαρχηγός πρέπει να έχει οπωσδήποτε τα προσόντα και τα χαρακτηριστικά ενός αρχηγού.

ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΕΣ

Ο κοινοτάρχης είναι υπεύθυνος για την οργάνωση της ζωής των παιδιών της κοινότητάς του δηλ. 3-4 ομάδες από 9-12 παιδιά. Η συνεργασία του με αυτά αλλά και με τα ανώτερα και κατώτερα στελέχη είναι απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία της κατασκήνωσης . Καθοδηγεί τα κατώτερα στελέχη. Εκτελεί καθήκοντα γραμματέως και επιθεωρεί τις σκηνές του πρωί και βράδυ. Συντροφεύει τα παιδιά του σε όλες τις στιγμές της ημέρας και τους υπενθυμίζει το κατάλληλο ντύσιμο οποιαδήποτε στιγμή. Είναι υπεύθυνος για την ασφάλειά τους ,γι'αυτό και παρακολουθεί από κοντά τις δραστηριότητές τους αλλά και δεν επιτρέπει την είσοδο σε αγνώστους στον χώρο. Ενημερώνει το καθημερινό ημερολόγιο του,τις ατομικές καρτέλες και τον συντονιστή με γραπτή αναφορά.

Ο κοινοτάρχης υπηρεσίας(κάθε μέρα αναλαμβάνει άλλος κοινοτάρχης) μπορεί να φορά ειδικό περιβραχιόνιο όταν εκτελεί τα καθήκοντα του και συνεργάζεται πάντα και γενικά ο κοινοτάρχης ενημερώνει τον αρχηγό για οποιοδήποτε πρόβλημα .

Οργανώνει σε συνεργασία με τους ομαδάρχες την ψυχαγωγία της κοινότητας (αφού μαζί τους ανακαλύπτει τα ταλέντα των παιδιών για την ανάδειξή τους) ,την σωματική αγωγή των παιδιών και πρέπει να είναι σε θέση να αναλύει το σύνθημα της ημέρας. Φροντίζει για την αλληλογραφία , για την συντήρηση και φύλαξη των υλικών,για το πρωινό ξύπνημα των κατασκηνωτών αλλά και για την βραδινή κατάκλιση τους (μουσική κ.λ.π.). Παρακολουθεί με τους ομαδάρχες υπηρεσίας , τους εργάτες ,θυρωρό κ.λ.π.Ορίζει τον ομαδάρχη και τους δύο κατασκηνωτές που θα αναλάβουν την έπαρση και την υποστολή όπως και την προσευχή και δίνει το σύνθημα για την έναρξή τους.Χτυπάει το σήμαντρο στην έναρξη και λήξη κάθε μέρους του προγράμματος,φροντίζει την ετοιμασία της τραπεζαρίας και παρακολουθεί αν έχουν σερβιριστεί όλα τα παιδιά.

Κατά την μεσημεριανή ανάπαυση αλλά και την βραδινή περιέρχεται στο χώρο και επιβάλλει τη τάξη και στον περίπατο ή στο μπάνιο εκείνος παραμένει στη

κατασκήνωση για να ασχοληθεί με τα παιδιά που δεν ακολούθησαν τους υπόλοιπους .

ΟΜΑΔΑΡΧΕΣ

Είναι αυτονόητο ότι γνωρίζει καλά τα ομαδόπουλά του και προσπαθεί να τα γνωρίσει όσο καλύτερα γίνεται. Συζητά με τους γονείς, για να γνωρίσει το παιδί περισσότερο και να μάθει τα ενδιαφέροντα και τα ταλέντα του, να επισημάνει διάφορες παρατηρήσεις που έχει κάνει αλλά και οι γονείς μέσα από τις συζητήσεις θα εμπιστευτεί το παιδί στα χέρια του ομαδάρχη. Γι' αυτό την ημέρα του επισκεπτηρίου παραμένει στη σκηνή. Όλο το 24ωρο ζει μαζί με τα ομαδόπουλα του ,συνεργάζεται με ίση προς όλους αγάπη ,τους βοηθεί,τους καθοδηγεί σε όποια εκδήλωση της κατασκηνωτικής ζωής. Παρακολουθεί την καθημερινή τους διάθεση και υγεία και πρέπει να ανακαλύπτει οποιαδήποτε στεναχώρια ή αδιαθεσία τους και να την επιλύει αλλά και να την αναφέρει στον κοινοτάρχη του. Είναι πρώτος σε κάθε προσκλητήριο,μαζεύει την ομάδα του και την οδηγεί όπου καλείται. Οι ομαδάρχες είναι σωστό να συντρώγουν με την ομάδα τους για να τα βοηθεί,να τους δείχνει τους καλούς τρόπους και να τους καθοδηγεί. Ο ομαδάρχης δεν πρέπει ποτέ να δίνει εντολές.

Φυσικά πρέπει να είναι μαζί τους στη σκηνή για την πρόληψη αταξιών(χρήση διακόπτη γραμμής φωτισμού,σχησίματα και γραψίματα στη σκηνή και τα κρεβάτια κ.λ.π.) και για την ετοιμασία τους για ανάπαυση. Ξυπνά μαζί τους κάθε πρωί ανοίγει τα κράσπεδα της σκηνής για τον αερισμό της και οφείλει να βρίσκεται στις βρύσες για να βοηθεί τους πιο μικρούς στην ατομική καθαριότητά τους. Προσέχει για τη διαφύλαξη των πραγμάτων και των ατομικών ειδών των παιδιών και προωθεί την τάξη στην βαλίτσα και την γενική και ατομική καθαριότητα. Πρέπει να έχει σε διπλή κατάσταση γραμμένα τα πράγματα των παιδιών, να φροντίζει και για τη διαφύλαξη των χρημάτων και αντικειμένων αξίας των παιδιών. Πρέπει να απαγορεύσει αυστηρά από τα παιδιά επικίνδυνα αντικείμενα (σπίρτα, ακατάλληλα παιχνίδια, ακριβά αντικείμενα κ.λ.π.) .

Εργάζεται σε οποιαδήποτε εργασία πρώτος και μετά τα ομαδόπουλά του. Τα παρακινεί να συμμετέχουν πρόθυμα σε όλες τις δραστηριότητες ,αλλά και στις κοινές ευθύνες της κατασκηνωτικής ζωής. Είναι υπεύθυνος για το υλικό που έχει χρεωθεί η ομάδα του και για την οργάνωση της ομάδα του. Αποφεύγει να δημιουργεί ανταγωνιστικές προκλήσεις με άλλες ομάδες και έχει τις πρέπουσες συναδελφικές σχέσεις με τα άλλα στελέχη.

Φροντίζει με κάθε τρόπο να κάνει τον κατασκηνωτή να προσαρμοσθεί γρήγορα και εύκολα. Πρέπει να έχει συνεχές ενδιαφέρον και αγάπη , να είναι πρωταγωνιστής και δραστήριος. Δεν τους αφήνει μόνους να καταλαμβάνονται από τεμπελιά και πλήξη. Ο ομαδάρχης ηρωοποιείται στα μάτια των παιδιών. Τον θαυμάζουν και αντιγράφουν τους τρόπους του και τα χαρακτηριστικά του γι' αυτό πρέπει να είναι υπόδειγμα.

Πρέπει να γνωρίζει ότι κακά παιδιά δεν υπάρχουν ,υπάρχουν όμως κακές συνήθειες και πράξεις που έχουν υιοθετήσει από το σπίτι τους. Τα παιδιά μπορεί να πικράνουν και να στεναχωρήσουν τον ομαδάρχη. Εκείνος πρέπει να απαντήσει, να κάνει όποια παρατήρηση με ευγενικό και σοβαρό τρόπο(καλό είναι να μιλήσει ανώνυμα σε

πρώτο στάδιο) . Ποτέ δεν βρίζει, δεν απειλεί, δεν παραγκωνίζει το παιδί και φυσικά ποτέ δεν χειροδικεί και πάντα παραμένει ψύχραιμος σε όποιο πρόβλημα. Πρέπει όμως να επαινεί και να ενθαρρύνει τα παιδιά για τις καλές τους πράξεις. Ο ομαδάρχης είναι υπεύθυνος για κάθε αταξία στην ομάδα του και πρέπει να προλαμβάνει κάθε πρόβλημα.

Φροντίζει από την πρώτη μέρα για την διακόσμηση της σκηνής και του εξωτερικού χώρου, την «κραυγή» της ομάδας του μαζί με τα παιδιά, το έμβλημα της ομάδας τους, το τραγούδι τους. Ποτέ δεν ησυχάζει και νομίζει ότι όλα πάνε καλά. Συμπληρώνει καθημερινή έντυπη αναφορά και το ειδικό δελτίο για τα πεπραγμένα που την καταθέτει στους ανωτέρους. Άδεια απουσίας παίρνει μετά από συνεννόηση με τον αρχηγό 2 μέρες πριν, για ένα το πολύ εικοσιτετράωρο και αντικαθίσταται από άλλον. Στην έπαρση και την υποστολή η προσέλευση ομαδαρχών και κατασκηνωτών γίνεται με τάξη και οι ομαδάρχες παρατάσσονται αριστερά.

Ο ομαδάρχης για να φτάσει στο ύψος του παιδιού πρέπει να γονατίσει....

206 / ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2004

7

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Ο αριθμός του προσωπικού καθορίζεται ανάλογα με τον συνολικό αριθμό παιδιών και στελεχών. (σε αναλογία 20%έως 25% του συνολικού αριθμού).

Γραμματεία

Εξυπηρετεί και έχει την ευθύνη για το γραφείο του αρχηγού ,της δισκοθήκης ,της χειροτεχνίας, της βιβλιοθήκης και λέσχης παιδιών, των λουτρών και όλων των χώρων. Διαχειρίζεται τα παιχνίδια της λέσχης ,τα εργαλεία και υλικά της χειροτεχνίας . Ενημερώνει τι Ταμείο Υγείας σχετικά με τη δύναμη της κατασκηνώσεως ,παραλαμβάνει το διαιτολόγιο κ.ά. Τηρεί τα βιβλία, παραλαμβάνει τα δέματα και τα καταγράφει όπως και τα διανέμει . Μεριμνά για την αποστολή της αλληλογραφίας και παρίσταται στα συμβούλια των στελεχών και καταγράφει τις παρατηρήσεις. Καταγράφει από τα δελτία των κατασκηνωτών τις παρατηρήσεις του γιατρού και των γονέων και τα δείχνει στον αρχηγό.

Τεχνίτες – εργάτες

Οι τεχνίτες και οι εργάτες (καθαριστές κηπουρός κ.λ.π.) ανήκουν στην διαχείριση και παίρνουν εντολές από το διαχειριστή για τις εργασίες. Παρακολουθούνται από τον γενικό φύλακα και συντηρητή της κατασκήνωσης. Διευθύνονται από τον αρχηγό και εκτελούν κάθε εργασία που τους αναθέτει ,σχετική πάντοτε με τη διαφύλαξη,προστασία και εξυπηρέτηση των κατασκηνωτών. Είναι υπεύθυνοι για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων όπου φορούν πάντα στολή που τη διατηρούν καθαρή ,για τον γενικότερο ευπρεπισμό,συντήρηση των κτισμάτων και διευθέτηση του χώρου. Θα πρέπει να εργάζονται με ενδιαφέρον και αγάπη για την κατασκήνωση.

Ο θυρωρός

Οφείλει να είναι ευγενικός σε κάθε επισκέπτη και εξυπηρετικός προς τους επισκέπτες αλλά και προς τα στελέχη και τους κατασκηνωτές ανάλογα πάντα με τους κανονισμούς της κατασκήνωσης. Παρακολουθεί την όλη κίνηση από την κεντρική μοναδική πόρτα εισόδου και εξόδου όλων.

Επιτρέπει την ελεύθερη είσοδο μόνο στους υπευθύνους των διαφόρων υπηρεσιών της κατασκήνωσης . Για κάθε άλλη είσοδο άλλων προσώπων απαγορεύει ή ενημερώνει πάντα την γραμματεία και τον αρχηγό(πλανόδιοι κ.λ.π.). Δεν επιτρέπει την έξοδο κατασκηνωτών ή στελεχών. Τέτοιες κινήσεις τις επιτρέπει μόνο με γραπτή ή προφορική άδεια του αρχηγού. Είναι αυστηρός τηρητής του κανονισμού της κατασκήνωσης στο θέμα του επισκεπτηρίου.

Ο νυχτοφύλακας

Με όλη του την προσοχή και ευσυνειδησία , με το ηλεκτρικό του φανάρι (φακός)περιέρχεται το χώρο της κατασκήνωσης και παρακολουθεί και προσέχει κάθε κίνηση που επιβουλεύεται την ασφάλεια της κατασκήνωσης. Δεν επιτρέπεται ούτε στιγμή να παραμελήσει τις υποχρεώσεις του γιατί όλοι επαναπαύονται στην δική του επαγρύπνηση όλη τη νύχτα . Συμβουλευεται τον αρχηγό και αναφέρει σ'αυτόν ότι παρατηρεί την διάρκεια της νύχτας.

Πρέπει να δείχνει ιδιαίτερη προσοχή σε επισφαλή σημεία της κατασκήνωσης και το ενδεχόμενο εκδήλωσης πυρκαγιάς. Αν κάποιος αρρωστήσει την νύκτα, εκείνος πρέπει να απευθυνθεί στον αρχηγό, τον γιατρό ή την νοσοκόμα.

Δεν επιτρέπεται να μπαίνει στις σκηνές, πρέπει να έχει ήθος ανώτερο και συνείδηση της βαριάς αποστολής του,γι'αυτό και ο αρχηγός πρέπει να τον ελέγχει .

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΣ

Φιλολόγος ή δάσκαλος.

Μιλάει στα παιδιά για ενδιαφέροντα θέματα ,μεριμνά για τη δημιουργία παιδικού θεάτρου και φροντίζει για την έκδοση μικρής εφημερίδας ή περιοδικού των παιδιών. Τέλος μεριμνά για την οργάνωση και λειτουργία της βιβλιοθήκης.

Μουσικός

Αυτός φροντίζει για την δημιουργία μουσικής και καλλιτεχνικής κίνησης ,δηλαδή της χορωδίας . Διευθύνει τα παιδιά όταν τραγουδούν τον εθνικό ύμνο στην έπαρση και την υποστολή ,βοηθάει τους κοινοτάρχες στην ετοιμασία της ψυχαγωγίας και βοηθάει τις ομάδες να γράψουν το τραγούδι τους και τη κραυγή τους.

Τεχνικός

Έργο του είναι η ανάπτυξη των φυσικών και καλλιτεχνικών ενδιαφερόντων των κατασκηνωτών . Τους μαθαίνει κατασκευές με πηλό, χαρτόνια κ.λ.π. και κατευθύνει τις διακοσμήσεις των ομάδων και των κατασκηνωτικών χώρων .

Γυμναστής

Διευθύνει την όλη σωματική και φυσική αγωγή των κατασκηνωτών (κινητικά παιχνίδια, πρωινή γυμναστική, περίπατοι , εκμάθηση ελληνικών χωρών κ.λ.π.). Εκτελεί θεραπευτική και ορθοπαιδική γυμναστική των παιδιών που το έχουν ανάγκη, βάσει των ειδικών οδηγιών της επιτροπής προληπτικής υγιεινής του ταμείου ή του ιατρού της κατασκηνώσεως.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΓΙΑΤΡΟΣ

Ο γιατρός είναι υπεύθυνος για την καλή λειτουργία της κατασκήνωσης από πλευράς υγιεινής. Σε περίπτωση αδιαθεσίας νόσου ή ατυχήματος φροντίζει για τη θεραπεία του κατασκηνωτή με όλα τα δυνατά μέσα. Καθορίζει τους όρους λειτουργίας της κατασκήνωσης και επιβλέπει για την καθαρότητα των χώρων και του υλικού (κουζίνας κ..λ.π.). Συντάσσει τα δελτία διαίτας και ελέγχει την πιστή εφαρμογή της, ενημερώνει το ημερολόγιο του ιατρού, καταγράφει τη χορήγηση φαρμάκων και φροντίζει για τον εφοδιασμό του φαρμακείου. Ο γιατρός όπως και η νοσοκόμα παραμένουν όλο το 24ωρο στην κατασκήνωση και σε περίπτωση απουσίας του πρέπει να ειδοποιήσει από πριν τον αρχηγό από τον οποίο και παίρνει την άδεια. Τον αντικαθιστά η νοσοκόμα. Οι γονείς θα πρέπει να έχουν προσκομίσει την βεβαίωση από γιατρό για την υγεία του παιδιού και την ασφαλή διαβίωσή του, και

ακριβείς οδηγίες για τα φάρμακα που μπορεί να παίρνει. Για αυτά είναι υπεύθυνος ο γιατρός της κατασκήνωσης και ο ομαδάρχης.

Θα πρέπει να ελέγχει τα ιστορικό κάθε παιδιού που πρέπει να περιέχει προηγούμενες ασθένειες, εγχειρήσεις, τραυματισμοί, λοιμώξεις, ψυχολογική κατάσταση και να παρακολουθεί την κατάσταση του, ιδιαίτερα σε εμφάνιση αλλεργιών. Να επικοινωνεί με τους γονείς για τη όποια σοβαρή αδιαθεσία. Αν ο κατασκηνωτής είναι υπεύθυνος στην λήψη ενός φαρμάκου που παίρνει από το σπίτι, μπορεί να έχει το φάρμακο στην σκηνή του. Αν όμως είναι επικίνδυνη η υπερδοσολογία του φαρμάκου ή παραμέληση λήψης του, τότε ο γιατρός πρέπει να χορηγεί ο ίδιος το φάρμακο στο παιδί και να το φυλάσσει στο αναρρωτήριο. Οι μικροαδιαθεσίες (πονόλαιμοι, συνάχι κ.λ.π.) μπορούν να αντιμετωπίζονται και από την νοσοκόμα. Εκείνος κρίνει αν μπορεί το παιδί με την οποιαδήποτε αδιαθεσία να συμμετέχει σε δραστηριότητες και σε ποιες απαγορεύεται να συμμετέχει.

Θα πρέπει να ελέγχει την υγιεινή της κουζίνας αφού από εκεί μπορούν να μεταδοθούν πολλά μικρόβια.

Εκτός από αυτά, συμμετέχει δραστήρια στη ζωή της κατασκήνωσης και παρακολουθεί τα παιδιά στις διάφορες εκδηλώσεις.

Επιβάλλεται να παίρνει προληπτικά μέτρα για να μην αρρωστήσουν (λοιμώδεις νόσους κ.λ.π.) και κάνει σύντομες και πρακτικές ομιλίες στα παιδιά στα θέματα ατομικής υγιεινής και καθαριότητας. Στην αρχή της κατασκηνωτικής περιόδου ελέγχει την κατάσταση υγείας των παιδιών και αποκλείει όσους δεν είναι κατάλληλοι από ιατρικής απόψεως. Ασφαλώς φροντίζει και το προσωπικό.

ΝΟΣΟΚΟΜΑ

Η νοσοκόμα είναι απόλυτα απαραίτητη για το έργο της υγειονομικής υπηρεσίας. Νοσηλεύει και περιποιείται τα άρρωστα παιδιά, χορηγεί με τις οδηγίες του γιατρού τα φάρμακα και κάνει αλλαγή στα τραύματα, όπως και παρέχει τις πρώτες βοήθειες όταν χρειαστεί. Φροντίζει για την καθαριότητα του ιατρείου – αναρρωτηρίου, για το φαγητό και τη διαίτα των ασθενών και για κάθε άλλη ανάγκη περίθαλψης και φροντίδας. Η νοσοκόμα κοιμάται, αλλά και αγρυπνεί, στο αναρρωτήριο και έχει συνυπεύθυνο της τον κοινοτάρχη υπηρεσίας. Οφείλει να ενημερώνει τον αρχηγό για οποιοδήποτε πρόβλημα. Ακολουθεί τους κατασκηνωτές στο θαλάσσιο μπάνιο με το κινητό φαρμακείο, αν όμως είναι απαραίτητη η παρουσία της στην κατασκήνωση, τότε αναλαμβάνει το φαρμακείο κάποιου από τα ανώτερα στελέχη.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Η υπηρεσία αυτή ευθύνεται :

1. Για την καλή διαχείριση όλου του κατασκευαστικού υλικού ,όπως και για την φύλαξη και συντήρηση του .
2. Για τη διατροφή.
3. Για την καλή λειτουργία και συντήρηση των διαφόρων εγκαταστάσεων.
4. Για την φιλοξενία των επισκεπτών σε συνεργασία με τον αρχηγό.
5. Για την χρηματική διαχείριση.

Το προσωπικό της είναι :

- Ο διαχειριστής και ο βοηθός του.
- Ο αποθηκάριος.
- Ο οικονόμος
- Ο μάγειρας και οι βοηθοί του.
- Οι εργάτες αποθήκης και διανομής .
- Το βοηθητικό προσωπικό της κουζίνας .
- Οι τραπεζοκόμοι και
- οι τεχνίτες και λοιποί εργάτες.

Ο ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

Ο διαχειριστής φροντίζει για τον εφοδιασμό της κατασκήνωσης με τρόφιμα και άλλα απαραίτητα υλικά. Φροντίζει για την φύλαξη, συντήρηση και ανάλογη διάθεσή τους για ικανοποίηση των αναγκών. Τηρεί όλα τα διαχειριστικά βιβλία(βιβλίο παραγγελιών τροφίμων και υλικού, καθημερινής εισαγωγής τροφίμων και εξαγωγής και εισαγωγής και εξαγωγής υλικού). Ελέγχει κάθε τι που παραλαμβάνει και κάθε τι που παραδίνει , τις δαπάνες,τα υλικά και το έργο. Σαν προϊστάμενος της οικονομικής και διαχειριστικής υπηρεσίας της κατασκήνωσης συνεργάζεται με τον αρχηγό, τον γιατρό και τον μάγειρα για το εβδομαδιαίο διαιτολόγιο. Διευθύνει και καθοδηγεί το προσωπικό που ανήκει στην υπηρεσία του και ενδιαφέρεται για την άποψη λειτουργία όλων. Αν υπάρχει βοηθός διαχειριστή οφείλει να γνωρίζει τα καθήκοντα του ανωτέρου γιατί μπορεί να τον αναπληρώσει.

Ο ΑΠΟΘΗΚΑΡΙΟΣ

Είναι ο πρώτος και άμεσος συνεργάτης και βοηθός του διαχειριστή. Φροντίζει για την καλή λειτουργία της αποθήκης ,την φύλαξη και διατήρηση των τροφίμων σε καλή κατάσταση και όλων των υλικών. Τηρεί με ακρίβεια τα βιβλία αποθήκης εισαγωγών –εξαγωγών κ.λ.π. Παραλαμβάνει και χορηγεί διάφορα υλικά με γραπτές εντολές αρχηγού ή γραμματείας(υπάρχουν συγκεκριμένες ώρες και μέρες συναλλαγών). Πάντοτε εξυπηρετεί και ικανοποιεί ,στα μέτρα της δικαιοδοσίας του τις διάφορες ανάγκες.

Καθημερινά χορηγεί τα απαιτούμενα τρόφιμα και υλικά στον οικονόμο και τον μάγειρα σύμφωνα με την εντολή του διαχειριστή και το διαιτολόγιο της ημέρας.

Κάθε εξαγωγή από την αποθήκη βεβαιώνεται με το δελτίο εξαγωγής και ενημέρωσης του ειδικού βιβλίου και υπογράφεται από τον μάγειρα και τον οικονόμο. Ο αποθηκάριος είναι υπεύθυνος για κάθε ανωμαλία καθυστέρηση κ.λ.π. έναντι του διαχειριστή.

Ο ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

Ο οικονόμος παρευρίσκεται και παρακολουθεί την παρασκευή του συσσιτίου και την διάθεση όλων των υλικών που χρειάζεται. Εποπτεύει και συντονίζει κάθε διανομή. Ευθύνεται για την καθαριότητα του οικονομείου ,της κουζίνας και γενικά του μαγειρείου και της τραπεζαρίας. Επίσης ευθύνεται μαζί με τον μάγειρα για την διαχείριση των τροφίμων και την καλή διάθεσή τους . Υπογράφει πρώτος στην

απόδειξη παραλαβής από την αποθήκη μαζί με τον μάγειρα και είναι παρών σε κάθε παραλαβή. Φροντίζει για την κανονική και έγκαιρη Παρασκευή του φαγητού και για την ειδική δίαιτα των ασθενών, αν υπάρχουν. Κατευθύνει τους υπευθύνους της τραπεζαρίας στο έργο της ετοιμασίας και διανομής (τραπεζοκόμους κ.λ.π.) για την γρήγορη, δίκαιη και σωστή διανομή των μερίδων.

Ο ΜΑΓΕΙΡΑΣ

Ο μάγειρας έχει την ευθύνη για την καλή, έγκαιρη παρασκευή του φαγητού. Υπογράφει καθημερινά τα δελτία εξαγωγής και παραλαβής τροφίμων μαζί με τα άλλα αρμόδια άτομα. Έχει την ευθύνη να μην περισσεύουν υλικά.

ΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

Είναι η επιτροπή παραλαβών που αποτελείται από τον Σύμβουλο και έναν ή δύο υπαλλήλους. Είναι παρόντες όταν παραδίδονται τα τρόφιμα και τα ελέγχουν.

Υπογράφουν το δελτίο εισαγωγής τροφίμων και τα αποθηκεύουν.

Υπάρχει και επιτροπή για την πραγματοποίηση προμηθειών που φροντίζει για την σωστή επιλογή των υλικών που θα προμηθευτούν. Σ' αυτό το έργο συμβάλλει σημαντικά και ο φροντιστής που παίρνει κάθε πρωί το δελτίο παραγγελιών, τις αποδείξεις, δελτία παραλαβών κ.λ.π.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ

Αναλαμβάνει την πληρωμή των λογαριασμών (τρόφιμα, είδη, υλικά ελεύθερης αγοράς κ.λ.π.). Συγκεντρώνει τα διπλότυπα πληρωμής και τα παραδίνει στον φροντιστή για να τα καταχωρίσει.

Το λοιπό προσωπικό που εργάζεται στην κατασκήνωση συμβάλλει με το ενδιαφέρον του και την ευσυνειδησία του στην καλή λειτουργία της κατασκήνωσης. Κάτι που θα πρέπει να ειπωθεί σ' αυτό το σημείο είναι ότι το προσωπικό και αναγκαιότητα του κάθε εργαζομένου διαφέρει από κατασκήνωση σε κατασκήνωση. Δηλαδή δεν υπάρχει σε όλες τις παιδικές εξοχές μουσικός, φιλόλογος ή τεχνικός γιατί την εργασία του μπορούν να την αναλάβουν στελέχη που είναι φοιτητές στην αντίστοιχη σχολή ή που ασχολούνται με τέτοιες ασχολίες στην προσωπική τους ζωή.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ

Η κατασκήνωση είναι μια τέλεια οργανωμένη κοινωνία παιδιών με πρόγραμμα και κανονισμό λειτουργίας, με σκοπούς και επιδιώξεις. Τη ζωή αυτή ακριβώς αυτής της παιδικής κοινωνίας καλούνται να ζήσουν οι κατασκηνωτές με τρόπο πολιτισμένο και με κατασκηνωτικό πνεύμα για μια ολόκληρη περίοδο.

Ορισμένες υποχρεώσεις του παιδιού που θα κάνουν αρμονική και ευτυχισμένη τη συμβίωση του με τ' άλλα παιδιά είναι οι εξής:

Ανάπη: Να αγαπά όλους τους συγκατασκηνωτές. Ιδιαίτερα κάθε μικρότερο κατασκηνωτή και να ενδιαφέρεται γ' αυτόν και τα παιχνίδια του. Να είναι πρόθυμος και να βοηθεί με πνεύμα αυτοθυσίας κάθε έναν που έχει ανάγκη.

Βελτίωση του χαρακτήρα: Να είναι καθαρός, πρόθυμος, εύθυμος και πειθαρχικός. Ιδιαίτερα στο θέμα της καθαριότητας να δίνει προσοχή (ατομική, ειδών, σκηνών, χώρου, τάξη στα ατομικά του είδη). Να εφαρμόζει καθημερινά το σύνθημα της ημέρας, να καλυτερεύει τον εαυτό του και να γίνεται όλο και πιο αγαπητός από τα στελέχη και τα συνομαδόπουλά του.

Τάξη και πειθαρχία: Να είναι τακτικός και να εφαρμόζει το κοινό για όλους πρόγραμμα χωρίς αντιρρήσεις. Να συμμορφώνεται απόλυτα στις συμβουλές, εντολές και υποδείξεις των στελεχών (όπως την απαγόρευση της απομάκρυνσης από το χώρο της κατασκήνωσης). Να τρώει όλο το φαγητό χωρίς να είναι πολύ εκλεκτικός και ιδιότροπος.

Μεροληψία και αλληλεγγύη: Να συνεργάζεται με τους άλλους κατασκηνωτές και τον ομαδόρχη του, να φροντίζει και να ενδιαφέρεται όχι μόνο για το δικό του καλό αλλά και όλων των άλλων. Να ενδιαφέρεται για την χαρά των άλλων και να μοιράζεται τους χώρους και τα παιχνίδια με τα άλλα παιδιά. Τέλος να μην κάνει ποτέ σε κανέναν ό,τι δεν θα ήθελε να του κάνουν οι άλλοι.

Ενεργητικότητα: Να συμμετέχει πρόθυμα σε όλες τις εκδηλώσεις, να προσέρχεται έγκαιρα σε κάθε προσκλητήριο και να ξέρει ότι από την προσπάθεια και τη συμβολή του κάθε κατασκηνωτή σε όλες τις δραστηριότητες της κατασκηνωτικής ζωής εξαρτάται και η επιτυχία της ομάδας του.

Ειλικρίνεια: Να είναι ευγενής και ειλικρινής απέναντι σε όλους και φίλος της αλήθειας. Αυτό θα βοηθήσει και τον ομαδόρχη να τον γνωρίσει καλύτερα.

Σεβασμός: Να σέβεται όλα τα μέλη του προσωπικού της κατασκήνωσης και να τα προσφωνεί με το «κύριε». Όχι μόνο τους εργατές αλλά φυσικά και όλα τα στελέχη. Ο ομαδόρχης όσο φίλος αν είναι με τα παιδιά πρέπει να κρατάει μια απόσταση από αυτά. Δεν έχουν τους ίδιους ρόλους στην κατασκήνωση, ούτε την ίδια ηλικία και αυτό, το παιδί πρέπει να το καταλάβει. Πρέπει να τον αγαπάει και να τον σέβεται τον ομαδόρχη αφού εκείνος κουράζεται και φροντίζει τόσο πολύ για όλους.

Να σέβεται και τους χώρους και να προστατεύει την περιουσία της κατασκήνωσης από φθορές και ζημιές. Να κάνει πάντοτε πολιτισμένα χρήση των χώρων και των υλικών που θα τις χρησιμοποιήσουν κι άλλοι κατασκηνωτές. Να σέβεται τους ανθρώπους που καθαρίζουν τις τουαλέτες και τους άλλους χώρους της κατασκηνώσεως.

Καλή συμπεριφορά: Να είναι εξαιρετικά προσεκτικός στα λόγια του και να μη καταδέχεται ποτέ να λέει άσχημες λέξεις και ανέκδοτα που προσβάλλουν και τον υποβιβάζουν στα μάτια των άλλων. Να είναι προσεκτικός και να αποφεύγει τα άνοστα και επικίνδυνα αστεία, που μπορούν να καταλήξουν σε ατύχημα. Δεν μαλώνει με τους άλλους, δεν βρίζεται, δεν χειροδικεί. Τις τελευταίες μέρες δεν μετέρχεται σε άσχημες συνήθειες που είναι έξω από το κατασκηνωτικό πνεύμα και που συνηθίζονται από απολίσιστα παιδιά.

Να συμπεριφέρεται κόσμια την ώρα του φαγητού, να μπαίνει και να βγαίνει από τους χώρους χωρίς να σπρώχνει. Να στέκεται στην σημαία και στην προσευχή με απόλυτο σεβασμό και προσοχή.

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ

Το παιδί όμως δεν έχει μόνο κάποιες υποχρεώσεις στην κατασκήνωση ,αλλά και κάποιες ανάγκες που είναι προτεραιότητα για τα στελέχη.

- Η ανάγκη για αγάπη

Πολλά παιδιά έρχονται για πρώτη φορά στην κατασκήνωση και αντιμετωπίζουν ένα καινούργιο κόσμο. Επίσης φεύγουν από τους γονείς τους και όταν μάλιστα κάποια παιδιά είναι και ευαίσθητα είτε από έλλειψη αγάπης ,είτε από υπερπροστασία, η αγάπη είναι μια βασική ψυχοσυναισθηματική ανάγκη του παιδιού εκεί.

- Η ανάγκη για ασφάλεια.

Είναι απόλυτα κατανοητό ότι σ'έναν πρωτόγνωρο και άγνωστο χώρο το παιδί θέλει να νιώθει ασφάλεια. Η κατάκτηση νέων εμπειριών προϋποθέτει την κάλυψη της ανάγκης της ασφάλειας που είναι εντονότερη σε σωματικές κινητικές δραστηριότητες που προϋποθέτουν συναισθηματική επένδυση π.χ. το μπάνιο στη θάλασσα ή ο βραδινός ύπνος μακριά από το σπίτι και τους γονείς. Εδώ είναι απαραίτητη η «παρουσία» του στελέχους που πρέπει να ανταποκρίνεται στην ανάγκη του παιδιού για αγάπη και να κερδίσει την εμπιστοσύνη και την αποδοχή του παιδιού. Η ανάγκη για ασφάλεια των παιδιών δεν είναι ταυτόσημη με την ανάγκη για ασφάλεια των γονιών η οποία καλύπτεται (με την παρουσία του γιατρού, γνωστού στελέχους κ.λ.π.). Το παιδί θέλει την αγάπη και το ενδιαφέρον των στελεχών.

- Η ανάγκη για νέες εμπειρίες

Οι εμπειρίες στην κατασκήνωση θα βοηθήσουν το παιδί να ανοίξει τους ορίζοντες του και να κατακτήσει την ζωή ολοκληρωτικά..

Εκτός από τις εμπειρίες της καθημερινότητας (ατομική καθαριότητα, τάξη στην σκηνή,στη βαλίτσα κ.λ.π.) ,η κατασκήνωση οφείλει να λειτουργεί διαρκώς ως ένα ολοκληρωμένο σύστημα κανόνων και αξιών σε τομείς που αφορούν το «ανήκειν στην ομάδα» ,στην ψυχαγωγία ,στις δραστηριότητες . Ο ρόλος του κατασκηνωτή πρέπει να είναι ενεργητικός και όχι παθητικός με στοιχεία αυτοέκφρασης , συμμετοχής,προσπάθειας,επινόησης . Ο ρόλος του στελέχους πρέπει να είναι καθοδηγητικός και συντονιστικός.

Βασικός στόχος των εμπειριών αυτών είναι ο ρόλος του παιδιού στην ομάδα ώστε να μάθει να συνεργάζεται, να επικοινωνεί, να κάνει φιλίες, να γνωρίζει διαφορετικούς χαρακτήρες.

- Η ανάγκη των ορίων και του ελέγχου των ενστικτωδών ενορμήσεων

Η σχέση του παιδιού με τις δραστηριότητες της ομάδας στην κατασκήνωση είναι σχεδόν ταυτόσημη με τη σχέση του παιδιού στο περιβάλλον του (οικογένεια,σχολείο,φίλοι) και συμβάλλουν στη δημιουργία ενός σωστού πολίτη στη σχέση του με τη κοινωνία. Η σχέση αυτή είναι αυτονόητο ότι είναι συγκεκριμένη ,έχει ορισμένους κανόνες υποχρεώσεων και δικαιωμάτων και η προσέγγισή τους στην θεωρία και την πράξη είναι απολύτως αναγκαία . Στην προσπάθεια αυτή το στέλεχος στην κατασκήνωση ή ο γονιός στο σπίτι οφείλουν να παρεμβαίνουν κάθε φορά όταν ενστικτώδεις ενορμήσεις ή γενικότερες συμπεριφορές οδηγούν εκτός ορίων τη σχέση του παιδιού με τις υποχρεώσεις του στη καθημερινότητα . Η παρέμβαση αυτή στην κατασκήνωση οφείλει να έχει παιδαγωγικό χαρακτήρα και η συνέχιση της παραβίασης των κανόνων υγιούς συμπεριφοράς ,δηλαδή των ορίων αντιμετωπίζεται πάντα από την ιεραρχία της κατασκήνωσης.

Η κατασκήνωση αποτελεί το καλύτερο περιβάλλον και το αποτελεσματικότερο αντίδοτο σε κάθε κακό περιβάλλον . Εκεί το παιδί βρίσκει πραγματική αναψυχή

,μέσα σε μια φυσική ατμόσφαιρα καθαρή και πολιτισμένη. Η ζωή μακριά από το οικογενειακό περιβάλλον και γενικά το περιβάλλον του σπιτιού , κοντά στο ύπαιθρο σε διαφορετικές συνθήκες ,του δίνει ξεχωριστή οντότητα . Η συναδελφσύνη , που δημιουργείται με τη ζωή κάτω από τις σκηνές ,στο μάζεμα γύρω από τη φωτιά τα βράδια, όπως και κάθε άλλη συγκέντρωση , δράση ή εκδήλωση ,ασκεί εξαιρετικά ευεργετική επίδραση στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του παιδιού.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Εκτός από την ελεύθερη ώρα , τα παιδιά θα απασχοληθούν στην κατασκήνωση με διάφορες οργανωμένες δραστηριότητες με πλούσιο περιεχόμενο.

Αυτές οι διαδοχικές εναλλαγές απασχολήσεων ,μέσα σε μια ημερολογιακή ημέρα της κατασκήνωσης δίνει μεγάλη χαρά στο παιδί . Παράλληλα κεντρίζει την εφευρετικότητά του που τη διοχετεύει στις διάφορες δημιουργικές απασχολήσεις που ελεύθερα διαλέγει . Αυτές το βοηθούν να αναπτύσσει τις ικανότητές του και να ξεπερνάει τις μειονεξίες του. Με τις καλλιτεχνικές απασχολήσεις ,τη μουσική ,το χορό,τη ζωγραφική , τη λογοτεχνία, οι τέχνες παίρνουν το αληθινό τους νόημα μέσα στη σκέψη και στην ψυχή του παιδιού και αυτόματα πραγματοποιείται και η αισθητική αγωγή του.

Οι δραστηριότητες αυτές είναι:

- Ζωγραφική
- Χειροτεχνίες με διάφορα υλικά (Πηλό, χαρτί, μαλλί κ.λ.π.)
- Κατασκευές (κουκλοθέατρο, με υλικά υπαίθρου κ.λ.π.)
- Διάβασμα εξωσχολικών βιβλίων
- Μελέτη περιβάλλοντος
- Εφημερίδα κατασκήνωσης
- Χορός- Μουσική
- Οικοκυρικές απασχολήσεις
- Παιχνίδια (επιτραπέζια, γνώσεων, δάσους κ.λ.π.)
- Παιδικά θεατρικά παιχνίδια
- Αθλήματα (αγώνες, παιχνίδια κ.λ.π.) – Γυμναστική
- Περίπατοι
- Συζητήσεις

Πού θα οργανωθούν οι δραστηριότητες

Οι περισσότερες κατασκηνώσεις για την κάθε δραστηριότητα από τις παραπάνω διαθέτουν έναν χώρο. Δεν είναι απαραίτητο να είναι κλειστοί χώροι. Οι δραστηριότητες που αφορούν τις συζητήσεις, την ενασχόληση βιβλίων, και για επιτραπέζια παιχνίδια μπορούν να γίνονται στην τραπεζαρία.. Οι χειροτεχνίες, οι κατασκευές και η ζωγραφική καλό είναι να γίνονται σε ένα ξεχωριστό υπαίθριο εργαστήριο που οι κόλλες και τα νερά απ'τα πινέλα μπορούν να καθαρίζονται εύκολα. Θα πρέπει να πούμε ότι οι εργασίες στην ύπαιθρο και η επαφή με την γη ενθουσιάζουν τα παιδιά αφού όλο το χρόνο αποξενώνονται από το φυσικό περιβάλλον. Θα πρέπει να υπάρχουν επαρκή τραπέζια και καθίσματα για όλα τα παιδιά. Σχεδόν όλοι οι χώροι της κατασκηνωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τις δραστηριότητες.

Πώς θα οργανωθούν οι δραστηριότητες

Τα παιδιά χωρίζονται στις δραστηριότητες ανάλογα με την προσωπική τους επιλογή. Δεν είναι πάντα εφικτό να περάσουν τα παιδιά από όλες τις δραστηριότητες αλλά σίγουρα εξασκούνται και ανακαλύπτουν τις δυνατότητές τους σε κάτι που διάλεξαν τα ίδια. Τα στελέχη είναι παρόντα στις δραστηριότητες ακόμα κι αν τις έχει αναλάβει άλλος και όχι οι ίδιοι. Ο αριθμός των παιδιών σε κάθε τομέα δραστηριότητας εξαρτάται από τις δυνατότητες των στελεχών που επιβλέπουν, από την δραστηριότητα και από τα υλικά που χρειάζονται.

Για την κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να υπάρχουν τα απαραίτητα υλικά και να είναι επαρκής ο αριθμός τους. Π.χ. στις χειροτεχνίες τα ψαλίδια, οι κόλλες, τα διάφορα είδη χαρτονιών, μπουγιές κ.λ.π. να υπάρχουν σε αφθονία. Ο αριθμός των παιδιών σε κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να κυμαίνεται από 10- 20 παιδιά εκτός από τις δραστηριότητες όπως η ανάγνωση βιβλίων που μπορούν όλα τα παιδιά να συμμετέχουν. Οι συντονιστές θα πρέπει να αφήνουν τα παιδιά να δημιουργήσουν ελεύθερα, να αναπτύξουν την φαντασία τους και να χαρούν με τα δικά τους αποτελέσματα.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

Η γυμναστική στην κατασκηνωση πρέπει να έχει παιγνιώδη μορφή, να είναι ευχάριστη, καθόλου κουραστική και να προωθεί το ομαδικό πνεύμα. Το παιδί στην κατασκηνωση δεν θέλει αυταρχισμούς και τελειομανία στην πρωινή γυμναστική. Θα πρέπει όλες οι ελαφρές (συν)ασκήσεις να διαρκούν συνολικά 5-7 λεπτά. Επίσης θα μπορούσε να συμπεριληφθεί ένα μικρό παιχνιδάκι. Η πρωινή γυμναστική στην κατασκηνωση είναι ένα ευχάριστο ξύπνημα για τα παιδιά για να μπουν όσο πιο εύκολα γίνεται στο πρόγραμμα, στη συνέχεια.

ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ

Αυτά μπορεί να είναι τα κλασσικά όπως επιτραπέζια ,αυτά που παίζονται με τη μπάλα κ.λ.π. αλλά αυτά που ευχαριστούν περισσότερο το παιδί είναι αυτά που βλέπει μόνο στην κατασκήνωση που διεγείρουν την φαντασία τους , όπως είναι τα παιχνίδια του δάσους,ο κρυμμένος θησαυρός κ.λ.π. Το παιχνίδι στην κατασκήνωση πρέπει να επιλέγεται με πολύ προσοχή και να προετοιμάζεται κατάλληλα : Ο χώρος, τα υλικά, τα όργανα, και οι ομάδες που θα λάβουν μέρος. Με το παιχνίδι πετυχαίνουμε την εναρμόνιση της αισθητικής προς την ηθική και την ανθρώπινη κατά το δυνατότερο τελειότητα . Με την εύρυθμη και εναρμόνια αίσθηση μπορεί να ανεβάσει στο παιδί την ενέργειά του.

ΜΠΑΝΙΟ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Η θάλασσα είναι ο καλύτερος φίλος του παιδιού στην κατασκήνωση αφού ειδικά το παιδί της πόλης δεν έχει την ευκαιρία του καθημερινού μπάνιου στην θάλασσα το υπόλοιπο καλοκαίρι. Οι κατασκηνωτές κυρίως οι μικροί, θα πρέπει απαραίτητα να κολυμπούν όλοι μαζί ,λίγα μέτρα από την ακτή και τα στελέχη δημιουργούν ένα κλοιό γύρω από τα παιδιά για να τα επιβλέπουν και αυτά να μην απομακρύνονται

Όσο για τα παιδιά που δεν γνωρίζουν κολύμπι είναι μεγάλη ευθύνη των στελεχών να τα μάθουν να κολυμπούν και καλό θα είναι να το αποφεύγουν. Παρόλ'αυτά, τα παιδιά μπορούν να έχουν επαφή με τη θάλασσα με τα κατάλληλα μέτρα (μπρατσάκια κ.λ.π.). Η ανώτατη διάρκεια που παραμένουν τα παιδιά μέσα στην θάλασσα είναι 1 – 1.30 ώρα.

Θα πρέπει να δίνονται κάποιες οδηγίες στα παιδιά όπως :

- Δεν απομακρυνόμαστε από την ακτή.
- Προσέχουμε τις αντοχές μας.
- Πάντα έχουμε την προσοχή μας στα στελέχη, γιατί αν θέλουν να μας πουν κάτι, στον ανοιχτό χώρο της θάλασσας δεν είναι εύκολο να τους ακούμε.
- Όταν είστε ιδρωμένοι, κουρασμένοι ή έχετε φάει μην μπείτε στην θάλασσα.
- Όταν νιώσετε ψύχρα και τα χείλη σας έχουν γίνει μελανά τότε βγείτε αμέσως από το νερό.
- Σε περίπτωση κράμπας χαλαρώστε και ζητήστε βοήθεια από τα στελέχη.
- Σε περίπτωση που σας παρασύρει ένα κύμα, μην φοβηθείτε, θα σας βγάλει πάλι στην ακτή. (Σε περίπτωση ανέμων δεν πάμε στην θάλασσα).
- Κολυμπάτε πάντα μακριά από βράχους, ανώμαλο βυθό.
- Δεν παίζετε επικίνδυνα παιχνίδια (πατητές, μακροβούτια κ.λ.π.).

ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ ΚΑΙ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Η παραμονή για 15-22 ημέρες στον ίδιο τόπο, κάποτε γίνεται κουραστική. Η μονοτονία κουράζει το παιδί, παρόλο που καθημερινά ζει και σε καινούριο πρόγραμμα. Με τον περίπατο το παιδί θα νοσταλγήσει την κατασκήνωση. Μια τέτοια όμως ημέρα απαιτεί πολύ οργάνωση από τα στελέχη μέρες πριν, όπου θα πρέπει να γνωρίζουν το μέρος του προορισμού τους, τον δρόμο που θα ακολουθήσουν και την καταλληλότητά αυτών για το φύλο, την ηλικία και τις ιδιαιτερότητες των παιδιών, και την αντιμετώπιση τυχόν απρόοπτων καταστάσεων (άλλοι εκδρομείς εκεί κ.λ.π.). Απαραίτητα θα πρέπει να έχουν μαζί τους φορητό φαρμακείο και τα παιδιά να προσέχουν τις οδηγίες των στελεχών και το περιβάλλον. Η εκδρομή φέρνει σε στενότερη επαφή τα παιδιά με την φύση και γι'αυτό πρέπει να έχει παιδαγωγικό και μορφωτικό χαρακτήρα. Δηλαδή, δεν γίνεται να περιέχει μόνο παιχνίδι αλλά χρειάζονται και η συζήτηση και φυσικά το φαγητό και η ξεκούραση.

ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΥΡΑΣ Η ΒΡΑΔΙΝΟ ΓΛΕΝΤΙ

Σε πολλές κατασκηνώσεις έχουν την γιορτή της πυράς και σε άλλες βραδινό γλέντι με ξεχωριστό φαγητό, μουσική και ελληνικούς χορούς και θεατρικές ψυχαγωγίες.

Εκείνο το βράδυ τα παιδιά κοιμούνται λίγο αργότερα και έτσι η βραδιά δεν είναι ίδια με τις άλλες της περιόδου. Συνήθως γίνεται το τελευταίο βράδυ για να αισθανθούν τα παιδιά διαφορετικά την λήξη της περιόδου.

ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΙΟ

Το διαιτολόγιο πρέπει να περιλαμβάνει ισορροπημένη διατροφή με προϊόντα από όλες τις ομάδες τροφίμων. Δυστυχώς σε κάποιες κατασκηνώσεις δημιουργούν ένα διατροφικό πρόγραμμα που δεν διαφέρει καθόλου από το πρόγραμμα του χειμώνα με το εύκολο φαγητό, τα ανθυγιεινά τρόφιμα που παρέχουν στις καντίνες του σχολείου κ.λ.π. Το παιδί ως δέκτης ενός διαφορετικού τρόπου ζωής στην κατασκήνωση και απόκτησης καινούργιων συνηθειών θα πρέπει και στο θέμα της διατροφής να επιλέξει ανάμεσα στην υγιεινή και ανθυγιεινή διατροφή. Το καθημερινό διαιτολόγιο του κατασκηνωτή θα πρέπει να περιλαμβάνει το γλυκό αλλά και το φρούτο του, το έτοιμο φαγητό (χάμπουργκερ) αλλά και την σαλάτα. Παρακάτω παρατίθενται κάποια ενδεικτικά διατροφικά προγράμματα ιδιωτικών κατασκηνώσεων.

	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΣΑΒΒΑΤΟ	ΚΥΡΙΑΚΗ
ΠΡΩΙΝΟ	Γάλα, γάλα με κακάο, βούτυρο, μαρμελάδα, μέλι, μερέντα, κορν φλέικς, αυγό.						
ΓΕΥΜΑ	Μακαρόνια με κνίδα, σαλάτα, φρούτο	Ψάρι, πατατοσαλάτα, φρούτο	Μηριάμ (καλοκύθια με πατάτες), σαλάτα, τυρί, φρούτο	Σουτζουκάκια ή γιοουβελάκια ή κρεατόπιτα, σαλάτα, φρούτο	Φασολάκια, πατάτες φούρνου, αυγό, τυρί, σαλάτα, φρούτο	Κοτόπουλο με χυλοπίτες, σαλάτα, φρούτο	Μοσχάρι κακινιστό με πουρέ ή λεμονάτο με πατάτες, σαλάτα, φρούτο
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΟ	Κρουασάν σοκολάτας ή ρυζόγαλο ή ζελέ με φρούτα ή λουκουμάδες ή ντόνατς ή κομπόστα						
ΔΕΙΠΝΟ	Πίτσα, σαλάτα του Σεφ, φρούτο	Κοτόπουλο πανέ με ρύζι ή σνίτσελ με ρύζι, σαλάτα, φρούτο	Χάμπουργκερ, πατάτες τηγανητές, σαλάτα του Σεφ, φρούτο	Μακαρόνια σγκρατέν, σαλάτα, φρούτο	Σουβλάκια, πατάτες τηγανητές, σαλάτα, φρούτο	Τυρόπιτα φούρνου, σαλάτα, φρούτο	Hot-dog, σαλάτα, φρούτο

Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
Πρωινό: Γάλα ή κακάο ή τσάι, βούτυρο, μαρμελάδα, κορν-φλέικς, μερέντα						
Πρόγευμα: Χυμός Φρούτο εποχής						
<ul style="list-style-type: none"> Μπριζόλα Χοιρινή Πατάτες τηγανιτές Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Κροκέτα Ψαριού Ριζότο Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Γεμιστά Τυρί Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Χοιρινό Ριγανάτο Ριζότο Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Μουσακάς Τυρί Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Μπιφτέκι Πατάτες τηγανιτές Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Κοτόπουλο Πατάτες Φούρνου Σαλάτα, Φρούτο
Απογευματινό: Τυρόπιτα, Κρουασάν, Παγωτό, Γλυκό						
<ul style="list-style-type: none"> Παστίτσιο Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Κοτόπουλο Πουρές Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Πίτσα Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Σπαγγέτι Μπολονέζ Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Πίτσα Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Σουβλάκια Πατάτες τηγανιτές Τζατζίκι 	<ul style="list-style-type: none"> Λουκάνικο Φρανκ. Πατάτες τηγανιτές Σαλάτα, Φρούτο

Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
Πρωινό: Γάλα ή κακάο ή τσάι, βούτυρο, μαρμελάδα, κορν-φλέικς και μερέντα.						
Πρόγευμα: Χυμός και φρούτο εποχής.						
<ul style="list-style-type: none"> Μπριζόλα Χοιρινή με σως μανταριών ή ντομάτας Πατάτες τηγανιτές Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Κροκέτα Ψαριού (Fish Sticks) Πατατοσαλάτα και τζατζίκι Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Σουτζουκάκια με σως μανιτάρια ή ντομάτας Ριζότο Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Γεμιστά Τυρί Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Χοιρινά φιλετάκια Πατάτες τηγανιτές ή Πουρέ Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Γιουβέτσι (Κοκκινιστό με κριθαράκι) Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Κοτόπουλο ψητό Πατάτες Φούρνου Σαλάτα, Φρούτο
Απογευματινό: Τυρόπιτα, κρουασάν, παγωτό, γλυκό.						
<ul style="list-style-type: none"> Σπαγγέτι Ναπολιτέν Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Κοτομπουκιές (Fried Chicken) Πουρές Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Πεϊνπλί Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Σπαγγέτι Μπολονέζ Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Χάμπουργκερ Σαλάτα, Φρούτο ή χυμός 	<ul style="list-style-type: none"> Πίτσα σπέσιαλ Σαλάτα, Φρούτο 	<ul style="list-style-type: none"> Χοτ-Ντογκ Πατάτες τηγανιτές Χυμός

ΕΦΟΔΙΑ

Τα πράγματα που παίρνει μαζί του ο κατασκηνωτής είναι ίδια σε γενικές γραμμές στις κατασκηνώσεις. Αυτά που διαφέρουν εξαρτώνται από τους σκοπούς και το περιεχόμενο του προγράμματος της κατασκήνωσης. Π.χ. σ' αυτές που είναι περισσότερο αθλητικές τα παιδιά θα πρέπει να έχουν μαζί τους περισσότερα αθλητικά ρούχα κ.λ.π.

Τα παιδιά θα πρέπει να αποφεύγουν τα είδη αξίας για να μη χαθούν ή κλαπούν

Παρακάτω παρατίθεται μια λίστα που είναι κοινή σε πολλές κατασκηνώσεις.

- Πλαστική Τσάντα ή Σάκος (θα πρέπει να έχουν ετικέτα με το ονοματεπώνυμο του κατασκηνωτή)
- Μια μάλλινη κουβέρτα ή υπνόσακο
- 2 ζεύγη σεντόνια
- Μαξιλάρι - μαξιλαροθήκη
- Βαλίτσα
- Πετσέτες μπάνιου, προσώπου, ποδιών
- Πιτζάμες ή νυχτικό,
- Εσώρουχα – κάλτσες
- Μπλουζάκια και σορτς
- Μακρύ παντελόνι ή φόρμα γυμναστικής ή φούστες για τα κορίτσια.
- Πουλόβερ ή μπουφάν για το βράδυ (υποχρεωτικό)
- Αθλητικά παπούτσια, σαγιονάρες
- Μαγιό, καπέλο, αντηλιακό
- Παγούρι, φακό
- Σακούλες σκουπιδιών για τα άπλυτα, μανταλάκια
- Νεσεσέρ
- Οδοντόβουρτσα, Οδοντόκρεμα
- Σαπούνι, σαμπουάν, σφουγγάρι
- Χτένα ή βούρτσα
- Αντιφθειρική λοσιόν (υποχρεωτικό)

Προαιρετικά

- Μπάλες
- Ρακέτες και μπαλάκια πινγκ πονγκ,
- Μουσικά όργανα,
- Επιτραπέζια παιχνίδια
- Βιβλία

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ Δρα. ΚΑΒΑΚΑ

Πολλά και ποικίλα προβλήματα μπορούν να δημιουργηθούν από τη δυσκολία μερικών παιδιών να προσαρμοστούν στην ομαδική ζωή που απαιτεί μια κατασκήνωση. Τα πιο συχνά απ' αυτά έχουν σχέση με τα εξής πεδία:

1. Αυτοσυντήρηση και αυτοεξυπηρέτηση

Σε μερικές οικογένειες οι γονείς, με την υπερβολική φροντίδα που δείχνουν στο παιδί τους, δεν του δίνουν τη δυνατότητα και τις ευκαιρίες να διδαχτεί την αυτοσυντήρηση και την αυτοεξυπηρέτηση. Έτσι δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο μικρών παιδιών, 6 ή 7 ετών, που δεν ξέρουν πώς να φάνε, δεν τρώνε αν κάποιος δεν δώσει ιδιαίτερη προσοχή και σημασία σ' αυτά ή δεν ζητούν κάτι που το επιθυμούν. Ακόμη, σοβαρό πρόβλημα δημιουργείται όταν κάποιο παιδί δεν τρώει τα περισσότερα φαγητά.

Σχετικό με την αυτοσυντήρηση είναι και το πλύσιμο και η αλλαγή των ρούχων. Υπάρχουν παιδιά που δεν ξέρουν πότε και πώς να πλυθούν. Έτσι μπορεί να μένουν άπλυτα και αχτένιστα για μέρες. Επίσης υπάρχουν παιδιά που δεν ξέρουν ότι πρέπει να αλλάζουν κάπου-κάπου τα ρούχα τους και μπορεί, αν κάποιος δεν τους το επιβάλλει, να μην αλλάξουν ούτε μια φορά τα ρούχα τους. Τέλος, δεν είναι λίγα εκείνα τα παιδιά που δεν ξέρουν πώς να τακτοποιήσουν τα πράγματά τους έστω και στοιχειωδώς ή να οργανωθούν κάπως σαν άτομα, μέσα σε μια ομάδα άλλων παιδιών. Η ακαταστασία τους είναι απερίγραπτη. Σαν αποτέλεσμα χάνουν κάθε λίγο πράγματα, ή δεν μπορούν να τα βρουν τότε που τα χρειάζονται, με συνέπεια να δημιουργούν κάθε τόσο πρόβλημα και στον εαυτό τους και στο περιβάλλον.

2. Αυτοάμυνα

Προβλήματα δημιουργούνται κάθε τόσο με παιδιά που μπαίνουν για πρώτη συνήθως φορά σε μια κοινωνία ή ομάδα παιδιών, χωρίς να έχουν μάθει να αμύνονται όταν τα ειρωνευτεί ή επιτεθεί εναντίον τους, κάποιο άλλο παιδί. Μάλιστα μερικά απ' αυτά όχι μόνο δεν ξέρουν πώς να αμυνθούν, αλλά με την τελείως αψυχολόγητη αντίδρασή τους στην ειρωνεία ή στην επίθεση των άλλων παιδιών, ενισχύουν αυτή την τάση των άλλων αντί να τη μειώνουν. Όταν για παράδειγμα ένα παιδί βάζει αμέσως τα κλάματα, ή κλαψουρίζει λέγοντας "γιατί με χτύπησες" ή "γιατί με κοροϊδεύεις", δείχνοντας έτσι ευπάθεια ή αδυναμία απέναντι σ' αυτόν που του επιτίθεται.

3. Ένταξη και κοινωνικοποίηση του παιδιού

Η ένταξη ενός παιδιού στην ομάδα ή στη μικρή κοινωνία μιας κατασκήνωσης επείγει, επειδή μέσα σε λίγες ημέρες δημιουργούνται οι φιλίες και οι μικροπαρέες κι έτσι μπορεί κάποιο παιδί που έχει πρόβλημα κοινωνικοποίησης να μείνει απ' έξω και να νιώθει παραμελημένο, αν δεν ενταχθεί έγκαιρα σε κάποια ομάδα παιδιών. Αυτό ισχύει κυρίως για τα εσωστρεφή παιδιά και ιδιαίτερα όταν αυτά έρχονται για πρώτη φορά ή δεν έχουν γνωστά παιδιά από πριν ή έρχονται από κάπου αλλού σ' αυτή την κατασκήνωση. Έτσι όμως μπορεί να νιώθουν ξένα ή απομονωμένα, κάτι που είναι πολύ κακό γι' αυτά. Γι' αυτό το λόγο, μια από τις πρώτες φροντίδες ενός ομαδάρχη ή των στελεχών μιας κατασκήνωσης πρέπει να είναι η ένταξη όλων των παιδιών σ' αυτή.

4. Συμμετοχή στο παιχνίδι και στη ζωή της ομάδας και της κατασκήνωσης

Παρόλο που το παιχνίδι είναι κάτι που το θέλουν όλα τα παιδιά, όμως μερικά απ' αυτά διστάζουν πολύ να λάβουν μέρος σ' αυτό, αν δεν παροτρυνθούν ειδικά γι' αυτό. Αν αυτό δεν το προσέξουν τα στελέχη της κατασκήνωσης, μπορεί να υπάρξουν

μερικά παιδιά που θα κάθονται πάντοτε στην άκρη, με όλες τις συνέπειες που έχει αυτό στην ψυχολογική τους κατάσταση. Ιδιαίτερα, τα εσωστρεφή ή τα παιδιά με συναισθήματα μειονεκτικότητας μπορεί να διστάζουν να πάρουν μέρος σ' ένα παιχνίδι από το φόβο μήπως αποτύχουν. Η καλή πληροφόρηση και η εμπιστοσύνη που δείχνουμε σ' αυτά, κάνει τα παιδιά πιο φιλικά απέναντί μας και πιο πρόθυμα να ενταχθούν και να προσαρμοστούν στην κατασκηνωτική ζωή.

5. Υποχρεώσεις και υπευθυνότητα

Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας είναι η έλλειψη υπευθυνότητας και ευσυνειδησίας που χαρακτηρίζει πολλούς συνανθρώπους μας. Η ανευθυνότητα των μεγάλων μεταβιβάζεται, όπως είναι φυσικό και στα παιδιά τους. Έτσι δεν είναι λίγα εκείνα τα παιδιά που φτάνουν στις κατασκηνώσεις, χωρίς να έχουν μάθει να αναλαμβάνουν ευθύνες ή υποχρεώσεις έστω και στοιχειωδώς. Ομαδική ζωή όμως σημαίνει συμμετοχή σε ευθύνες και υποχρεώσεις. Εξάλλου ένας από τους σκοπούς των κατασκηνώσεων είναι να διδάχτούν έμπρακτα τα παιδιά την εργατικότητα και την υπευθυνότητα. Δεν θα πρέπει ποτέ να αμελούμε να τονίζουμε ότι όλες αυτές οι δουλειές που αναθέτουμε στις ομάδες των παιδιών είναι για εκπαίδευσή τους κι ότι χωρίς υπεύθυνη εργασία δεν κατορθώνεται τίποτε.

6. Προβλήματα από τη συναισθηματική δέσμευση των παιδιών με τους γονείς τους

Αρκετοί κατασκηνωτές αντιμετωπίζουν ένα προσωρινό ψυχολογικό στρες που συνδέεται με τον χωρισμό τους από το σπίτι τους και τους αγαπημένους τους. Οι γονείς/κηδεμόνες πρέπει να λάβουν υπόψιν τους τα παρακάτω.

- Να βάλουν το παιδί στην προετοιμασία και επιλογή της κατασκήνωσης.
- Να συζητήσουν με τα παιδιά για την πιθανή στεναχώρια τους λόγω της αποχώρησής τους από τους γονείς τους. Να μην εκφράζουν στα παιδιά τις ανησυχίες τους και τις αμφιβολίες τους και να του μιλήσουν για τη κατασκήνωση.
- Να κανονίζουν ταξίδια μακριά από το σπίτι με φίλους και συγγενείς πριν την κατασκήνωση.
- Να υιοθετήσει τις συνήθειες της κατασκήνωσης και το πρόγραμμα ώστε να του είναι οικείο όταν θα πάει κατασκήνωση.

Οι γονείς θα πρέπει να λάβουν υπόψιν τους την ετοιμότητα του παιδιού να συμμετέχει σε κατασκήνωση για όλες τις ημέρες της. Επίσης με βάση τα ενδιαφέροντα του θα πρέπει να επιλέξουν την κατασκήνωση που του ταιριάζει. Δηλαδή δεν μπορούν όλα τα παιδιά να συμμετέχουν σε αθλητικές κατασκηνώσεις.

Οι ομαδάρχες από την μεριά τους θα πρέπει να έχουν υπομονή και να δείχνουν την αμέριστη φροντίδα και αγάπη τους στο παιδί.

7. Προβλήματα από έλλειψη ικανοποίησης βασικών ψυχολογικών αναγκών του παιδιού

Μερικές από τις πιο βασικές ψυχολογικές ανάγκες του παιδιού που πρέπει να ικανοποιούνται είναι: η αγάπη, το αίσθημα ασφάλειας, η αναγνώριση της αξίας του, η εκτίμηση και ο σεβασμός της προσωπικότητάς του, η επιθυμία για απόκτηση γνώσεων, η περιέργειά του και η ενεργοποίηση ή δραστηριοποίησή του. Για παιδιά που αυτές οι ψυχολογικές ανάγκες δεν ικανοποιούνται σε αρκετό βαθμό από τους γονείς τους στο σπίτι, δεν δημιουργείται πρόβλημα. Όταν όμως ικανοποιούνται από την οικογένειά τους και ξαφνικά βρεθούν σε μια ομάδα παιδιών, όπου αποτελούν λίγο-πολύ ένα νούμερο, ένα άτομο ανάμεσα σε 15 ή 20 άλλα παιδιά, τότε συχνά δημιουργείται πρόβλημα. Έτσι μπορεί να αισθάνονται άλλοτε μετώροι, άλλοτε ξένοι κι άλλοτε σαν να βρίσκονται σε εχθρικό περιβάλλον, όπου πρέπει να αμύνονται συνέχεια.

Θυμήσου όπου πας στιγμές χαράς
στιγμές χαράς μαζί μ' εμάς στο κύκλο της πυρράς

Τα πουλιά κελαηδούν μαζί μας
παίζουν τ'άστρα με το φως
την πρωινή τη προσευχή μας
χαιρόταν κι ο Θεός .

Χρυσάφενιες ηλιαχτίδες
στους γαλάζιους ουραμούς
για μας της φύσης οι σελίδες
σε τόνους γιορτινούς

Περιπέτειες ωραίες,
αναμνήσεις ζωηρές ,
ονείρου σκιές , φιλίες νέες ,
αγνές , χρυσές , γερές .

Θυμήσου όπου πας στιγμές χαράς
στιγμές χαράς μαζί μ' εμάς τους κατασκηνωτάς

Η ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ

Μέρος Γ΄

...Αν στους φραγμούς δε σταματώ και όρια ζητάω να ξεπερνάω
Και αν σαν άλογο αγέρωχο καλπάζω ή σαν αϊτός φτεροκοπάω
Ψάχνω σε δρόμους άγνωρους και σε ουράνια μ' αστραπές αναζητάω
Ψάχνω την πόρτα του κελιού μου να διαβώ στον κόσμο σου να φτάσω.

.....

...Εσένα απλόχερα η φύση έχει στολίσει, εμένα ίσως λιγοστά
Μα αν ψάξεις θα βρεις και σε μένα ομορφιές που αλλού δε θα βρεις
Κι αν θες θα βρεις πηλό να πλάσουμε αντάμα νέο κόσμο
Που θα χωράει κι εμένα όπως εσένα, που θα 'μαι άνθρωπος κι εγώ.

(Για ένα παιδί με αυτισμό στην κατασκήνωση

ΑΜΕΑ του Αγ. .Ανδρέα γραμμένο από τον αρχηγό του)

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΘΕΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΣΕ ΚΟΙΝΗ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ

Η παραμονή του παιδιού τους θερινούς μήνες στην εξοχή και μάλιστα στην οργανωμένη ζωή της κατασκήνωσης (καλή διατροφή, ψυχαγωγία, αρκετός ύπνος κ.λ.π.) είναι τόσο ευεργετική για τον παιδικό οργανισμό, που βρίσκεται σε συνεχή ανάπτυξη. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην οργανωμένη ζωή της κατασκήνωσης, γιατί οπωσδήποτε οι σωματικές μεταβολές που συμβαίνουν στο παιδί κατά το καλοκαίρι είναι φυσικό να επιδρούν ψυχολογικά στο ίδιο και η ζωή με τα άλλα παιδιά, τα πολλά παιχνίδια και τις πολλές χαρές και δραστηριότητες, βοηθούν το παιδί αποτελεσματικά στο ξεπέραςμα αυτής της λεπτής περιόδου της ζωής του.

Όσα αναφέρθηκαν και αυτά που θα αναλύσουμε στη συνέχεια δεν αφορούν απλά το ανάπηρο παιδί όσο το μη ανάπηρο, αλλά για το πρώτο η ανάγκη για εποικοδομητικές διακοπές στην κατασκήνωση είναι επιτακτική. Το χειμερινό πρόγραμμα του είναι πολύ πιο επιφορτισμένο και στρεσογόνο από αυτό του μη ανάπηρου παιδιού αφού καθημερινά πρέπει να αντεπεξέλθει στο σχολείο με τα εμπόδια που δημιουργεί η αναπηρία του (το νοητικά καθυστερημένο παιδί δεν έχει ικανοποιητική επίδοση, το κινητικά ανάπηρο παιδί στερείται το ελεύθερο κινητικό παιχνίδι και όλα αντιμετωπίζουν πολλές φορές μια κάποια υποτίμηση και περιθωριοποίηση), με τις πιθανές θεραπείες που ακολουθούν (φυσικοθεραπεία, εργοθεραπεία κ.λ.π.), με τις μειωμένες αντοχές του και με τα ψυχολογικά του προβλήματα.

Στην κατασκήνωση το παιδί είναι σα να έχει το ίδιο κανονίσει τα μέσα και τους τρόπους που θα διοικηθεί και θα ζήσει σε μια κοινωνία καθαρά δική του και προσαρμοσμένη στα μέτρα του έχοντας ή μη ιδιαιτερότητες. Τη ζωή στη κατασκήνωση την καθορίζουν οι ανάγκες των ίδιων των παιδιών και η κατάρτιση του όλου προγράμματος βασίζεται πάνω στην ικανοποίηση των παιδικών αναγκών. Βασικές ανάγκες των παιδιών είναι η καλή διατροφή, η ψυχαγωγία, το παιχνίδι, η ξεκούραση, ο ήσυχος ύπνος, η ασφάλεια, η ηρεμία, ο ήλιος, ο καθαρός αέρας, ιδιαίτερα για τα παιδιά που ζουν στη μεγαλούπολη.

Άλλες ανάγκες των παιδιών είναι οι ευκαιρίες που ζητούν για δράση, για δημιουργία και για πνευματικές γενικά, δραστηριότητες που ευνοούν την έρευνα, ικανοποιούν την περιέργειά τους, καλλιεργούν ενδιαφέροντα και κλίσεις και οξύνουν την κρίση τους. Το ειδικό παιδί που όλη του τη ζωή ζει με απαγορεύσεις σε δραστηριότητες που δε μπορεί να κάνει, ή που νομίζουν οι άλλοι ότι δε μπορεί να τελέσει με επιτυχία, που παραμένει καθηλωμένο στο αναπηρικό αμαξίδιο χωρίς να έχει αναζητήσει τα ταλέντα του από αυτή τη θέση, η κατασκήνωση που έχει ένα διαμορφωμένο πρόγραμμα ειδικά για αυτό το παιδί, αλλά και για τα άλλα παιδιά, αποτελεί μια ανεκτίμητης αξίας ευκαιρία που θα αποτελέσει σταθμός στη ζωή του.

Επίσης τα παιδιά αισθάνονται την ανάγκη για κοινωνική ζωή, που δυναμώνει την αγάπη τους για τους άλλους, για την φύση και για ό,τι καινούριο γνωρίζουν στο περιβάλλον τους. Από την κατηγορία των παιδιών που αναζητούν την επικοινωνία με συνομηλικούς τους μέχρι την κατηγορία των ειδικών παιδιών που η αποτυχία ή η δυσκολία της εκπλήρωσης της ανάγκης αυτής έχει αρνητικά αποτελέσματα στην φυσιολογική κοινωνική τους ανάπτυξη καταλαβαίνουμε πόσο αναγκαία γίνεται η κατασκηνωτική κοινωνία.

Στην κατασκήνωση το παιδί δραστηριοποιεί τις δημιουργικές του δυνάμεις και μόνο του θέτει σε κίνηση την απαιτούμενη προσπάθεια για την σωματο-ψυχο-πνευματική του ανάπτυξη και εξέλιξη. Η κατασκήνωση λειτουργεί παιδοκεντρικά, το παιδί αποτελεί το κέντρο κάθε ενέργειας όλων των παραγόντων που υπηρετούν και εργάζονται σ'αυτήν.

Μοναδική ευκαιρία για το παιδί να ζήσει γεμάτα και έντονα την παιδική ηλικία είναι , αναμφισβήτητα, η ζωή του στην κατασκήνωση κατά την θερινή περίοδο . Η κατασκήνωση με τις ποικίλες παιδικές ενασχολήσεις θα κρατήσει το παιδί περισσότερο στη παιδική του ηλικία και θα το αποτρέψει από την πρόωρη και άωρη ωρίμανση του και από τη γρήγορη ενηλικίωση και απόκτηση των συνθηγιών του ενήλικα. Θα πρέπει να ικανοποιούνται οι πρωταρχικές ανάγκες της παιδικής ηλικίας , όπως είναι η ανάγκη της καλής και φυσικής διατροφής, της κίνησης , του παιχνιδιού και λοιπά, ως και κάθε συναισθηματική ανάγκη χαράς , ψυχαγωγίας, αγάπης.

Η ζωή του παιδιού στην κατασκήνωση και η προσπάθεια που κάνει για να δημιουργήσει κάτι και να πετύχει στις διάφορες ενέργειές του, του δημιουργούν την ευχαρίστηση και αποτελούν κίνητρο για νέες προσπάθειες και επιτυχίες που συνεχίζονται πιο συντονισμένα και στην ενήλικη ζωή. Για το παιδί με αναπηρία αυτό αποτελεί σημαντικό εφόδιο στην ζωή του αφού η επιτυχία ή αποτυχία σε κάθε δειλή προσπάθεια του καθορίζουν την εικόνα που έχει εκείνο για τον εαυτό του.

Στις διάφορες ομαδικές προσπάθειες πάνω στο πνεύμα της συνεργασίας τα παιδιά εξατομικεύονται χωρίς εγωισμό και προβάλλονται και εξελίσσονται ομαλά και ελεύθερα , σύμφωνα με τις ατομικές τους ικανότητες , που τις θέτουν στην εξυπηρέτηση πρώτα του συνόλου, της ομάδας και δεύτερα στη δική τους ικανοποίηση και εξυπηρέτηση.

Όλες οι ενασχολήσεις , όπως όλες οι εκδηλώσεις στην όλη ζωή της ημέρας , είναι πλήρεις και οργανωμένες και έτσι ανταποκρίνονται πλήρως στις εσωτερικές ανάγκες, κλίσεις και ενδιαφέροντα των κατασκηνωτών, που έχουν ευεργετική επίδραση στη ψυχή τους και τους προωθούν στην χρησιμοποίηση όλων των δυνάμεών τους. Αποτελούν το κέντρισμα για δράση και απόκτηση ενδιαφερόντων και μάθηση, συνεπώς για εξέλιξη και ανάπτυξη σωματική , ψυχική και πνευματική.

Στόχοι της κατασκήνωσης.

- Ελευθερία δράσης , χωρίς να γίνεται ασυδοσία ή αναρχία.
- Λιγότερη παρέμβαση, χωρίς να σημαίνει εγκατάλειψη και αδιαφορία.
- Προστασία και ασφάλεια, χωρίς να είναι υπερπροστασία και ασφυκτικός περιορισμός.
- Διακριτική οργάνωση, χωρίς να λείπει αλλά ούτε να γίνεται στρατιωτική.
 - Ευελιξία προγραμμάτων κι όχι έλλειψη προγραμματισμού.

Τα δικαιώματα του παιδιού με αναπηρία:

Η αναγνώριση και υποστήριξη του δικαιώματος των Α.Μ.Ε.Α. στην ζωή, που σημαίνει:

ΔΙΚΑΙΩΜΑ στον σεβασμό και την κοινωνική αποδοχή.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ στην εργασία και την Δημιουργία.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ στην αγάπη και την συντροφικότητα

ΔΙΚΑΙΩΜΑ στην χαρά την άθληση και την ψυχαγωγία.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ συμμετοχής στα πολιτιστικά δρώμενα

ΔΙΚΑΙΩΜΑ στην προστασία της Υγείας τους

ΔΙΚΑΙΩΜΑ στην στήριξη της οικογένειάς τους..

ΤΑ ΘΕΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Το βασικό ερώτημα που γεννάται σ' αυτό το σημείο αλλά και γενικά στην εργασία μας είναι: **γιατί προτείνουμε την κοινή κατασκήνωση από ότι την κατασκήνωση για Α.Μ.Ε.Α. ;**

Ξεκινώντας να αναφέρουμε ξανά ότι δεν μιλάμε για μια οποιαδήποτε κοινή κατασκήνωση αλλά για μια κοινή κατασκήνωση που έχει προσαρμόσει κάποια χαρακτηριστικά της , για να εντάξει επιτυχώς ένα παιδί με αναπηρία χωρίς όμως να έχει αλλοιωθεί η εικόνα της ως κοινή κατασκήνωση και χωρίς να εμποδίζει την ομαλή διαβίωση μη αναπήρων παιδιών. Ασφαλώς η κατασκήνωση για Α.Μ.Ε.Α. έχουν μεγάλη επιτυχία και βοηθούν πολύ καλά το παιδί.

Η ένταξη όμως παιδιών με ειδικές ανάγκες στην ομάδα των συνομηλίκων τους ενέχει ιδιαίτερη σημασία για τρεις βασικούς λόγους:

α) το παιδί με ειδικές ανάγκες αποκτά την ευκαιρία να επωφεληθεί από τις εμπειρίες της ομάδας και, συχνά, να βελτιώσει την αυτοεικόνα και το αυτοσυναίσθημά του. Θα μάθει να επικοινωνεί με άλλα παιδιά της ηλικίας του-κάτι που δεν πραγματοποιεί στον ίδιο βαθμό σε αντίθεση με τα μη ανάπηρα παιδιά-και να κάνει φιλίες.

Ίσως όμως υπάρξουν στιγμές που θα πρέπει να αντιμετωπίσει την διάκριση ή την μη αποδοχή από ένα άλλο παιδί. Μπορεί να του είναι μια γνώριμη εικόνα από άλλους χώρους και να γνωρίζει πώς να δράσει αλλά ακόμα και αν δεν γνωρίζει θα μάθει χωρίς να του δημιουργηθούν τραυματικές εμπειρίες αφού το βέβαιο είναι ότι κάτι τέτοιο δεν είναι πιθανό να συμβεί σε μεγάλο βαθμό αφού μια καλά οργανωμένη κατασκήνωση ένταξης θα έχει φροντίσει ώστε να μη δημιουργηθούν καθόλου τέτοιες καταστάσεις. Μετά από συζητήσεις με τους γονείς και το παιδί, με τους γονείς των άλλων παιδιών και τα παιδιά τους κ.ά. η συμπεριφορά τους προς το ανάπηρο παιδί θα είναι αποδεκτική και φιλική.

Θα μάθει αβίαστα και άφοβα να συμβιώνει με ανθρώπους που δεν έχουν κάποια αναπηρία, στις καθημερινές πρακτικές (συζήτηση, διασκέδαση , υποχρεώσεις της ομάδας σαν σύνολο κ.λ.π.).

Όλα αυτά θα του δώσουν τα εφόδια για να ζήσει αργότερα ως ενήλικας στην κοινωνία , στον εργασιακό του χώρο, στην οικογένεια που θα έχει φτιάξει ο ίδιος, αν κάτι τέτοιο είναι εφικτό, στον φιλικό του κύκλο με αποδοχή του προβλήματός του, με αυτοπεποίθηση και με ωριμότητα για όσο το δυνατόν μεγαλύτερη επιτυχία.

β) Η ένταξη έχει συχνά θετικά αποτελέσματα και για το κανονικό παιδί καθώς: μαθαίνει και για τη «διαφορά» - την απόκλιση, διευρύνεται ο ορίζοντας των αντιλήψεών του για τον άνθρωπο και πλουτίζει με πρωτόγνωρες εμπειρίες τον συναισθηματικό του κόσμο. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι παρακινεί και τον γονέα του κανονικού παιδιού να εξοικειωθεί με την συμβίωση του παιδιού του με ένα άλλο παιδί που έχει μια ιδιαιτερότητα . Η συναναστροφή του παιδιού με ένα διαφορετικό παιδί από εκείνο, δηλαδή με ένα ανάπηρο παιδί θα το βοηθήσει να αντιληφθεί την διαφορετικότητα μεταξύ των ανθρώπων και θα το εντάξει ομαλά στην συμβίωση με τα Α.Μ.Ε.Α μέσα στην κοινωνία ως παιδί αλλά και αργότερα ως ενήλικας. Ο ρατσισμός, η διάκριση , η μη αποδοχή του διαφορετικού δεν θα αποτελέσουν ποτέ χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του αφού θα έχει ζήσει στην παιδική του ηλικία στιγμές χαράς, στιγμές δημιουργικότητας και καθημερινότητας με ένα παιδί με κάποια αναπηρία. Σίγουρα θα δημιουργηθούν προβληματισμοί και σκέψεις στην εικόνα του για τον άνθρωπο , για τον εαυτό του , για την διαφορετικότητα αλλά αυτά είναι που θα τον κάνουν να ωριμάσει ομαλά και σταδιακά.

Για να επιτευχθούν όλα αυτά όμως η θέση που παίρνουν οι γονείς στο θέμα της αναπηρίας γενικότερα αλλά και η στάση τους απέναντι στον/ην συγκατασκηνωτή/τρια του παιδιού τους θα παίξει τον σπουδαιότερο ρόλο. Οι γονείς επηρεάζουν άμεσα το

παιδί και όταν για παράδειγμα , δείχνουν πλήρη αποστροφή από το θέμα αυτό, το παιδί θα αντιδράσει ανάλογα. Σ'αυτό το σημείο όμως καλείται η διοίκηση της κατασκήνωσης να συζητήσει πριν την έναρξη της κατασκηνωτικής περιόδου, με τους γονείς τις σκέψεις τους και να τους ενημερώσει για τα θετικά αποτελέσματα που θα έχει αυτή η προσπάθεια μετά από την συνεργασία μεταξύ τους.

Για τους γονείς λοιπόν των μη ανάπηρων παιδιών η συμβίωση του παιδιού τους με ένα ειδικό παιδί θα τους βοηθήσει να αντιληφθούν την αναπηρία όχι ως κάτι άξιο αποστροφής ή μη αποδοχής αλλά ως κάτι ήδη υπάρχον μέσα στην κοινωνία μας, που την βοηθάει σε πολλούς τομείς να γίνει καλύτερη.

γ) Σίγουρα η ένταξη αυτή θα δώσει στους γονείς του ανάπηρου παιδιού το συναίσθημα της ικανοποίησης ότι το παιδί γίνεται αποδεκτό ή γίνεται το ξεκίνημα της αποδοχής του από την κοινωνία , στη κατασκήνωση, ότι βελτιώνονται οι προσπάθειές του για την αυτοεξυπηρέτηση του και σταδιακή ανεξαρτητοποίησή του . Αναμφισβήτητα αυτοί που αντιμετωπίζουν την αναπηρία του παιδιού εκτός από το ίδιο είναι οι γονείς του και τα αδέρφια του. Συναισθήματα ενοχής και εντροπής, απελπισία, αγωνία για το παρόν και το μέλλον , φόβοι αλλά και αποδοχή , είναι κάποιες από τις πολλές αντιδράσεις τους. Η κατασκήνωση μπορεί να βοηθήσει τους γονείς να διακρίνουν στο παιδί τους την ικανότητά του να ζει για λίγες μέρες μακριά τους, να μαθαίνει να ανεξαρτητοποιείται από αυτούς, να έχει κλίσεις και ενδιαφέροντα , να συμβιώνει και να επικοινωνεί με άλλα παιδιά της ηλικίας του. Οι επιτυχίες του στην κατασκήνωση θα τους δώσουν μια ικανοποίηση και τους βοηθήσουν να μάθουν την αναπηρία του παιδιού τους από άλλες , πιο αισιόδοξες και ελπιδοφόρες οπτικές γωνίες.

ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ

Παρόλο που ο σημαντικότερος ρόλος στη διαδικασία της ένταξης στην κατασκήνωση ανήκει στους ενήλικες ,θα πρέπει να αναφέρουμε , έστω και επιγραμματικά, τις διαδικασίες των παιδιών που παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στους στόχους της ένταξης και είναι και η βάση για την εργασία που απαιτείται στη κατασκήνωση.

α) Οι κοινωνικές ανάγκες

Κάθε παιδί έχει το δικαίωμα να μπορεί να εκπληρώνει τις κοινωνικές του ανάγκες ακόμα και στη κατασκήνωση . Σ'αυτό ανήκουν η κοινή εργασία , η κοινή εμπειρία , η κοινή ψυχαγωγία , καθώς επίσης και η δυνατότητα επιστροφής του παιδιού στον εαυτό του.

Η αναγνώριση της ατομικότητας συμπεριλαμβάνει και τον τρόπο χειρισμού και κατανόησης της αναπηρίας από τους ενήλικες μ'έναν αυτονόητο τρόπο. Οι κοινές δυνατότητες των παιδιών είναι ότι ζουν την συμπεριφορά ως φαινόμενο μιας ευρύτερης συμπεριφοράς και όχι ως «αναπηρία».

Η μεταξύ τους σχέση είναι αυτονόητη και όχι μια σχέση συμπόνιας των μη αναπήρων παιδιών απέναντι στα ανάπηρα παιδιά.

Η διατήρηση αυτής της αυτονόητης σχέσης και της φυσιολογικότητας μπορεί μόνο τότε να πετύχει όταν θα μπορέσουν και οι ενήλικες να συνδεθούν μ'αυτές.

β) Η περιέργεια και η προθυμία για δραστηριότητα στην κατασκήνωση

Το πρόγραμμα πρέπει να είναι με τέτοιο τρόπο σχεδιασμένο ώστε να εμπεριέχει και να προωθεί την περιέργεια και την προθυμία για δραστηριοποίηση. Γι'αυτόν το λόγο πρέπει να δοθεί στα παιδιά η δυνατότητα να αναπτύξουν τις δικές τους μεθόδους διαβίωσης, να επιλέγουν τα αντικείμενα μάθησης και να τους επιτρέπεται να ορίζουν τις παρέες τους, να παίρνουν πρωτοβουλίες ώστε να ανεξαρτητοποιούνται.

γ) Ο χώρος δράσης

Για να μπορέσουν τα παιδιά να αναπτύξουν τις πραγματικές και τις κοινωνικές τους ικανότητες χρειάζονται ανοιχτούς /ελεύθερους χώρους δράσης. Τα ενδιαφέροντά τους, οι δεξιότητές τους και οι ικανότητές τους προωθούνται και απαιτούνται μέσω των συγκεκριμένων δράσεων. Τα παιδιά πρέπει να μπορούν να σχεδιάζουν, να συμμετέχουν και να χρησιμοποιούν πράγματα και καταστάσεις. Τα παιχνίδια, η μουσική, αλλά και οι υποχρεώσεις τους στην κατασκήνωση είναι τρόποι μεταξύ άλλων μεθόδων.

Ο αυτοσχεδιασμός και η πραγματική εκτέλεση της δράσης προωθούν την αυτονομία, την ανεξαρτησία και την αυτοπεποίθηση των παιδιών για τη δική τους ικανότητα απόδοσης. Τα παιδιά τα ίδια πρέπει να καταφέρουν να κάνουν δική τους υπόθεση την εργασία και τη μάθηση και μ'αυτόν τον τρόπο να ανεξαρτητοποιηθούν από την συνεχή βοήθεια της οικογένειας.

δ) Η αντιπαράθεσή τους με τα λάθη

Ο φόβος μήπως κάνει σφάλμα π.χ. μην χάσει στο παιχνίδι, μην αργήσει να ετοιμαστεί κ.λ.π. παραλύει το παιδί. Τα λάθη όμως είναι βοήθεια για τη πρόοδο του παιδιού στη ζωή. Η συμβουλή και η ενθάρρυνση στη περίπτωση αυτή είναι απαραίτητη. Από το ανάπηρο παιδί είναι δεδομένο ότι θα υπάρξουν πολλά λάθη και μικρές αποτυχίες σε σχέση με τα άλλα παιδιά. Γι'αυτό και το πρόγραμμα, οι χώροι, η συμπεριφορά των ενηλίκων θα πρέπει να καλύπτονται από γενική διευκόλυνση και ελαστικότητα για την αποφυγή λαθών από τη μεριά του παιδιού.

ε) Τρόποι ανεξαρτητοποίησης

Όταν τα παιδιά χρειάζονται τη βοήθεια των ενηλίκων στην κατασκήνωση, τότε θα πρέπει η βοήθειά τους να ενισχύει την αυτοδυναμία του παιδιού. Το παιδί δεν πρέπει να εξαρτάται από την βοήθεια των ενηλίκων. Η βοήθεια πρέπει να του δίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μαθαίνει να παίρνει μόνο την απαραίτητη βοήθεια και συγχρόνως να εργάζεται μόνο με τις δικές του ικανότητες. Η κατάλληλη χρήση της βοήθειας ενισχύει την αυτοπεποίθηση του παιδιού για τις δικές του ικανότητες.

Άλλες διαδικασίες κατά τη διάρκεια της ένταξης

Εδώ εννοούμε γενικά ερωτήματα που αφορούν μόνο τη κατασκήνωση σε πρακτικό επίπεδο, για προϋποθέσεις, καταστάσεις, τρόπους δραστηριοποίησης και οργανωτικές δομές που είναι απαραίτητες στην εργασία της ένταξης.

Προϋπόθεση για τέτοιες εξελίξεις, όπου συνεργάζονται και τα παιδιά, είναι η συνεργασία των ενηλίκων.

α) Συνεργασία των ενηλίκων

Οι προαναφερόμενες διαδικασίες των παιδιών μπορούν μόνο τότε να αναπτυχθούν όταν ενημερωθούν και οι ενήλικες για τους στόχους και τις μεθόδους της ένταξης στην κατασκήνωση και συνεργαστούν άμεσα σ'αυτήν την διαδικασία.

Μια από τις σημαντικότερες και πιο απαραίτητες αλλαγές που θα πρέπει να γίνει είναι και η προετοιμασμένη και η ενεργός συνεργασία των στελεχών και των γονέων.

Κατασκηνώσεις που δημιουργούν απομονωμένα και ανεξάρτητα ομάδες ένταξης απειλούνται συνήθως από την απομόνωση και τη σύγκριση. Οι γονείς και οι άλλοι συμμετέχοντες σ'αυτή τη προσπάθεια, θα πρέπει να συμμετέχουν υποστηρικτικά

και να προωθούν την όλη εργασία στην ένταξη. Εάν για παράδειγμα, θα πρέπει να δουλεύει η ομάδα αυτή συνέχεια για να τους πείσει για την ένταξη, αυτό θα έχει την απώλεια της ενέργειας τους, την απογοήτευσή τους και φυσικά την αποτυχία όσον αφορά στο στόχο που είναι να ζήσει το παιδί την κατασκηνωτική εμπειρία όπως τα άλλα παιδιά και να ωφεληθεί απ'αυτό.

β) Η ανάπτυξη μιας βάσης εργασίας για την ένταξη

Στην περίπτωσης θα ονομάσουμε βάση εργασίας όλες αυτές τις διαδικασίες που είναι απαραίτητες και που απαιτούνται για να φτάσουμε στο στόχο της ένταξης. Αυτές είναι η κοινή συμβίωση και η κοινή συμμετοχή σε όλες τις δραστηριότητες του προγράμματος. Χαρακτηριστικό για την ανάπτυξη αυτής της εργασίας είναι ότι η διαδικασία έχει τους δικούς της σκοπούς.

Οι απαραίτητες βάσεις εργασίας –αυτές είναι αξιόπιστη ετοιμότητα των ειδικών παιδιών και η ικανότητά τους να ελέγχουν τη συμπεριφορά τους προς όφελος των άλλων παιδιών - αναπτύσσονται όταν στο κατασκηνωτικό πρόγραμμα εξελίσσονται σε τακτά χρονικά διαστήματα οι ανάλογες καταστάσεις που εμπριέχονται σ'αυτές τις απαιτήσεις. Μεγάλη σημασία έχει να γίνεται η συνεπής έναρξη αυτής της ανάπτυξης με την αρχή της εισαγωγής των παιδιών στη κατασκήνωση.

γ) Έναρξη της προσπάθειας στην κατασκήνωση

Πολλά παιδιά, που έρχονται για πρώτη φορά, είναι συνηθισμένα σε ένα πιο χαλαρό και ατομικό πρόγραμμα. Αυτή η συνήθεια των παιδιών που είναι κατανοητή πρέπει να αντιμετωπιστεί με ελαστικότητα στην κατασκήνωση και να έχει προετοιμαστεί το παιδί από πριν για να ανταπεξέλθει. Η διαδικασία της ένταξης πρέπει να εξελιχθεί με κατανόηση και αρμονία ανάλογα με τις αυξανόμενες (εξελικτικές) δυνατότητες και τις κοινωνικές εμπειρίες του παιδιού.

δ) Η συναναστροφή του παιδιού με τον ίδιο του τον εαυτό και με τους άλλους

Από τη πρώτη μέρα πρέπει να δίνονται στο παιδί, σε καθημερινή βάση, τόσο δραστηριότητες όπου να ασχολείται μόνο του, όσο και δραστηριότητες όπου να ασχολείται μόνο του, όσο και δραστηριότητες σε κοινά πράγματα/ αντικείμενα, όπου να μπορεί το παιδί να συνεργάζεται με άλλα παιδιά. Σ'αυτή την τακτική, το πιο αποφασιστικό είναι να υπάρχει αποτελεσματικότητα μεταξύ της οργάνωσης, του στόχου και της δραστηριότητας.

Μ'αυτόν τον τρόπο, από την ανάπτυξη των συνηθειών και των στάσεων προκύπτει και ο στόχος: όλα τα παιδιά μαθαίνουν να συγκεντρώνονται στην θετική εκμετάλλευση του χρόνου τους, να προσπαθούν, να μην επαναπαύονται στη βοήθεια των άλλων, να αυτοεξυπηρετούνται στις καθημερινές λειτουργίες. Τη δε συμπεριφορά των ενηλίκων σ'αυτή τη διαδικασία αγωγής μπορούμε να την περιγράψουμε ως ικανότητα ευέλικτης συνέπειας.

Το στέλεχος είναι πάντα συνεπές όσον αφορά την προγραμματισμένη κατάσταση για την προσπάθεια συγκέντρωσης στην κάθε δραστηριότητα, αντιδρά ευέλικτα στην καθημερινή υπάρχουσα κατάσταση των παιδιών και του κάθε παιδιού. Συγχρόνως όμως, δεν θα πρέπει να ξεχάσει και να ξεφύγει ούτε στιγμή από τους στόχους του. Το πρόγραμμα έχει κανονιστεί σε συναντήσεις των στελεχών με τον αρχηγό πριν την έναρξη της κατασκηνώσεως. Το περιεχόμενό του θα πρέπει να περιέχει τυπικά και επιμέρους στοιχεία.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗΣ

Ο ΟΜΑΔΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Όπως αναφέραμε στο πρώτο μέρος της εργασίας ο ομαδάρχης είναι το βασικότερο στέλεχος της κατασκήνωσης αφού είναι αυτός που βρίσκεται τις περισσότερες ώρες της ημέρας με τα παιδιά. Ο ρόλος του όμως ως ομαδάρχης ένταξης, δηλαδή αυτός που θα φροντίζει μια ομάδα με κοινά παιδιά και με ένα παιδί με ειδικές ανάγκες, συνδέεται άμεσα με υψηλότερες απαιτήσεις σε σύγκριση με τα άλλα στελέχη ακόμα

και με τον αρχηγό. Κατά την διάρκεια της κατασκηνωτικής περιόδου αντιμετωπίζει μια σειρά από περιπτώσεις και προβλήματα και καλείται να πάρει αποφάσεις, οι οποίες τις περισσότερες φορές έχουν ηθικο-συναισθηματικό χαρακτήρα και υπόκεινται σε ηθική αξιολόγηση.

Γίνεται κατανοητό ότι ο ομαδάρχης ένταξης πέρα από εμπειρία στην κατασκήνωση και από την επαφή του με παιδιά, από την ικανότητα του να διευθύνει επιτυχώς μια ομάδα και από την θέληση του να έχει ένα ειδικό παιδί στην ομάδα του, θα πρέπει να έχει ένα επιστημονικό υπόβαθρο στην ειδική αγωγή και σε γνώσεις γύρω από τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Έτσι λοιπόν, θα μπορούσε να έχει πτυχίο διαιτούς εκπαίδευσης στο τμήμα ειδικής αγωγής (Μ.Δ.Δ.Ε.), μεταπτυχιακές σπουδές στην ειδική αγωγή, να είναι φυσικοθεραπευτής, λογοθεραπευτής ή εργοθεραπευτής ή έστω εμπειρία στην ενασχόληση με Α.Μ.Ε.Α. Φυσικά η προσωπική ενημέρωση και η απαραίτητη ευαισθησία που χρειάζεται είναι εφικτά στην ύπαρξή τους.

Τα μοναδικά χαρακτηριστικά, οι ποικίλες σωματικές, κοινωνικές, συναισθηματικές και εκπαιδευτικές δυσκολίες του παιδιού, καθώς και θέματα που σχετίζονται με την υλικοτεχνική υποδομή, έχουν ανάγκη από καταρτισμένους ανθρώπους, που είναι σε θέση υπεύθυνα να παρεμβαίνουν και διευκολύνουν την διαδικασία της ένταξης.

Όσο καλά κι αν είναι καταρτισμένος και όση πληροφόρηση κι αν κατέχει για την κατασκηνωτική ζωή ή ακόμα κι αν είναι πεπεισμένος για την δύναμη των ηθικών και κοινωνικών επιταγών, είναι αυτός που πρέπει να αποφασίσει και να κάνει επιλογές ηθικού χαρακτήρα ακόμα και για απλές καθημερινές δραστηριότητες και στιγμές του προγράμματος.

Το πολύπλευρο και τόσο υπεύθυνο αλλά και βαθύτατα ανθρώπινο έργο του, θέτει για την επιλογή και τη μόρφωση των φορέων του απαιτήσεις από επιστημονική και ανθρώπινη άποψη.

Ο ρόλος του ομαδάρχη της ένταξης είναι αρκετά δύσκολος γιατί έρχεται αφ'ενός αντιμέτωπος με δυσκολίες που παρουσιάζει η εξατομικευμένη ενασχόληση με το ειδικό παιδί, όπου χρειάζεται και αφ'ετέρου με την ενασχόληση του με την υπόλοιπη ομάδα. Δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να αγνοεί το άτομο με την αναπηρία, γιατί με αυτόν τον τρόπο θα το οδηγήσουμε σε περιθωριακή συμπεριφορά. Ο ομαδάρχης δεν πρέπει ποτέ να βρεθεί προ της επιλογής ασχολίας ή μη με τα ανάπηρα άτομα. Η μόνη επιτρεπτή απόφαση είναι το «πώς» θα εντάξει τα ανάπηρα άτομα. Πρέπει να γνωρίζει ακριβώς αυτό το «πώς» είναι αντικείμενο ηθική-ανθρωπιστικής εκπαιδευτικής και πολιτικής στάσης. Πρόκειται για το ερώτημα: τι είναι σωστό, οι αδύναμοι υπάρχουν για να υπηρετούν τους δυνατούς ή ότι ο στόχος των δυνατών είναι να βοηθούν τους αδύνατους; Κάθε ομαδάρχης πρέπει να γνωρίζει ότι το ανάπηρο παιδί χρειάζεται φροντίδα και βοήθεια που συνίσταται σε μίαν ανθρώπινη αντικειμενική στάση και όχι απλώς και μόνο στη συναισθηματική βοήθεια.

Στο ψυχολογικό τομέα, πρέπει να γνωρίζει τι σημαίνει μια αναπηρία για την ψυχική εξέλιξη και κατάσταση ενός παιδιού: Πώς μερικές δυνάμεις του παραλύουν και άλλες ερεθίζονται, πώς αυξάνεται η τάση της επιθετικότητας, πώς μειώνονται οι δυνατότητες παραμονής του στην κατασκήνωση, πώς η ψυχική ενέργεια καταναλώνεται στην προσπάθειά του για εσωτερική ισορροπία όταν ενεργοποιείται για την καθημερινή του «επίδοση», πώς πολύ απλά πράγματα που κάθε παιδί «μπορεί από μόνο του», γίνονται τεράστια προβλήματα επειδή το ανάπηρο παιδί απλώς και μόνο δεν γνωρίζει τι απαιτούν οι άλλοι από αυτό.

Ο ομαδάρχης και στη συνέχεια ο κοινοτάρχης και ο αρχηγός, πρέπει να συμμετέχει ενεργά στην κατανόηση μιας μειονεκτικής εξέλιξης του παιδιού. Πριν την κατασκηνωτική περίοδο, στο επισκεπτήριο αλλά και μετά, πρέπει να συζητάει με τους γονείς. Να συνεργάζεται με τους γονείς έτσι ώστε να γίνει πιο εύκολο το έργο του γνωρίζοντας καλύτερα το παιδί αλλά και κερδίζοντας δίκαια την εμπιστοσύνη των γονιών του.

Παιδιά που δεν έχουν σαφώς προβληματική συμπεριφορά αλλά δείχνουν να έχουν τέτοιου είδους τάσεις βρίσκει κανείς σε κάθε κατασκηνωτική ομάδα πέρα από τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Σ' αυτό μπορεί να συμβάλουν ο χαρακτήρας του

παιδιού, το οικογενειακό του υπόβαθρο , λάθη του ομαδάρχη , κάποια λανθασμένη συμπεριφορά των άλλων παιδιών κ.λ.π. Σαν αποτέλεσμα έχουμε τις συγκρούσεις και ίσως μικρές αποτυχίες . Συχνά ο ομαδάρχης δεν χρειάζεται να γνωρίζει παρά μερικά στοιχεία για το υπόβαθρο αυτών των αποτυχιών , και μ'αυτό τον τρόπο να βρει το θάρρος να ασχοληθεί και μ'ένα τέτοιο παιδί χωρίς να'χει διαχωριστικές τάσεις.

Σε συνεργασία με τους γονείς αλλά και στην στενή επαφή του με τα παιδιά, μπορεί να κατέχει τη γνώση των ιδιομορφιών του κάθε παιδιού , καθώς και των μειονεκτικών εξελίξεων του ειδικού παιδιού αλλά και των άλλων παιδιών της ομάδας. Η συνεργασία μεταξύ τους είναι πολύ σημαντική , γιατί θα διευκολύνει τα στελέχη να γνωρίσουν το παιδί και την εξέλιξή του και να ξέρουν πως θα το αντιμετωπίσουν. Στην ενημέρωση συμμετέχει και η οικογένεια του παιδιού και ίσως σε κάποια φάση και το ίδιο το παιδί. Ιδιαίτερα η συμμετοχή του παιδιού θα συμβάλλει στην ευκολότερη προσαρμογή του, από το ένα περιβάλλον στο άλλο, και θα μειώσει το άγχος που μπορούν να προκαλέσουν αυτές τις αλλαγές.

ΤΑ ΑΛΛΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

Πέρα από τον ομαδάρχη υπάρχουν και τα υπόλοιπα στελέχη που η στοιχειώδη επιμόρφωσή τους από υπεύθυνα και κατάλληλα πρόσωπα , που έχουν γνώση και εμπειρία πάνω σε θέματα ιατρικά , κοινωνικά, ψυχολογικά , επαγγελματικού προσανατολισμού , παιδαγωγικά κ.α. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην επικοινωνία ως προς:

Το παιδί. Πώς να του συμπεριφέρονται για να έχουν την αποδοχή του , τι να του προσφέρουν για να συνεργάζονται παραγωγικότερα μαζί του , πόσο και πότε να το ενθαρρύνουν , πώς να το βοηθούν αλλά και να το επιπλήτουν.

Την οικογένειά του. Οι άνθρωποι που θα συναντήσουν_ οι γονείς των παιδιών με αναπηρία την ώρα που όλα μέσα τους καταρρέουν ή την ώρα που έχουν αρχίσει να ελπίζουν, παίζουν μεγάλο και σπουδαίο ρόλο. Αυτοί τους καθοδηγούν, ξαναβάζουν κάποια πράγματα στη θέση τους, δίνουν πληροφορίες για να αντιμετωπίζουν καλύτερα την κατάσταση. Σε αυτούς τους ανθρώπους ανήκουν και τα στελέχη της κατασκήνωσής αλλά κυρίως ο ομαδάρχης.

Τους συγκατασκηνωτές και τους γονείς τους. Τι γνώμη έχουν αυτοί για το ανάπηρο παιδί , πώς θέλουν να τους συμπεριφέρεται, πώς βλέπουν τη κοινή συμβίωση , τι μπορεί να τους ενοχλεί , πώς οι ίδιοι αντιμετωπίζουν το συνομαδόπουλό τους. Αν αισθάνονται ότι γίνονται διακρίσεις, ότι αδικούνται ή νιώθουν ικανοποίηση γιατί συνυπάρχουν , αν οι ίδιοι βοηθούν για να υπάρχει «μια κατασκήνωση για όλους».

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ

Ο ρόλος της διεύθυνσης για την απρόσκοπτη και αποδοτική λειτουργία του αναγνωρίζεται από όλους. Ο αρχηγός βρίσκεται στο κέντρο λειτουργίας της κατασκήνωσης και από τους χειρισμούς του, επιτυχείς ή όχι στα διάφορα θέματα και προβλήματα που προκύπτουν , εξαρτάται κατά ένα μεγάλο μέρος η αναγνώριση και το κύρος της κατασκήνωσης. Είναι αυτός που δίνει στη νομοθεσία ανθρώπινο πρόσωπο. Συνεργάζεται με την τοπική αυτοδιοίκηση , τις επιτροπές του Υπουργείου Παιδείας και τις άλλες υπηρεσίες, μακριά από μικροπρέπειες , σκοπιμότητες και μικροσυμφέροντα, με γνώμονα το όφελος της κατασκήνωσης. Ενισχύει τις καινοτόμες προσπάθειες και τις πρωτοβουλίες των στελεχών και συμμετέχει σε αυτές, καθοδηγώντας και υποστηρίζοντάς τους.

Δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επιμόρφωση των στελεχών και οργανώνει συναντήσεις κατάρτισης και πρόσθετης εκπαίδευσης . Συνεργάζεται και βοηθά τον ομαδάρχη της ένταξης, συζητά με τους γονείς των άλλων παιδιών πάνω στο θέμα της ένταξης του αναπήρου παιδιού στη κατασκήνωση . Φροντίζει να εκπληρώνει τις ανάγκες όλων των παιδιών αλλά και των ειδικών παιδιών και φτιάχνει ένα

πρόγραμμα που ευνοεί την ευχάριστη παραμονή του παιδιού με αναπηρία στην κατασκήνωση.

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Συνοδός, νοσοκόμα, οδηγός λεωφορείου και γενικά το βοηθητικό προσωπικό, ή όπως αλλιώς ονομάζεται, είναι το απαραίτητο ανθρώπινο δυναμικό που υποστηρίζει την ομαλή παραμονή των ειδικών παιδιών στη κατασκήνωση. Την αξία τους την αναγνωρίζει κανείς όταν αντιμετωπίζει το πρόβλημα και συνεργάζεται μαζί τους. Η παρουσία τους παρόλο που είναι σημαντικότερη δεν θα πρέπει να είναι φανερή για το καλό των ειδικών παιδιών. Εμφανίζονται μόνο όταν χρειάζεται. Το παιδί πρέπει να φαίνεται και να γίνεται όσο μπορεί φυσιολογικό στα μάτια των άλλων παιδιών και όχι ένα παιδί που συνοδεύεται στη κατασκήνωση από μια ομάδα ενηλίκων, γιατί έτσι θα επιβραδύνεται και η όσο το δυνατόν ανεξαρτητοποίησή του.

ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗΣ

«...Η αναπηρία δεν αποτελεί εμπόδιο στη ζωή, αντίθετα μια ανάπηρη στάση ζωής, δημιούργησε ανάπηρες πόλεις, πόλεις απάνθρωπες, που βάζουν στο περιθώριο μεγάλα τμήματα του πληθυσμού που τις κατοικεί...» Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

Για να είναι ο κατασκηνωτικός χώρος έτοιμος να δεχθεί παιδιά με οποιαδήποτε αναπηρία και να μην εμποδίζει την παραμονή και των άλλων παιδιών, δε θα μπορούσε να έχει μόνο τα χαρακτηριστικά που αναλύσαμε στο πρώτο μέρος της εργασίας. Είναι απαραίτητο να πληρεί ορισμένες βασικές προϋποθέσεις προκειμένου να είναι σε θέση τα παιδιά να προσέρχονται με ευκολία σε αυτά, να νιώθουν ασφάλεια και να είναι ευχαριστημένοι.

Από τη πλευρά του παιδιού με αναπηρία υπάρχει ο επιπρόσθετος αποτρεπτικός παράγοντας της αβεβαιότητας, της απώλειας της εμπιστοσύνης, προς τον εαυτό του, της ανασφάλειας. Ανησυχούν για το πώς θα ανταπεξέλθουν, δεν ξέρουν ποια ειδική βοήθεια υπάρχει, ούτε πώς θα τη λάβουν. Γι'αυτά ένα απλό βήμα, είναι ανυπέρβλητο εμπόδιο, τι μπορεί να σημαίνει η ανικανότητά του να κυκλοφορήσει αυτοδύναμα μέσα στο χώρο, να μετακινηθεί όπου αυτό θέλει. Το παιδί με κάποια κινητική (ή άλλη) μειονεξία ενδιαφέρεται να ζήσει μ'έναν τρόπο ζωής που θα βασίζεται στην πλήρη ικανοποίηση των αναγκών του, συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας να κινείται ανεξάρτητα όπως και όποτε επιθυμεί. Επιζητεί χρήση Τεχνικών βοηθημάτων και κατασκευές Τεχνικών έργων, που θα τον βοηθήσουν να ενταχθεί ισότιμα στην κοινωνία της κατασκήνωσης.

Αν παρασχεθούν μέσα για να αποφευχθούν τα κοινωνικά μειονεκτήματα που δημιουργούνται από την ανεπαρκή κινητικότητα, τους εμποδισμούς, αποτρέπεται η απώλεια της αξιοπρέπειας και της ατομικότητας, την οποία κάποια εμποδιζόμενα άτομα βιώνουν και η οποία μπορεί να οδηγήσει σε κατάθλιψη και θεληματική απομάκρυνση του παιδιού από την κατασκήνωση.

Θα πρέπει να υπάρχει προσπελασιμότητα σε όλους τους χώρους δηλαδή μεγάλες αίθουσες διδασκαλίας, ελεύθερους χώρους για να τοποθετούνται τα αμαξίδια, οι πατερίτσες, οι κηδεμόνες κ.λ.π. Είναι αναγκαίο η διεύθυνση της κατασκήνωσης να προβαίνει στις απαραίτητες παρεμβάσεις όπου χρειάζεται. Ο αρχηγός έχει την υποχρέωση να αναδεικνύει οποιοδήποτε πρόβλημα στην τοπική αυτοδιοίκηση και εκείνη να τα επιλύει.

Οι σχετικές μελέτες στους χώρους θα πρέπει να συζητούνται με το Γραφείο μελετών για άτομα με ειδικές ανάγκες του ΥΠΕΧΩΔΕ όπως επίσης και με άλλες ειδικές υπηρεσίες. Οι χώροι δεν θα πρέπει να είναι προσπελάσιμοι μόνο για τα παιδιά με αναπηρία που διαμένουν στη κατασκήνωση αλλά και για γονείς ή άλλους επισκέπτες που θα θέλουν να δουν την κατασκήνωση (ηλικιωμένους, μέλη οικογενειών με αναπηρία κ.λ.π.).

- Ειδικά διαμορφωμένη είσοδος-έξοδος κτηρίων (τραπεζαρία, εκκλησία κ.λ.π.) με ράμπα $p = 5\%$.
- Προσβάσεις σε υπερυψωμένα επίπεδα με σκάλες και ράμπες (κοιτώνες ή σκηνές)
- Διαρρυθμίσεις διαφόρων κοινόχρηστων χώρων προς εξυπηρέτηση των Α.Μ.Ε.Α.. όπως χαμηλά καρτοτηλέφωνα, και θάλαμοι ευρύχωροι.

- Κοιτώνες ή σκηνές με 7-9 άτομα και χώρο για αμαξίδιο .Το κρεβάτι κοντά στο αποχωρητήριο και σε κοντινή απόσταση συρτάρια για αποθήκευση προσωπικών ειδών.
- Χώροι υγιεινής δωματίων με νηπτήρες και καθρέπτη στο ύψος του ανάπηρου . Ευρυχωρία.
- Σ' όλους τους κοινόχρηστους χώρους προβλέπεται ειδική σήμανση που πληροφορεί και κατευθύνει τα Α.Μ.Ε.Α. (parking, wc, poste, tel, κ.λ.π.).

Μεταφορικά μέσα

Αν η διεύθυνση επιθυμεί να εντάξει στο πρόγραμμα εκδρομή, επισκέψεις, εκκλησιασμό θα πρέπει να διαθέτει κατάλληλα λεωφορεία που να παρέχουν άνεση και ασφάλεια. Για την προσέλευση των παιδιών στο χώρο, στην αρχή της κατασκηνωτικής περιόδου και την αποχώρηση από αυτόν, στο τέλος δεν χρειάζεται ειδικό μεταφορικό μέσο αφού θα μετακινηθούν με τους γονείς τους.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΩΣ

Για την ένταξη μικρού αριθμού παιδιών (1-4) δεν υπάρχουν αλλαγές στο πρόγραμμα μιας κατασκήνωσης για μη ανάπηρα παιδιά. Το παιδί με αναπηρία για να γίνει δεκτό σε μια κατασκήνωση σημαίνει ότι είναι προετοιμασμένο σε ικανοποιητικό βαθμό για το πρόγραμμα και αυτό έχει επιτευχθεί αφού το πρόγραμμα του χειμώνα με το σχολείο, τις συνεδρίες φυσικοθεραπείας που πιθανόν να κάνει και ότι άλλο που κάνει ένα οποιοδήποτε παιδί. Για παράδειγμα γνωρίζει πώς να στρώνει με το δικό του ρυθμό το κρεβάτι του με αποτέλεσμα να μην φέρει σε δύσκολη θέση την υπόλοιπη ομάδα την ώρα της επιθεώρησης.

Σίγουρα τα άλλα παιδιά της ομάδας εκτός από την τακτοποίηση των προσωπικών τους αντικειμένων πιθανόν να έχουν κι άλλες υποχρεώσεις όπως να περισυλλέξουν τα σκουπιδάκια γύρω από την σκηνή , να σκουπίσουν τη σκηνή κ.λ.π.. Το παιδί με αναπηρία στη σκηνή πιθανόν να μην μπορεί τις πρώτες μέρες να τελέσει με επιτυχία 2 εργασίες μαζί στο διάστημα μιας ώρας που διαρκεί η καθαριότητα και τακτοποίηση των σκηνών . Σ' αυτήν την περίπτωση ο ομαδάρχης πρέπει να είναι ελαστικός και να αφήσει το παιδί να προσαρμοστεί σιγά σιγά τις πρώτες μέρες. Παρ' όλα αυτά είναι γνωστό πως και η πιο μικρή δουλειά-ασχολία στην κατασκήνωση δε γίνεται ποτέ από ένα άτομο μόνο, αλλά σε συνεργασία 2 ατόμων έως και όλης της ομάδας. Αυτό σημαίνει πως το παιδί με την αναπηρία αν δεν μπορεί να λειτουργήσει με επιτυχία σίγουρα θα το καταφέρει από τις πρώτες μέρες αφού θα έχει την βοήθεια των άλλων παιδιών και τα άλλα παιδιά την δική του βοήθεια σε άλλους τομείς .

Κάτι που θα πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα εδώ, είναι ότι κάποιες δυσκολίες θα εμφανιστούν πιθανά στην ατομική καθαριότητα , ένδυση και στην ενούρηση. Αν τα άλλα παιδιά έχουν 15' για να ετοιμαστούν το πρωί (πλύσιμο, ένδυση κ.λ.π.) ίσως το ειδικό παιδί να ξυπνάει λίγο πιο νωρίς για να είναι εγκαίρως στην προσευχή , στην έπαρση της σημαίας κ.λ.π. Το ίδιο ισχύει και μετά την μεσημεριανή ανάπαυση.

Μην ξεχνάμε ότι ο χρόνος που δίνεται σε όλα τα παιδιά για να ετοιμαστούν, να βοηθήσουν στο στρώσιμο ενός τραπέζιου, στην εκτέλεση μιας δραστηριότητας είναι ικανοποιητικός αφού με βάση την φιλοσοφία μιας παιδικής καλοκαιρινής κατασκήνωσης οι υπερβολικά γρήγοροι ρυθμοί, το φορτωμένο πρόγραμμα χωρίς μισή ώρα ελεύθερη είναι ανύπαρκτα.

Τέλος σύμφωνα με όσα ειπώθηκαν ας μη θεωρείται βέβαιο ότι το παιδί θα έχει απαραίτητα πρόβλημα στο να προσαρμοστεί με βάση τα χρονικά περιθώρια που δίνονται για κάθε μέρος του προγράμματος ή με βάση τη δυσκολία της κάθε ασχολίας.

ΕΦΟΔΙΑ

Στο πρώτο μέρος της εργασίας έχουμε γράψει μια λίστα εφοδίων που θα πρέπει να έχει το παιδί μαζί του. Δεν υπάρχει καμία διαφορά στην λίστα αυτή όταν απευθύνεται σε ένα παιδί με αναπηρία. Με βάση όμως την αναπηρία θα πρέπει να προστεθούν κάποια πράγματα όπως:

- φάρμακα (να αναγράφεται πάνω η δοσολογία)
- μεγαλύτερος αριθμός σεντονιών και εσωρούχων σε περίπτωση ακράτειας
- υποστρώματα αδιάβροχα.
- βοηθήματα όπως νάρθηκες και κηδεμόνες αν υπάρχουν και είναι απαραίτητοι.

Επίσης η λίστα θα πρέπει να είναι απλή και κατανοητή αφού την βαλίτσα είναι καλό να την ετοιμάζει το παιδί (ανάπηρο ή μη) με την βοήθεια των κηδεμόνων του.

ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Από τα στοιχεία που έχουν συλλέξει τα βασικά στελέχη από την οικογένεια του παιδιού κάποια ίσως που να απασχολήσουν το γιατρό και τη νοσηλεύτρια της κατασκήνωσης να είναι ότι το παιδί λόγω της ιδιαιτερότητάς του ίσως έχει κάποιες αλλεργίες, παίρνει κάποια φάρμακα ή έχει συγκεκριμένο διατροφολόγιο. Γενικά το έργο του γιατρού είναι διπλό στην κατασκήνωση που συμμετέχει ένα παιδί με αναπηρία αλλά μπορεί και να μην χρειάζεται ιδιαίτερη φροντίδα όπως αυτές που αναφέραμε παραπάνω. Άλλωστε κάποια από τα προβλήματα υγείας που μπορεί να εμφανίσει το παιδί, είναι από εκείνα που μπορεί να εμφανίσει οποιοδήποτε παιδί στη κατασκήνωση.

ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΗΝΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗΣ ΜΕ ΓΟΝΕΙΣ ΜΗ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Το βασικότερο στοιχείο μιας επαρκούς προετοιμασίας της ένταξης ειδικών παιδιών πιθανότατα είναι η παρέμβαση και ευαισθητοποίηση των άμεσα ενδιαφερομένων (στελεχών, κατασκηνωτών, γονέων), ώστε, εκτός των άλλων να καταστεί ευκολότερη και αποτελεσματικότερη η αποδοχή των ειδικών παιδιών στην ομάδα των συνομηλίκων τους. Αυτό ακριβώς το στοιχείο της διαπροσωπικής αποδοχής των παιδιών με ειδικές ανάγκες είναι ίσως το σημαντικότερο ακόμη και από την μετέπειτα συμβίωση.

Ειδικότερα ο ρόλος των γονέων των κανονικών παιδιών στην διαδικασία της ένταξης των ειδικών παιδιών είναι κρίσιμος για δύο τουλάχιστον λόγους: α) Είναι γνωστό πόσο άμεσα οι γονείς (και, ίσως περισσότερο οι Έλληνες γονείς) εμπλέκονται σε ό,τι αφορά τα παιδιά και την διαβίωσή τους σε άλλους χώρους (σχολείο, κατασκήνωση) και β) οι γονείς αποτελούν τα πιο πρόσφορα πρότυπα συμπεριφοράς για τα παιδιά τους. Είναι επόμενο ότι οι γονείς των κανονικών παιδιών σε κατασκηνώσεις, όπου θα επιχειρηθεί η ένταξη, αποτελούν ένα κρίσιμο στόχο στην προετοιμασία της ένταξης των παιδιών με αναπηρία.

Μια τέτοια διαδικασία έχει ως περιεχόμενο τις στάσεις προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες, στάσεις που η καθημερινή εμπειρία δείχνει ότι επηρεάζονται από προκαταλήψεις και εσφαλμένες αντιλήψεις. Εννοείται ότι, όπου χρειάζεται η αλλαγή των στάσεων προς τα παιδιά με ειδικές ανάγκες είναι απαραίτητη προϋπόθεση για αποδοχή αυτών των παιδιών στην ομάδα των συνομηλίκων τους όσο δύσκολο κι αν είναι ένα τέτοιο έργο, όπως δείχνουν σχετικές έρευνες.

Για να μπορέσει λοιπόν να ενταχθεί το παιδί σε ένα κοινωνικό σύνολο χωρίς προκαταλήψεις ένα πρώτο βήμα είναι η προκατασκηνωτικές συναντήσεις των στελεχών και των γονέων των κανονικών παιδιών όπου τη συζήτηση θα τη διευθύνει ο αρχηγός. Μια συνάντηση αρκεί για να ενημερωθούν οι γονείς για την προσπάθεια της ένταξης. Ανάλογα με την αποδοχή των γονέων του θέματος της αναπηρίας, την στάση τους και την ιδιοσυγκρασία τους, αλλά και τη συμμετοχή τους, θα φανεί αν είναι απαραίτητη μια δεύτερη συνάντηση.

Το περιεχόμενο της συνάντησης θα πρέπει να περιλαμβάνει:

1. Την ανακοίνωση της διαδικασίας της ένταξης,
2. Γενική αναφορά στο πρόσωπο του παιδιού/παιδιών που θα ενταχθεί/ουν. Ποια είναι η αναπηρία που έχει, πως θα αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που μπορεί να εμφανιστούν. Δεν θα γίνει αναφορά σε προσωπικά στοιχεία του παιδιού που δεν αφορούν τους γονείς αφού στόχος δεν είναι να γίνει το παιδί αντικείμενο σχολιασμού.
3. Τα θετικά της ένταξης στα άλλα παιδιά,
4. Γενική προώθηση της ένταξης των αναπήρων ατόμων στην κοινωνία και αποφυγή άσκοπων φόβων και ανησυχιών που δημιουργούν διακρίσεις.

Οι γονείς πιθανόν να έχουν απορίες και ανησυχίες σε σχέση με την προσπάθεια της ένταξης που θα πρέπει να απαντηθούν με ειλικρίνεια και σοβαρότητα χωρίς να εκθέτουν το/τα παιδί/ά με αναπηρία και τους γονείς του/ς. Αν κάποιοι γονείς αποφασίσουν παρά την συζήτηση που προηγήθηκε, την μη συμμετοχή του παιδιού τους στην κατασκήνωση γίνεται δεκτό και μπορεί να γίνει η πρόταση της επίσκεψής τους στην κατασκήνωση ή η παραμονή του παιδιού τους έστω για λίγες μέρες.

Η πραγματοποίηση μιας τέτοιας συνάντησης ίσως να μην είναι από όλους αποδεκτή αφού ίσως μειώσει τον προβλεπόμενο αριθμό παιδιών αλλά μη ξεχνάμε ότι οι γονείς έχουν δικαίωμα να ξέρουν μια τέτοια κίνηση και ανάλογα με τη στάση τους απέναντι στο θέμα να αποφασίσουν αν το παιδί τους θα συμμετέχει στην κατασκήνωση. Επίσης θα αποφευχθεί με αυτόν τον τρόπο η ανησυχία τους όσο το δυνατόν περισσότερο αφού θα δοθούν εξηγήσεις στην συνάντηση και θα αποφευχθεί η αναστάτωση των γονέων αλλά και παιδιών που δεν είναι εξοικειωμένοι με τους ανάπηρους, στην κατασκήνωση, όταν αντιληφθούν την προσπάθεια της ένταξης.

Αν, τέλος, απουσιάσουν γονείς από την συνάντηση δεν φέρει η κατασκήνωση καμία ευθύνη για την μη γνωστοποίηση του θέματος σε αυτούς.

Καθιερωμένη προκατασκηνωτική συνάντηση

Αν η κατασκήνωση δεν έκανε συνάντηση όλα τα χρόνια πριν την κατασκήνωση με τα παιδιά και τους γονείς τους για να γνωρίσουν τα στελέχη και διαδικασίες της κατασκήνωσης όπως αναφέραμε στο πρώτο μέρος της εργασίας μας, εδώ χρειάζεται περισσότερο. Σε πολλές κατασκηνώσεις που έχει ήδη επιχειρηθεί η ένταξη, στην καθιερωμένη προκατασκηνωτική συνάντηση δεν έγινε καμία αναφορά στο παιδί με την αναπηρία και στην ένταξή του. Ίσως έπαιξε ρόλο η αναπηρία του παιδιού αλλά

και η πολιτική της κατασκήνωσεως. Στην προκατασκηνωτική συνάντηση είναι καλό να παρευρίσκεται και το παιδί με την αναπηρία αφού είναι μέλος της κατασκήνωσης !

Εκτός από όσα αναφέρονται σε αυτή τη συνάντηση θα γίνει μια μικρή αναφορά στα παιδιά, στην προσπάθεια της κατασκήνωσης να συμμετέχουν παιδιά που είναι διαφορετικά μεταξύ τους. Το πιο κατάλληλο στέλεχος θα κάνει αυτές τις ανακοινώσεις με ενθουσιώδη και παιδαγωγικό τρόπο στα παιδιά.

Στην συνέχεια της συνάντησης μπορεί να ακολουθήσει ένα θεατρικό από τα στελέχη που το θέμα του θα αφορά την αναπηρία ή θα είναι προγραμματισμένο ένα αντίστοιχο παιχνίδι που θα συμμετέχουν και τα παιδιά. Ασφαλώς αν τα παιδιά εκφράσουν ανησυχία ή απορίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν από τον αρχηγό όσο καλύτερα γίνεται. Πέρα από τη συνάντηση αναλαμβάνουν οι γονείς τέτοιες αντιδράσεις με βάση την δική τους κρίση.

ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΗΝΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΠΗΡΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΤΟΥ

Σήμερα έχει ευρέως συνειδητοποιηθεί ότι οι γονείς έχουν ένα σημαντικό ρόλο να παίξουν στην αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των παιδιών με ελλειπείς δεξιότητες.

Ο λόγος για τον οποίο θα γίνουν συναντήσεις με τους γονείς είναι:

- Καταρχήν ότι θέλουν να βοηθήσουν τα παιδιά τους όπως μπορούν και έτσι θα βοηθήσουν και τα στελέχη (κυρίως τον αρχηγό και τον ομαδάρχη ένταξης) να μάθουν καλύτερα το παιδί. Να συλλέξουν όσα στοιχεία χρειάζονται για να το διευκολύνουν στην ζωή του στη κατασκήνωση. Αυτή η εκτίμηση χρειάζεται να είναι σφαιρική και να εξετάζει ιατρικές συνθήκες, οργανική, νοητική και γλωσσική, γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη, όπως επίσης και κάθε πρόβλημα συμπεριφοράς αν υπάρχει που πιθανόν θα δείξει το παιδί, έτσι ώστε να κάνουμε κάποιες υποθέσεις για την μελλοντική διαβίωσή του και αν είναι δυνατή αυτή εν τέλει, κάτι που θέλουν να μάθουν και οι γονείς.
- Ο συνδυασμός της ειδικής γνώσης και εμπειρίας στη κατασκηνωτική ζωή και η βοήθεια των γονιών θα συντελέσει στην καλύτερη αντιμετώπιση του παιδιού στην κατασκήνωση.
- Οι γονείς έχουν ανάγκη να έχουν ακριβή πληροφόρηση γύρω από τις δυνατότητες του παιδιού τους και τις πιθανές επιτυχίες και αποτυχίες του στην κατασκήνωση. Έχουν την ανάγκη να δεχθούν υποστήριξη και συμβουλή για την καλύτερη προετοιμασία του παιδιού για την κατασκήνωση αλλά και για την δική τους συμπεριφορά στην όλη προσπάθεια.
- Αν υπάρχουν αδέρφια που μπορούν να συμμετέχουν στην κατασκηνωτική περίοδο μαζί με τον/ην αδελφό/ή τους θα πρέπει να δοθούν ιδιαίτερες συμβουλές στην οικογένεια για τη στάση του μη ανάπηρου παιδιού σε σχέση με την αναπηρία του αδελφού /ής του (π.χ. δεν θα πάρει τη θέση του συνοδού του ανάπηρου αδελφού/ής του).

Οι συναντήσεις μπορούν να γίνουν στο σπίτι του παιδιού αλλά και στην κατασκήνωση πριν την έναρξη της περιόδου. Από την μια πλευρά τα στελέχη θα πάρουν πληροφορίες για το χώρο που ζει το παιδί καθημερινά και από την πλευρά των γονέων θα δουν το χώρο που θα ζήσει το παιδί τους για μια περίοδο και τις παροχές του, και έτσι θα δείξουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στη διεύθυνση της κατασκήνωσης.

Η διάρκεια των επαφών και ο αριθμός τους δεν είναι καθορισμένος αλλά δεν χρειάζεται να υπάρχει κάποιος περιορισμός στον αριθμό. Αν στο πρόγραμμα της ένταξης συμμετέχουν παραπάνω από ένα παιδί με αναπηρία τότε θα πρέπει να

συμμετέχουν όλοι οι γονείς σε κάποιες συναντήσεις αλλά και να γίνουν και κάποιες προσωπικές συναντήσεις με τη κάθε οικογένεια ξεχωριστά.

ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Όπως αναφέραμε και στην αρχή της εργασίας μας ένα πρόγραμμα κατασκήνωσης για να είναι παιδαγωγικό και ψυχαγωγικό για τα παιδιά πρέπει να περιέχει μια μεγάλη ποικιλία από δραστηριότητες που να καλύπτουν όλα τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις των παιδιών. Η μουσική, οι εικαστικές δραστηριότητες, το δημιουργικό παιχνίδι, το θεατρικό παιχνίδι, ο αθλητισμός κ.λ.π. Στο ειδικό παιδί όλες οι δραστηριότητες μπορούν να προσφέρουν χαρά, ικανοποίηση για το αποτέλεσμα αυτοπεποίθηση και αναζήτηση για τις δεξιότητες του. Για να είναι αυτό εφικτό πρέπει να είναι προσαρμοσμένες (αν όχι όλες οι δραστηριότητες, κάποιες από αυτές) στις δυνατότητες του/ων παιδιού/ών με την αναπηρία.

Η μουσική

Η Μουσική αποτελεί ένα είδος τεχνικής που συντελεί ώστε να στρέφεται αλλού η προσοχή και να προσηλώνονται τα παιδιά με αναπηρία σε κάτι άλλο, ανώτερο και όχι να τους καταθλίβει ο πόνος και η ταλαιπωρία. Οι επιστήμονες, στην προσπάθειά τους να εξηγήσουν την απηρημιστική επένεργεια της Μουσικής, έχουν διαπιστώσει πως η Μουσική επηρεάζει το σώμα ανάλογα με την καθοδήγηση του κεντρικού νευρικού συστήματος του εγκεφάλου, γιατί επιδρά στα λεγόμενα «κέντρα ευχαρίστησης». Η απαλή μουσική έχει περισσότερο ευεργετική επίδραση από όλους τους άλλους ρυθμούς και εντάσεις μουσικής. Οι τζαζ και η ροκ μουσική είναι εντελώς ακατάλληλες για την παιδική ηλικία αλλά και σε παιδιά με ψυχολογικά προβλήματα.

Στην κατασκήνωση τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να φτιάξουν μικρά μουσικά όργανα, να παίζουν εύκολα όργανα κατά την ώρα του τραγουδιού, να διασκεδάζουν με μουσική στο πρωινό ξύπνημα, στις βραδιές γύρω από τη φωτιά ή σε πάρτι. Μπορούν να χορέψουν όπως θέλουν ακούγοντας μουσική αλλά και να μάθουν παραδοσιακούς χορούς. Το παιδί μπορεί να συμμετέχει σε κάποιες από αυτές τις δραστηριότητες ανάλογα με την αναπηρία του. Γνωρίζοντας από πριν τις δυνατότητες του παιδιού μπορούν να προσαρμοστούν κάποιες δραστηριότητες. Για

παράδειγμα ένα παιδί με τύφλωση μπορεί να μάθει έναν πολύ απλό παραδοσιακό χορό, ή να παίζει ένα κρουστό σε απλό ρυθμό την ώρα του τραγουδιού.

Η Ζωγραφική

Ευεργετικά και συχνά θεραπευτικό ρόλο στη ζωή του ανθρώπου διαδραματίζει και η τέχνη των γραμμών και των χρωμάτων, η Ζωγραφική. Η τέχνη της απεικόνισης γίνεται το μέσο για αποτύπωση σε κάποια επιφάνεια του εσωτερικού κόσμου, για έκφραση επικοινωνίας. Γι' αυτό και η προσεκτική ερμηνεία των σχεδίων προσφέρει πολύτιμες υποδείξεις για θεραπεία.

Είναι αναγκαίο να αφήνουμε τα παιδιά να εκφράζονται ελεύθερα και μ' οποιονδήποτε τρόπο. Και φυσικά, και με το σχέδιο, τη ζωγραφική. Ζωγραφίζοντας το παιδί, μας δίνει την έκτακτη ευκαιρία « να καταλάβουμε τον εσωτερικό του κόσμο και να το βοηθήσουμε αν χρειάζεται» λέει μια σχετική μελετήτρια, η Κασσιανή Μαζαράκη. Κι αυτό γιατί, όπως λέει η ίδια, «το σχέδιο του παιδιού είναι μια εικονογραφημένη γλώσσα, που μιλά για τα ίδια τα παιδιά και τον κόσμο τους». Και συμπληρώνει: «Κάθε παιδί ζωγράφος είναι και ένα αυτοβιογραφικό βιβλίο».

Ένα παιδί με αδρή λεπτή κινητικότητα και αδέξιες κινήσεις ίσως δεν καταφέρνει να ζωγραφίσει ένα τοπίο όπως τα άλλα παιδιά ή να κρατάει επιτυχώς το πινέλο στα χέρια του. Η κατασκήνωση έχει όμως την δυνατότητα να μην περιέχει στο πρόγραμμα της μεγάλες απαιτήσεις στην συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μπορεί να αφήσει τα παιδιά ελεύθερα να εκφραστούν μέσω της ζωγραφικής και με ότι υλικά θέλει το καθένα. Έτσι το παιδί με την αναπηρία θα επιλέξει αβίαστα τα υλικά που θα χρησιμοποιήσει και το αποτέλεσμα της έκφρασής του.

Ο Χορός και το Θέατρο

Όπως μας έκανε ο George Thomson να προσέξουμε, μία άλλη μορφή τέχνης, που εκφράζεται με κινήσεις και εκφράσεις, η τέχνη του χορού και του θεάτρου, ξεκινά από την προσπάθεια του ανθρώπου ν' αναπαραστήσει, με κινήσεις και με κινήσεις του σώματος του ή των άκρων του, τις εμπειρίες του από τον εξωτερικό κόσμο και να τις μεταδώσει στους ομοίους του. Κι είναι φυσικό να υποθέσουμε ότι οι πρώτες του είδους αυτές κινήσεις, βασίζονται στη μίμηση.

Στο θέατρο η κάθαρση συντελείται με την διαδικασία προβολής (projection), αφού ο καθένας από τους θεατές, με βάση την αισθητική μέθεξη, ταυτίζεται- ή σχεδόν ταυτίζεται- με κάποιο από τα πρόσωπα που βλέπει ολοζώντανα μπροστά του στην ορχήστρα του θεάτρου ή πάνω στην σκηνή.

Όλοι οι φόβοι, τα άγχη ή οι κακίες, όλες οι αδυναμίες του χαρακτήρα, που μπορεί να βασανίζουν τον καθένα από τους θεατές, μεταθέτονται πάνω στον ήρωα της σκηνής- σήμερα και στον ήρωα της οθόνης- κι έτσι το επιμέρους άτομο ξελαφρώνει, ανακουφίζεται και συνειδητοποιώντας το πρόβλημά του, γίνεται ικανότερο να το αντιμετωπίσει. Ένα παιδί με άλλη αναπηρία μπορεί να συμμετέχει χωρίς περιορισμούς αφού η αδέξια κίνησή του, η καθήλωσή του σε ένα αμαξίδιο, η αδυναμία ακοής που μπορεί να έχει, αποτελεί οδηγό για το στέλεχος ώστε να δημιουργήσει ένα ρόλο αποκλειστικά για αυτό το παιδί χωρίς να υστερεί σε κάτι σε σχέση με τους άλλους ρόλους. Στο παιδί με νοητική καθυστέρηση θα δοθούν απλοί ρόλοι που να μπορεί να τους καταλάβει. Ένα πρόβλημα στην ανάπτυξη των ικανοτήτων παιχνιδιού στα σοβαρά διανοητικά καθυστερημένα παιδιά είναι η διαμόρφωση ικανότητας για δημιουργία φανταστικών καταστάσεων. Τα παιδιά αυτά, σε αντίθεση με τα φυσιολογικώς ανεπτυγμένα παιδιά, δεν μπορούν να υποδυθούν πραγματικούς ρόλους ή ρόλους ηρώων παραμυθιών, να υποκαθιστούν παιχνίδια και πρόσωπα.

Στη κατασκήνωση τα παιδιά αναζητούν την ενασχόληση με το θεατρικό παιχνίδι και με τον χορό αφού μέσα από αυτό ξεχνούν τα προβλήματά τους, ανακαλύπτουν τον κόσμο, διευρύνουν άφοβα την φαντασία τους και χαίρονται. Η Μουσικο-κινητική μέθοδος αποτελεί μια ολοκληρωμένη αγωγή η οποία συνδυάζει ταυτόχρονα το σώμα, την ψυχή και το πνεύμα. Ο συμμετέχων μέσα από την ολόπλευρη σωματική

ενεργοποίηση που πραγματοποιείται με την κίνηση και το χορό, οικειοποιείται σταδιακά την αίσθηση του χώρου και του χρόνου, τους κανόνες της μετρικής και της μουσικής. Με αυτό τον τρόπο, γνωρίζει καλύτερα το σώμα του, συνειδητοποιεί τις δυνατότητές του κι αποκτά τον έλεγχο των κινήσεών του. Η ταυτόχρονα επαφή με τη μουσική και τον χορό βοηθά τα Άτομα με Αναπηρίες στο να εκφραστούν δημιουργικά με τρόπο ευχάριστο και συνάμα εκπαιδευτικό.

Εικαστικές δραστηριότητες

Οι στόχοι των εικαστικών δραστηριοτήτων όχι μόνο ισχύουν για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες αλλά ενισχύονται και από το γεγονός ότι είναι οι κύριες δραστηριότητες που οδηγούν σε μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση.

Η ανάγκη των παιδιών αυτών για έκφραση του ταλαιπωρημένου ψυχικού τους κόσμου είναι τεράστια και τόσο απαραίτητη. Οι εικαστικές δραστηριότητες ενισχύουν την παρατηρητικότητα, που είναι τόσο απαραίτητη για τη γνώση, καλλιεργούν δεξιότητες χρήσιμες για την επαγγελματική τους κατοχύρωση, τις αντιληπτικές ικανότητες, τη φαντασία. Ηρεμούν τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, τους προκαλούν ευφορία και συναισθηματική ισορροπία. Τα κρατούν για πολλή ώρα προσηλωμένα σε συγκεκριμένη δραστηριότητα, χωρίς διάσπαση της προσοχής τους, γιατί α) τους δίνουν την δυνατότητα να εκφραστούν, β) τους προκαλούν το ενδιαφέρον και γ) είναι μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων τους. Δίνουν στους μαθητές τη δυνατότητα να συνεργαστούν και να αποδέχονται τους συμμαθητές και το έργο τους. Τους κάνουν δημιουργικούς προσφέροντάς τους την εκτίμηση του άμεσου και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος και παράλληλα την αυτοεκτίμηση, που τους βγάζει από την κοινωνική απομόνωση.

Οι δεξιότητες που μπορούν να αναπτυχθούν και όλα όσα αναφέρθηκαν μπορούν να αξιοποιηθούν τις σωματικές και πνευματικές δυνατότητες των ατόμων με ειδικά προβλήματα. Κατά τη διαδικασία των εικαστικών δραστηριοτήτων πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες κάθε παιδιού με ειδικές ανάγκες και στο τέλος να αναμένονται ανάλογα έργα.

Εξετάζοντας τις εικαστικές δραστηριότητες από μεθοδολογική άποψη πρέπει να αποφεύγονται έτοιμες λύσεις, όπως φωτοτυπίες για γέμισμα, γιατί δίνουν μόνο προσωρινή ικανοποίηση και στερούν την δημιουργική φαντασία. Ο συντονιστής βοηθάει μόνο όπου είναι απαραίτητο όπως και στα άλλα παιδιά. Για τα ειδικά παιδιά στην ομάδα, αποφεύγονται υλικά που μπορεί να είναι επικίνδυνα και σύνθετες δραστηριότητες, παρ'όλα αυτά ότι είναι δυνατό να μην προκαλέσει τραυματισμό ή αποτυχία καλό είναι να χρησιμοποιείται. Οι διορθωτικές παρεμβολές απαγορεύονται αφού στην τέχνη δεν υπάρχουν σταθεροί κανόνες. Ο συντονιστής μπορεί να προσφέρει ευχάριστα τις γνώσεις του στους μαθητές του και να κάθε δραστηριότητα να βασίζεται πάω σε ένα παιδαγωγικό θέμα(π.χ. κολάζ από φλούδες δέντρων –«τα δάση μας»).

Οι μικρές ομάδες εργασίας δημιουργούνται για την εκτέλεση κοινού έργου και έτσι αναπτύσσεται η συνεργασία και η σύνθεση ικανοτήτων και δυνατοτήτων χωρίς να γίνεται σύγκριση μεταξύ των παιδιών.

Στην περίπτωση των τυφλών παιδιών ο συντονιστής έχει διαφορετική αντιμετώπιση αφού στην αρχή των δραστηριοτήτων καθοδηγεί τα δάκτυλα του παιδιού ώστε να διερευνήσει το όγκο των αντικειμένων και το χώρο. Το περίεργο είναι ότι θέλουν να χρησιμοποιούν τα χρώματα του περιβάλλοντος. Τα εικαστικά υλικά που χρησιμοποιούνται είναι πολύ περιορισμένα και χρειάζονται αρκετή βοήθεια.

Το ενδιαφέρον για τα άτομα με ειδικές ανάγκες ξαναγυρίζει, ανταποδοτικά, στην ίδια την κοινωνία. Κι η Τέχνη έχει να διαδραματίσει σπουδαίο ρόλο πάνω σ' αυτό. Γιατί, τελικά, αυτή είναι και η ουσιαστική αποστολή της Τέχνης: να κάνει το άτομο περισσότερο αυτοοριζόμενο και ικανό όχι μόνο να εκφράζει τον κόσμο του αλλά και να θέτει τις δυνάμεις του στην υπηρεσία του συνόλου. Κι ο Fisher σωστά το

επισημαίνει, πως «η Τέχνη είναι ο δρόμος , απ' όπου το άτομο επιστρέφει στην ομάδα».

Έτσι, το παιδί των σύγχρονων κοινωνιών, που από αντικειμενικές συνθήκες, οδηγείται σε όλο και πιο μεγάλη απομόνωση, καταπιγόμενο από όλο και περισσότερα άγχη και φοβίες, λυτρώνεται, αρχίζει να συμφιλιώνεται με την απρόσωπη ομάδα, κοινωνικοποιείται και γίνεται περισσότερο έτοιμο να επανενταχθεί σ' αυτή, θέτοντας στη διάθεσή της τις δυνάμεις του και το προσωπικό του ταλέντο.

Το παιχνίδι

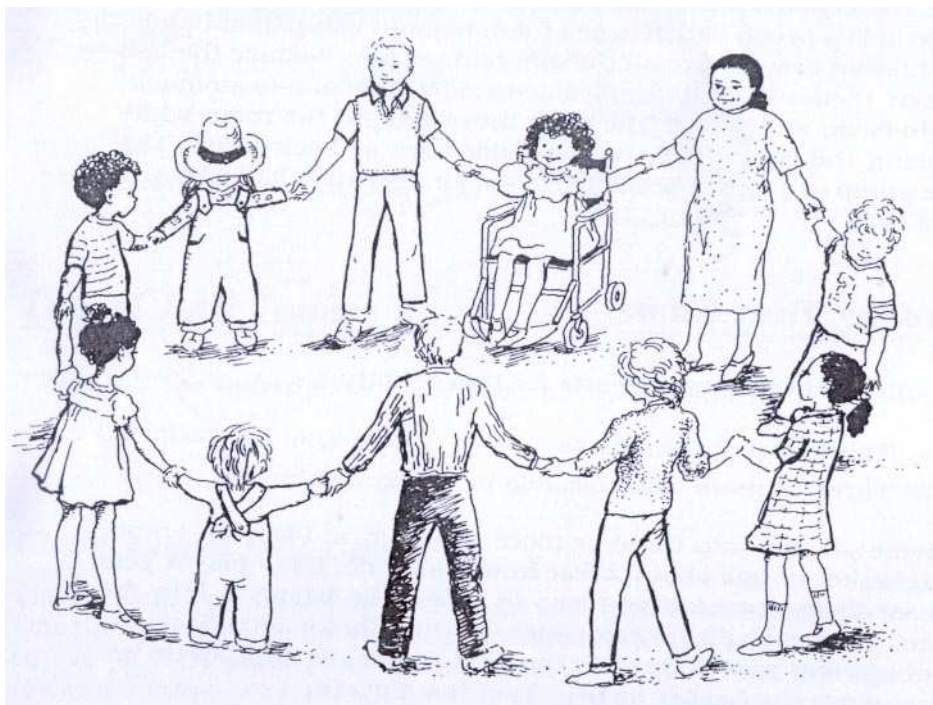
Κύριο γνώρισμα της παιδικής ηλικίας είναι το παιχνίδι που είναι όσο και το φαγητό απαραίτητο για το παιδί και αποτελεί το καλύτερο τονωτικό της σωματικής και ψυχικής ανάπτυξης . Ένας διαπρεπής ψυχολόγος , ο Γάλλος Ζαν Σατώ, είπε ότι «το παιδί που δεν ξέρει να παίζει είναι ένας μεγάλος που δεν ξέρει να σκέπτεται». Όλοι οι παιδαγωγοί και ψυχολόγοι ασχολούνται με τη μεγάλη αξία και σημασία του παιχνιδιού και δεν παύουν να μας τονίζουν ότι το παιδί πρέπει να παίζει, γιατί με το παιχνίδι αρχίζει να κατακτά τον κόσμο και ασυνείδητα φροντίζει για τη πολύπλευρη οικοδόμηση της προσωπικότητάς του . Το παιχνίδι μια από τις ωραιότερες εκδηλώσεις της παιδικής ζωής και με τις διάφορες επιτυχίες πάνω σ' αυτό , το παιδί με λίγη προσπάθεια προσφέρει στον εαυτό του μεγάλη χαρά. Με το παιχνίδι το παιδί ψυχαγωγείται και ανακουφίζεται από τις δυσμενείς συναισθηματικές καταστάσεις και βρίσκει τη συναισθηματική του ισορροπία . Ακόμα και όταν είναι κουρασμένο παίζει για να ξεκουραστεί. Με τούτο καλλιεργεί τις δυνάμεις του , τις ικανότητές του , την ευστροφία του, τη φαντασία του, την επιδεξιότητά του. Παίζοντας αποκτά κινητικές , αισθητικές, νοητικές και κοινωνικές ικανότητες που αποτελούν εφόδια για τη ζωή του.

Ιδιαίτερα το ομαδικό παιχνίδι με τους κανόνες του , διαπιστώνουμε ότι κάνει τα παιδιά υπομονετικά , τα συνηθίζει στη φιλαλήθεια που τα βοηθάει να είναι πάντα ευπρόσδεκτα στην ομάδα τους , τους δίνει αυτοπεποίθηση , την δίκαιη κριτική και αυτοκριτική, καλλιεργεί την πρωτοβουλία και καταργεί τις κοινωνικές τάξεις.

Το παιχνίδι αποτελεί το καλύτερο ψυχοδιαγνωστικό μέσο για κάθε ελαττωματικότητα και γίνεται ψυχοθεραπευτικό.

Καταλαβαίνουμε λοιπόν από όλα τα παραπάνω ότι δεν θα μπορούσε να λείπει από το κατασκηνωτικό πρόγραμμα αφού μέσα από αυτό παρέχεται αγωγή σε όλους τους τομείς . Πέρα από τις καθορισμένες ώρες πολλές απασχολήσεις έχουν παιγνιώδη μορφή γιατί μέσα από το παιχνίδι το παιδί μαθαίνει τη ζωή.

Είναι ευρέως γνωστό ότι το παιχνίδι έχει πολλές μορφές όπως είναι το κινητικό παιχνίδι(παιχνίδι του δάσους) , το επιτραπέζιο παιχνίδι(σκάκι, Μονόπολη, παιχνίδια με κάρτες,ντόμινο , τρίλιζα, παιχνίδια γνώσεων) , κοινωνικά παιχνίδια(θέατρο) ,αθλητικά και φυσικής αγωγής (καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο κ.λ.π.), δεξιότητων(κατασκευές, σβούρα κ.λ.π.). Χωρίζονται σε ατομικά και ομαδικά. Φυσικά στην κατασκήνωση προτιμούνται τα ομαδικά.

Παιδιά με προβλήματα ακοής

Οι Preisler και Palmer (1987) σημειώνουν πως τα παιδιά με προβλήματα ακοής δεν συμπεριφέρονται σύμφωνα με την ηλικία τους όσον αφορά στο παιχνίδι. Η συμπεριφορά του παιδιού στο παιχνίδι δεν φαίνεται να συνδέεται με την ικανότητα του παιδιού να επικοινωνεί, όσο με τη συμπεριφορά του περιβάλλοντος, των συμπαίκτων και των μέσων που διαθέτει. Πιστεύουν πως αυτά τα παιδιά αντισταθμίζουν τα προβλήματα ακοής με οπτικές εντυπώσεις. Με αποτέλεσμα να δημιουργούν τη πραγματικότητα τους βάση των οπτικών ερεθισμάτων που δέχονται. Τα παιδιά με προβλήματα ακοής μπορούν να συμμετέχουν σε επιτραπέζια παιχνίδια όπως το σκάκι, σε εικαστικές δραστηριότητες και σε κάποια από τα παιχνίδια δεξιοτήτων και γνώσεων όπως είναι τα παιχνίδια με κάρτες (π.χ. υπο). Ανάλογα με την έκταση του προβλήματός τους μπορούν να συμμετέχουν σε ελαφρά κινητικά παιχνίδια.

Παιδιά με προβλήματα όρασης

Συχνά δεν δείχνουν κανένα ενδιαφέρον στα παραδοσιακά, συνηθισμένα παιχνίδια, αλλά παίζουν με αντικείμενα που βάσει των κυρίαρχων απόψεων δεν είναι κατάλληλα για παιχνίδι. Οι δυσκολίες στο να βρεθούν παιχνίδια κατάλληλα γι' αυτά τα παιδιά είναι πολλές. Φαίνεται δύσκολο να κεντρίσεις το ενδιαφέρον ενός τυφλού παιδιού, να δώσεις αισθητικές εμπειρίες και το προσωπικό δυσκολεύεται να κατανοήσει τα παιχνίδια αυτών των παιδιών ιδιαίτερα όταν αυτό είναι ελεύθερο.

Συμπεραίνουμε από την παρατήρηση του παιχνιδιού αυτών των παιδιών πως είναι αφοσιωμένα περισσότερο σε παιχνίδια που απαιτούν επιδεξιότητα παρά στα συνηθισμένα παιχνίδια με συνήθεις λειτουργίες, δεν συμμετέχουν ακόμα σε ομαδικά παιχνίδια αλλά προτιμούν τα μοναχικά (Preisler & Palmer, 1987). Καλό θα είναι λοιπόν, όσο μπορούμε να εντάσσουμε το παιδί σε ομάδες με την προϋπόθεση ότι το παιχνίδι είναι προσαρμοσμένο στις δυνατότητές του. Παιχνίδια όπως κάρτες με ερωτήσεις γνώσεων, ντόμινο με έκτυπες τελείες, ελαφρά κινητικά παιχνίδια με συνεργασία με ένα άλλο παιδί (π.χ. μουσικές καρέκλες, μαύρο-άσπρο) κ.ά. μπορούν να το χρησιμοποιήσουν και να το κάνουν να κοινωνικοποιηθεί.

Παιδιά με σοβαρά κινητικά προβλήματα

Τα παιδιά αυτά αντιμετωπίζουν προβλήματα στο παιχνίδι τους με συνομηλίκους, εάν είναι ανήμπορα να μετακινηθούν ανεξάρτητα. Ο βαθμός αναπηρίας και τα βήματα που ακολουθήθηκαν για να βοηθήσουν την κινητική ανάπτυξη του παιδιού είναι αποφασιστικά. Ο Paulson (1995) υποστηρίζει πως τα παιδιά με σοβαρές κινητικές αναπηρίες αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες στο να παίξουν ενεργητικά και δημιουργικά.

Θέλουν να παίξουν αλλά δεν μπορούν, μένουν παθητικοί δέκτες με μειωμένη αυτοπεποίθηση. Δικαιολογημένα λοιπόν καταλήγουμε πως δεν ευθύνεται η αναπηρία αυτή καθ' εαυτή, αλλά οι κοινωνικές και συναισθηματικές επιπτώσεις που αυτή προκαλεί. Πρόκληση αποτελεί η παρότρυνση του παιδιού να λάβει πρωτοβουλίες μέσω του παιχνιδιού (παιχνίδια με μπαταρίες, ηλεκτρονικά παιχνίδια). Η ένταξη ενός τέτοιου παιδιού στην κατασκήνωση είναι δύσκολη σε όλους τους τομείς, όχι μόνο στο παιχνίδι. Αν όμως η κατασκήνωση είχε τη δυνατότητα να φιλοξενήσει ένα παιδί με σοβαρά κινητικά προβλήματα, η ύπαρξη του υπολογιστή στη κατασκήνωση θα αποτελούσε εξαίρεση. Όμως ο υπολογιστής και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια είναι από τη φύση τους σε μεγάλο βαθμό ατομικά. Άρα θα βρίσκαμε παιχνίδια που να μπορεί να συμμετέχει με τα μάτια του, με τη λεκτική ικανότητα, με τις γνώσεις του.

Παρόλα αυτά υπάρχουν και τα παιδιά με πιο ελαφρά κινητικά προβλήματα (αλλά σίγουρα επιβαρυντικά) όπως διπληγία που μπορούν με τα χέρια τους να συμμετέχουν σε πολλές δραστηριότητες επιτυχώς.

Παιδιά με νοητική υστέρηση

Ο Murphy et al (1985) μελέτησε το παιχνίδι και τα παιδικά παιχνίδια σε 20 παιδιά με Νοητική υστέρηση, νοητικής ηλικίας ενός χρόνων και χρονολογικής ηλικίας, δεκατεσσάρων.

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως παιδιά με ελαφρά και μέτρια νοητική υστέρηση έπαιζαν ένα επίπεδο ανταποκρινόμενα στη φυσική τους ηλικία, ενώ τα παιδιά με αναπηρία έπαιζαν με παιχνίδια κατώτερα των δυνατοτήτων τους, βάσει της ανάπτυξής τους. Η εξήγηση αυτού του γεγονότος μπορεί να είναι ότι τα παιδιά αυτά δεν έχουν την ικανότητα να μάθουν νέα πράγματα παρατηρώντας τους άλλους ή με την εξάσκηση.

Μια άλλη άποψη είναι ότι χρειάζεται μεγαλύτερο ερέθισμα ούτως ώστε να κερδίσει το ενδιαφέρον του να εκτελέσει μια δραστηριότητα από ότι θα χρειαζόταν ένα φυσιολογικό παιδί. Αδιαφορούν σθεναρά σε οτιδήποτε τους προσφέρεται και είναι ακόμα δυσκολότερο να αναγνωρίσει τις πιθανότητες επιδείνωσης.

Αργότερα, παρατηρήθηκε πως τα οπτικά, ακουστικά και οπτικά ερεθίσματα τα βρίσκουν στα παιχνίδια που τους δίνουν τον καλύτερο ερεθισμό με τη μεγαλύτερη ένταση. Παρατηρήθηκε ακόμα πως παιδιά με νοητική υστέρηση έχουν την τάση να χειρίζονται αντικείμενα και να εγκλωβίζονται στη στερεοτυπία.

Τα παιδιά με νοητική υστέρηση πέρα από τα παιχνίδια γνώσεων και τα πνευματικά παιχνίδια που δεν μπορούν να συμμετέχουν με επιτυχία, μπορούν σε πολλά άλλα, έχοντας όμως το στέλεχος ως βάση κάποιες μετατροπές. Το παιδί θα συμμετέχει για λιγότερο χρόνο στην δραστηριότητα, θα του δοθούν πολλές εξηγήσεις για τη διαδικασία του παιχνιδιού, και θα έχει μια μικρή υποβοήθεια όταν την χρειάζεται. Τα σύνθετα παιχνίδια θα το απογοητεύσουν, γι'αυτό πρέπει το παιχνίδι να είναι απλό, σύντομο και πλήρως εξηγημένο στο παιδί.

Παιδιά με αυτισμό

Τα αυτιστικά και επικοινωνιακά μειονεκτούντα παιδιά, φαίνεται να προτιμούν σκληρά αντικείμενα για να παίξουν ενώ τα παιδιά που δεν αντιμετωπίζουν δυσκολίες επιλέγουν μαλακά παιχνίδια (Brodin, 1991).

Το έλλειμμα παιχνιδιού στ' αυτιστικά παιδιά είναι αποτέλεσμα κυρίως της συμπεριφορικής απόκλισης αυτών των παιδιών (Demeyer, Mann, Tilton & Loew, 1967; Reundle- Short & Clancy, 1971; Rutter, 1978; Webster, Konstantareas, Oxman & Mack, 1980). Η συμπεριφορά των παιδιών αυτών στο παιχνίδι δεν είναι απλά καθυστερημένη αλλά διαφέρει σε περιπλοκότητα από την ανάπτυξη των φυσιολογικών παιδιών (Buron- Cohen, 1987) ο πληθυσμός δεν χρησιμοποιεί το παιχνίδι κυρίαρχα σε φυσιολογικά παιδιά (Wulff, 1985).

Υπάρχει έλλειψη συμβολισμού στο παιχνίδι των παιδιών με αυτισμό (Baron-Cohen, 1987; Mundy, Sigman, Ungerer & Sherman, 1987; Wulff, 1985).

Άλλες έρευνες διερεύνησαν τύπους εκπαίδευσης παιχνιδιού με αυτιστικά παιδιά. Η εκπαίδευση μέσω παιχνιδιού με αυτά τα παιδιά έδειξε να μειώνει την αποκλίνουσα συμπεριφορά (Quinn & Rubin, 1984; Stahmer & Schreibman, 1992), και ανέπτυξε πολλούς τύπους παιχνιδιού, ανάμεσα στους οποίους είναι και το συμβολικό παιχνίδι (Rogers, Herbison, Lewis, Pantone & Reis, 1986; Stahmer, 1995). Τα αυτιστικά παιδιά μπορούν ακόμα να διδαχθούν να συμμετέχουν σε παιχνίδι με συνομηλίκους (Oke & Schreibman, 1990), μια ιδιότητα απαραίτητη ώστε να προσαρμοστούν και να συμμετέχουν στο κοινωνιοδραματικό παιχνίδι. Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν πως το κοινωνιοδραματικό παιχνίδι μπορεί να είναι αποτελεσματικό σαν πακέτο θεραπείας για βελτίωση του παιχνιδιού, ανάπτυξη του λόγου και της κοινωνικότητας των αυτιστικών παιδιών σε συνδυασμό με τα κατάλληλα αναπτυξιακά προαπαιτούμενα (Thorp, Stahmer & Schreibman, 1995). Παιδιά με πολύ ελαφριάς μορφής αυτισμό ίσως να μπορούν να συμμετέχουν σε μια κατασκήνωση.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑ = ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ

Φαίνεται παράλογο και όμως είναι σχεδόν κανόνας , το μειονέκτημα της αναπηρίας να γίνεται πλεονέκτημα στα παιδί με αναπηρία. Π. χ. το μειονέκτημα της κώφωσης το κωφό άτομο να γίνεται πλεονέκτημα .

Η ελλιπής ή παντελής έλλειψη ακουστικών ερεθισμάτων ενισχύει την όραση και τη παρατηρητικότητα. Έτσι έχουμε το φαινόμενο της υπεροχής αυτών των παιδιών στην οπτική μνήμη και αντίληψη . Άρα θα μπορούσαν να εξειδικευτούν στις οπτικές τέχνες που είναι η ζωγραφική , γλυπτική, διακόσμηση κ. λ. π .

Στα τυφλά παιδιά έχουμε εξελιγμένες ιδιαίτερα αισθήσεις την ακοή και την αφή. Θα μπορούσαν να καλλιεργούν τις αισθήσεις αυτές στην μουσική και στη πλαστική με πλαστελίνη και πηλό.

Το παιδί με νοητική καθυστέρηση μπορεί να συμμετέχει σε κινητικά παιχνίδια κάτι που δεν μπορεί να κάνει το παιδί σε αναπηρικό αμαξίδιο. Μπορεί όμως να συμμετέχει σε επιτραπέζια παιχνίδια, όπως είναι το σκάκι.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΟΜΑΔΑΡΧΩΝ ΕΝΤΑΞΗΣ

1^η περίπτωση: Συμμετοχή παιδιού σε «κοινή» κατασκήνωση που επιχειρήθηκε η ένταξη.

Στην κατασκηνωτική περίοδο 15/7/07 – 27/7/07 ήμουν ομαδάρχισσα σε μια ομάδα 10 παιδιών εκ των οποίων το ένα παιδί είναι υψηλού βαθμού διαταραχή της όρασης και τύφλωση το έναν οφθαλμό. Ήταν η δεύτερη κατασκηνωτική περίοδος που συμμετείχε αφού όπως μου είχε αναφέρει πέρσι με άλλη ομαδάρχισσα είχε περάσει πολύ καλά.

Η Α. είναι 14 ετών και πηγαίνει σε κανονικό σχολείο αλλά χρειάζεται μεγάλη βοήθεια στην συμμετοχή της σε μέρη του μαθήματος όπου χρειάζονται οπτικές ικανότητες (π.χ.να διαβάσει στον πίνακα) . Φάνηκε όμως ότι εκτός από το σχολείο και την οικογένειά της (άλλα 3 αδέρφια) που την έχουν βοηθήσει πολύ στην κοινωνικοποίηση της, η Α. είναι ιδιαίτερα φιλική, συνεργάσιμη, υπάκουη, και με ανεπτυγμένες πλήρως τις επικοινωνιακές της ικανότητες αλλά και την ωριμότητά της.

Στην κατασκήνωση δεν είχε συνοδό αλλά είχε σημαντική βοήθεια από φίλες της που είχαν κοινές εμπειρίες από πέρσι , χωρίς όμως να προωθήσαμε κάτι τέτοιο εμείς τα στελέχη. Υπήρχε μεγάλη προθυμία από εκείνες να τη βοηθήσουν όπου χρειάζεται.

Τα προβλήματα που εμφανίστηκαν ήταν ότι δεν μπορούσε να συμμετέχει σε παιχνίδια που απαιτούσαν τρέξιμο, παρατηρητικότητα όπως ήταν παιχνίδια του δάσους. Επίσης δεν μπορούσε να συμμετέχει στο θαλάσσιο μπάνιο αφού η επαφή με τον ήλιο προκαλούσε στα μάτια της σοβαρό πρόβλημα παρόμοιο της επιπεφυκίτιδας. Η μη συμμετοχή της σε κάποιες δραστηριότητες φαινόταν κάτι πλήρως αποδεκτό από εκείνη χωρίς εμφανή σημεία θλίψης.

Παρόλα αυτά παρέμενε στο χώρο στα εργαστήρια δραστηριοτήτων και απασχολούνταν με άλλα παιδιά και στελέχη (ποτέ μόνη της) σε χειροτεχνίες , παραδοσιακούς χορούς κ.λ.π. με επιτυχία.

Ένα άλλο πρόβλημα που εμφανίστηκε ήταν στον λεγόμενο απολογισμό όπου συναντιέται όλη η ομάδα και τα παιδιά εκφράζουν τους προβληματισμούς τους αλλά και την ευχαρίστησή τους για τις ημέρες που έχουν περάσει μέχρι εκείνη τη στιγμή στην κατασκήνωση όπως επίσης τις μικροπαρεξηγήσεις που έχουν δημιουργηθεί και προσπαθούν να τις επιλύσουν με την βοήθεια του ομαδάρχη . Εκεί η Α. έδειξε παρεξηγημένη με συγκεκριμένα παιδιά γιατί κάποιες φορές της μίλησαν υποτιμητικά σε σχέση με το πρόβλημά της , κάτι που στην πραγματικότητα δεν συνέβη αλλά η Α. παρεξήγησε τα λόγια των παιδιών.

Επίσης κάποια παιδιά παραπονέθηκαν για την συμμετοχή της στις υποχρεώσεις της ομάδας λέγοντας ότι απέφευγε να βοηθήσει. Προφανώς αυτά παιδιά δεν μπορούσαν να κατανοήσουν ότι το πρόβλημα της Α. δεν την διευκόλυνε να συμμετέχει στην καθαριότητα της σκηνής , αλλά έκανε ό,τι καλύτερο μπορούσε. Μετά όμως από συζήτηση το πρόβλημα λύθηκε. Γενικά όμως υπήρχε κατανόηση από τα συνομαδόπουλά της.

Ήταν ικανοποιητικά προσαρμοσμένη στο πρόγραμμα , στην πειθαρχία, στις υποχρεώσεις της και στο σεβασμό απέναντι σε όλους. Δεν ήταν εξαρτημένη από την βοήθεια των άλλων και την δική μου αλλά αντικειμενικά την χρειαζόταν πολλές στιγμές και σε καταστάσεις που δυστυχώς, δεν την αντιλαμβανόμασταν ως αυτόνομη.

Οι γονείς της ήταν συνεργάσιμοι μαζί μας και τηρούσαν ακριβώς τα ωράρια των 2 επισκεπτηρίων στη διάρκεια της κατασκηνωτικής περιόδου. Μόνο μια φορά μας έγινε αισθητή η υπερπροστατευτικότητά τους σε ένα θέμα που όμως δεν προερχόταν από την αναπηρία του παιδιού.

Θεωρώ ότι η ένταξη ήταν πλήρως επιτυχής από την στιγμή που το παιδί ερχόταν δεύτερη φορά στην συγκεκριμένη κατασκήνωση με ιδιαίτερο ενθουσιασμό και αφού φεύγοντας μου είπε : «πέρασα τέλεια!και του χρόνου πάλι εδώ!».

2^η περίπτωση:Ένταξη παιδιού στην κατασκήνωση που προαναφέραμε.

Ως ομαδάρχισσα στην περίοδο 15/7/06 – 28/7/06 είχα στην ομάδα μου 8 φυσιολογικά παιδιά και ένα παιδί με νοητική καθυστέρηση ή δυσλεξία και ψυχολογικά προβλήματα που το φιλοξενούσαμε για δεύτερη φορά στην κατασκήνωση.

Η ένταξη του από την προηγούμενη χρονιά δεν μπορούμε να πούμε ότι πραγματοποιήθηκε με επιτυχία . Αρχικά να αναφέρω ότι η μητέρα του είχε δηλώσει την συμμετοχή του στην κατασκήνωση μαζί με την αδελφή του, χωρίς να μας ενημερώσει για την ιδιαιτερότητά της ώστε να είμαστε κατάλληλα προετοιμασμένοι. Η διάγνωση που αναφέρω είναι μια πρόχειρη διάγνωση που έχει γίνει στην κατασκήνωση. Η εμφανής από τις πρώτες μέρες δυσλεξία και κάποιας μορφής καθυστέρηση δεν θεωρήθηκε σοβαρό εμπόδιο και μας έκανε να πάρουμε την απόφαση να την κρατήσουμε στην κατασκήνωση αφού όμως πρώτα αναφέραμε στη μητέρα του παιδιού(πατέρας δεν υπάρχει.Απ'ότι μου είπε η μεγάλη αδελφή, οι γονείς τους είναι χωρισμένοι) ότι δεν έπρεπε να παραλείψει να αναφέρει το πρόβλημα του παιδιού. Από τη συζήτηση μαζί της καταλάβαμε ότι η μητέρα δεν είχε αποδεχθεί το πρόβλημα του παιδιού της. Το παιδί δεν μπορούσε να αντιληφθεί με την πρώτη προσπάθεια τις εντολές παιχνιδιών, τις ανακοινώσεις του αρχηγού κ.λ.π. Η Κ. την περασμένη χρονιά είχε σοβαρά συμπεριφορικά προβλήματα , παρ' όλα αυτά η αρχηγός θεώρησε ότι δεν ήμαστε κατάλληλα προετοιμασμένοι , ότι ήταν ακατάλληλος ο ομαδάρχης και θα ήταν σωστό να δώσουμε μια δεύτερη ευκαιρία στο παιδί.

Από την πρώτη μέρα στην ομάδα η Κ. έδειξε ότι έχουν παραμείνει τα προβλήματα συμπεριφοράς αλλά φυσικά και το πρόβλημα της νοητικής δυσλειτουργίας.Αυτό όμως που μας απασχολούσε ιδιαίτερα ήταν τα προβλήματα στην συμπεριφορά της. Παρόλο που δεν ήμουν πλήρως προετοιμασμένη γι'αυτό, προσπάθησα να την προσεγγίσω όσο καλύτερα μπορούσα και να εξομαλύνω την σχέση της με τα άλλα παιδιά αλλά και την αντιμετώπιση των άλλων παιδιών προς εκείνη που κάποιων ήταν αρκετά επιφυλακτική και άλλων θετική στο να βοηθήσουν την Κ. Από τις πρώτες μέρες έγινε από όλα τα στελέχη η διαπίστωση ότι η προσαρμογή της στην ομάδα ήταν πολύ καλύτερη . Σ'αυτό σίγουρα βοήθησε ότι γνωρίζαμε ήδη την Κ. και ήμαστε περισσότερο προετοιμασμένοι από πέρσι στο να την βοηθήσουμε αλλά και ότι και εκείνη γνώριζε την κατασκήνωση και το περιβάλλον της.Επίσης είχαμε ενημερωθεί ότι την χειμερινή περίοδο την παρακολουθούσε ψυχολόγος που σίγουρα βοήθησε στην βελτίωσή της.

Η αδελφή της (στην ίδια ομάδα) έπαιξε σπουδαίο ρόλο σε όλη την κατασκηνωτική περίοδο αφού τη βοηθούσε με μεγάλη προθυμία αλλά και θυσία στην διαβίωση της (ατομική καθαριότητα, τακτοποίηση προσωπικών αντικειμένων). Η αδελφή της φαινόταν καταπιεσμένη μερικές φορές από την βοήθεια που ζητούσε η αδελφή της , από τα προβλήματα που προκαλούσε και από την προσπάθειά της να υποστηρίξει την Κ . Της δώσαμε συγχαρητήρια για την αγάπη που δείχνει στην αδελφή της αλλά της κάναμε αντιληπτό ότι δεν πρέπει να υπερπροστατεύει την αδελφή της και σε πολλά πράγματα είμαστε εμείς οι κατάλληλοι για να βοηθήσουμε.

Τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν ήταν πολλά, ιδιαίτερα με το πέρασμα των ημερών. Μετά το τέλος της πρώτης εβδομάδας η Κ. άρχισε εμφανώς να κουράζεται . Είχαμε συχνές εκρήξεις θυμού και απογοήτευσης . Έκανα πολλές προσωπικές συζητήσεις μαζί της για να μειώσω τις φορές που ξεσπούσε σε τέτοιες καταστάσεις και σε κλάματα αλλά δεν είχα αποτελέσματα (σε όλες τις συζητήσεις δεν συμμετείχε ιδιαίτερα, δεν μου μιλούσε, κλεινόταν στον εαυτό της). Προς το τέλος της κατασκηνωτικής περιόδου δημιουργούσε μεγάλη σύγχυση στην ομάδα με την έντονα επιθετική συμπεριφορά της (χωρίς να την προκαλούν τα άλλα παιδιά) κάτι που

επεκτάθηκε και στις γειτονικές ομάδες χωρίς να μπορεί να τεθεί υπό έλεγχο ούτε από εμένα αλλά ούτε και από τους ανωτέρους μου(συγκεκριμένα έβριζε, έφτυνε και χτυπούσε και έκλεβε πράγματα από τα άλλα παιδιά).

Όταν συμπεριφερόταν καλά και ζητούσε συγγνώμη την επαινούσα και της έδειχνα την ικανοποίησή μου. Αλλά ακόμα καιόταν η συμπεριφορά της δεν ήταν η πρέπουσα πέρα από την τυπική αυστηρότητά μου προσπαθούσα να της δείχνω την αγάπη μου.

Τα άλλα παιδιά μπορώ να πω με σιγουριά ότι συμπεριφέρονταν με αξιόλογη κατανόηση και υπομονή , εκτός από μερικές δικαιολογημένες ενοχλήσεις που είχαν και τις ανέφεραν σε εμένα. Με συζητήσεις που γινόταν με όλη την ομάδα προσπαθούσαμε όλοι να λύνουμε τις παρεξηγήσεις και να διευκολύνουμε με την κατανόηση μας το πρόβλημα .Δεν είχαν όμως ιδιαίτερη βελτίωση , παρά μόνο κρατούσαν στάσιμη την κατάσταση για λίγο.

Σε συνάντηση στελεχών προς το τέλος της κατασκηνωτικής περιόδου μου ζήτησε η αρχηγός να κάνω έναν απολογισμό της περιόδου που πέρασε σε σχέση με την Κ. Η απάντησή μου ήταν: « Πιστεύω πως υπό την επίβλεψη ενός κατάλληλου ομαδάρχη και με συνέχιση της παρακολούθησης της από ψυχολόγο η Κ. μπορεί να συμμετέχει στην συγκεκριμένη κατασκήνωση αλλά όχι για ολόκληρη την κατασκηνωτική περίοδο . Η Κ. είναι εμφανές ότι κουράζεται τις τελευταίες μέρες και η συμπεριφορά της δεν μπορεί να τεθεί υπό έλεγχο. Είναι καλύτερο για εκείνη και για τα άλλα παιδιά να αποχωρεί από την κατασκήνωση μετά τις πρώτες 8-10 ημέρες . Ίσως σε μια άλλη κατασκήνωση με λιγότερο πιεστικό πρόγραμμα να μπορούσε να παραμείνει περισσότερες ημέρες αλλά τα προβλήματα στην συμπεριφορά της , δεν θα είναι εξαλειμμένα.»

3^η περίπτωση: Ένταξη παιδιού σε κατασκήνωση . Περιγραφή για τις όλες τις κατασκηνωτικές περιόδους από συγγενικό πρόσωπο.

Η Μ. είναι ένα κορίτσι 22 ετών με σύνδρομο Down . Η πνευματική της κατάσταση είναι ηλικίας 8-10 ετών. Η οικογένειά της την έχει στηρίξει πολύ. Είναι το δεύτερο παιδί της οικογένειας και ακολουθούν άλλα 6. Η Μ. έχει αποφοιτήσει από Μοντεσσοριανό νηπιαγωγείο και δημοτικό έως την Ε'δημοτικού και την Στ'δημοτικού την παρακολούθησε 2 σχολικές χρονιές σε ειδικό δημοτικό σχολείο.

Η Μ. απασχολείται σε επαγγελματική εστία όπου κοινωνικοποιείται , εισπράττει νέες γνώσεις στον Η/Υ μαθαίνοντας πληροφορική , και διατηρεί τις γνώσεις της πάνω σε σχολικά μαθήματα (μαθηματικά, γλώσσα, αγγλικά) και μαθαίνει εικαστικές τέχνες . Γνωρίζει σε επίπεδο αρχαρίου 2 μουσικά όργανα (πιάνο και φλογέρα) , είναι πρωταθλήτρια των Special Olympics στην ρυθμική γυμναστική και στον στίβο και έχει συμμετάσχει αρκετές φορές σε ταξίδια στο εξωτερικό με την ομάδα της από την επαγγελματική εστία μένοντας στο εξωτερικό πάνω από 6 μέρες σε κάθε ταξίδι με συνοδό.

Σε ηλικία 12-13 ετών συμμετείχε για πρώτη φορά σε κατασκήνωση σε κατασκηνωτική περίοδο 6 ημερών για παιδιά ηλικίας 7- 10 ετών. Τα στελέχη ήταν ιδιαίτερα επιφυλακτικά πριν συναντηθούν μαζί της ως προς την εμφάνιση της. Η ομαδάρχισσά της (οικογενειακή φίλη) γνώριζε την Μ. καλά και ήταν ιδιαίτερα αισιόδοξη. Αποφάσισαν να πάει την 3^η μέρα όπου η ομαδάρχισσα θα έχει προετοιμάσει τα παιδιά και εκείνα θα έχουν προσαρμοστεί στην κατασκήνωση , ώστε να είναι έτοιμα για να δεχθούν ένα τέτοιο παιδί. Οι επιφυλάξεις εξαφανίστηκαν όταν αντίκρισαν την Μ. όπου φαινόταν φυσιολογική. Συνεργαζόταν με τα παιδιά, προσαρμόστηκε εύκολα και όταν έφυγε από την κατασκήνωση ήταν ιδιαίτερα ικανοποιημένη και ευτυχισμένη. Σίγουρα στην ένταξή της συντέλεσε και το γεγονός ότι της ήταν οικεία η ομαδάρχισσά της.

Σταδιακά τις επόμενες χρονιές έμενε μεγαλύτερο διάστημα στην κατασκήνωση και με μεγαλύτερα παιδιά. Κοινά θετικά στοιχεία σε όλες τις περιόδους ήταν η συμμετοχή της σε όλες τις δραστηριότητες με μεγάλο ενθουσιασμό . Πιθανότατα σε παιχνίδια γνώσεων , σε συζητήσεις που απαιτούσαν καλή νοητική κατάσταση να μην

αντιλαμβανόταν τα όσα ειπώνονταν αλλά αισθανόταν ευχαριστημένη. Μερικές φορές όταν κουραζόταν αποκοιμιόταν. Ήταν αρκετά καλή στο πρόγραμμα και συνεπής ιδιαίτερα τις τελευταίες χρονιές στην κατασκήνωση. Πρόσεχε την ατομική της καθαριότητα και ίσως σ' αυτό βοηθούσε το γεγονός ότι τα παιδιά διέμεναν σε θαλάμους (μικρά σπιτάκια με διπλά κρεβάτια των 14 ατόμων) με 1 τουαλέτα, η οποία βρισκόταν δίπλα στο κρεβάτι της. Η τακτοποίηση των προσωπικών της αντικειμένων ήταν πάντα εμφανής. Έκανε σταθερές φιλίες στην κατασκήνωση και ήταν αποδεκτή από όλα τα παιδιά που ήταν πρόθυμα να την βοηθήσουν σε ότι χρειαστεί. Δεν έπαιρνε φάρμακα ποτέ στην κατασκήνωση και ούτε αρρώστησε (κάτι στο οποίο είναι επιρρεπής).

Τα προβλήματα που υπήρχαν όλες τις χρονιές είναι ότι πιθανόν λόγω της νοητικής της κατάστασης, παρεξηγείται πολύ εύκολα. Αντιλαμβάνεται ενέργειες των άλλων παιδιών λανθασμένα με αποτέλεσμα να στεναχωριέται. Έχει την εντύπωση πολλές φορές ότι τα άλλα παιδιά δεν την θέλουν στην παρέα τους κάτι που δεν συμβαίνει. Επίσης έχει την τάση να απομονώνεται χωρίς να υπάρχει λόγος αλλά κάτι τέτοιο εφιστούσε την προσοχή της ομαδάρχισσας συνεχώς. Παρ' όλα αυτά ήταν υπάκουη και συνεπής. Λόγω της πνευματικής της κατάστασης η Μ. συμπεριφερόταν πολλές φορές ανώριμα και ζητούσε την ιδιαίτερη φροντίδα της ομαδάρχισσας. Αυτό όμως δεν γινόταν συνέχεια. Φοβόταν το σκοτάδι και γ' αυτό της είχαν στον θάλαμο ένα μικρό φως για τις νυχτερινές ώρες. Κάτι τέτοιο όμως μπορεί να συμβεί και σε άλλα παιδιά.

Μετά την πρώτη χρονιά την αναλάμβαναν άλλες ομαδάρχισσες που όμως προετοιμάζονταν από πριν και είχαν την βοήθεια της πρώτης ομαδάρχισσας. Στην συγκεκριμένη κατασκήνωση σε όλες τις ομάδες υπήρχαν δύο ομαδάρχισσες (και 12 παιδιά) και έτσι το έργο της ένταξης είχε διευκολυνθεί. Επίσης δεν είχε κάθε χρονιά τα ίδια συνομαδόπουλα. Εκτός από την πρώτη χρονιά, τις υπόλοιπες έμεινε σε όλη την κατασκηνωτική περίοδο που διαρκεί 2 εβδομάδες.

Τις δύο τελευταίες χρονιές πήγε κατασκήνωση στην περίοδο για παιδιά Λυκείου. Πέρσι δημιουργήθηκε ένα πρόβλημα με ένα άλλο παιδί όπου του έκλεψε ένα προσωπικό αντικείμενο. Η Μ. έχει λειτουργήσει πολλές φορές έτσι αλλά δεν γνωρίζουμε αν το έχει κάνει ξανά στην κατασκήνωση, στο παρελθόν. Πέρσι κάλεσε στην κατασκήνωση 2 φίλες της από την επαγγελματική εστία. Η Κ. ήταν παιδί με σύνδρομο Down αλλά είχε πολύ χαμηλότερου επιπέδου νοημοσύνη. Δεν μπορούμε να πούμε ότι κατάφερε να προσαρμοστεί στην κατασκήνωση αφού δεν μπορούσε να επικοινωνήσει ούτε με την ομαδάρχιση, ούτε και με τα παιδιά. Συγκεκριμένα, όταν της μιλούσε η ομαδάρχιση η Κ. την αγνοούσε. Αυτό άρχισε να βελτιώνεται τις τρεις τελευταίες μέρες της κατασκηνωτικής περιόδου. Απ' ότι μας ενημέρωσαν αυτό οφειλόταν σε ένα συγκεκριμένο τύπο εκπαίδευσης που είχε δεχθεί όπου μπορούσε να επικοινωνεί σε ικανοποιητικό βαθμό μόνο με την μητέρα της. Η διεύθυνση της κατασκήνωσης είναι επιφυλακτικοί στο αν θα την δεχθούν και φέτος.

Η άλλη φίλη της Μ. ήταν ένα παιδί με νοητική καθυστέρηση. Δεν υπήρξαν ιδιαίτερα προβλήματα. Προσαρμόστηκε εύκολα στο πρόγραμμα της κατασκήνωσης και σίγουρα θα την δεχθούν και φέτος. Τα δύο παιδιά που αναφέρθηκαν στο τέλος δεν είχαν συμμετάσχει ξανά σε κατασκήνωση.

Πού πας , πού πας
έλα να ζήσεις μαζί μ' εμάς

Πού πας , πού πας
έλα να ζήσεις μαζί μ' εμάς

Μες την συντροφιά μας θα μάθεις
να είσαι παντού γελαστός ,
σκοπό της ζωής σου θε να' χεις
να είσαι με όλους καλός .

Θα μάθεις να βρίσκεις το δρόμο
μες τ' άγρια και σκοτεινά
βοήθεια θε να' χεις το νόμο
και τ' άστρα τα παντοτινά

Πού πας , πού πας
έλα να ζήσεις μαζί μ' εμάς

Πού πας , πού πας
έλα να ζήσεις μαζί μ' εμάς

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τίποτα δεν μπορεί να ωφελήσει περισσότερο το παιδί σωματο-ψυχο-πνευματικά από την οργανωμένη συμπαιδική κοινωνία στην ομαδική ζωή μέσα στο φυσικό περιβάλλον, όπου αναπτύσσεται και επικρατεί η πραγματική και ανυπόκριτη αγάπη και φιλία μεταξύ τους, ο απόλυτος σεβασμός και η αμοιβαία κατανόηση, γιατί όλοι, ανάπηροι και μη, έχουν προτερήματα και ελαττώματα. Γίνεται αντιληπτή η ανάπτυξη της αυτοπειθαρχίας και όλες εκείνες οι αρχές της αγνής παιδικής διαβίωσης με επίβλεψη και ειδική φροντίδα στην διαφορετικότητα του καθενός. Μόνο εκεί αναπτύσσεται ή βελτιώνεται αρμονικά και σύμμετρα ο ψυχικός κόσμος των παιδιών και διαμορφώνεται ο χαρακτήρας τους.

Η καλύτερη και μοναδική λύση είναι να αναδιοργανωθεί ο θεσμός των κατασκηνώσεων και τους θερινούς μήνες, όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά να πηγαίνουν στις κατασκηνώσεις, όπου υπάρχει πλήρες πρόγραμμα αξιοποίησης όλου αυτού του πολύτιμου χρόνου σε εργασία και πάμπολλες άλλες δημιουργικές δραστηριότητες που προσφέρουν δεξιότητες και ικανότητες, χαρά και γέλιο, ευχαρίστηση και ψυχαγωγία, ανάπαυση, ξεκούραση, ζωντάνεμα και ανανέωση. Η ομαδική δραστηριότητα, που θα αναπτύξει το κάθε παιδί στην παιδική κοινωνία της κατασκήνωσης, θα αποτελέσει σωτήρια σανίδα στην διαδρομή από τις διακοπές στην έναρξη των υπεύθυνων και πάλι το Σεπτέμβρη υποχρεώσεών του, που θα τις αναλάβει με περισσότερη υπευθυνότητα και προθυμία, με περισσότερη όρεξη και υγεία.

Άμεση η ανάγκη κοινωνικοποίησης του παιδιού και ιδιαίτερα του ειδικού παιδιού από την πιο μικρή ηλικία, η κοινωνικότητα εξουδετερώνει τη θλίψη και την ανία της μοναξιάς για μικρούς και μεγάλους, ανοίγει το παράθυρο της ελπίδας και της αισιοδοξίας, διέξοδος στην απογοήτευση και στη δειλία.

Ένα τέτοιο παράθυρο ανοίγει η ομαδική ζωή του παιδιού στην ύπαιθρο μαζί με τα άλλα παιδιά στη δική τους συμπαιδική κοινωνία, τα κοινωνικοποιεί, δημιουργούν και αναπτύσσουν φιλικές σχέσεις μεταξύ τους, αρνούνται την απομόνωση που πάντοτε κάνει τα παιδιά προβληματικά και δεν ευνοεί την ομαλή εξέλιξή τους. Μην ξεχνάμε ότι ουσιώδης ιδιότητα του ανθρώπου είναι η μετρημένη κοινωνικότητα, είναι τόσο ουσιώδες γνώρισμα όσο και η λογικότητα, η αισθητικότητα και η ζωτικότητα.

Τέλος, η ένταξη παιδιών με ιδιαιτερότητες στην κατασκήνωση σηματοδοτεί την ένταξη αργότερα στην κοινωνία χωρίς να ζουν

δύο ξεχωριστές ομάδες μέσα σ' αυτήν αλλά με το να συμβιώνουν , να συνεργάζονται , να αλληλοβοηθούνται.

Άρα λοιπόν γίνεται κατανοητό ότι η ένταξη στην κατασκήνωση παιδιών με ειδικές ανάγκες αποτελεί μια παιδαγωγική προσπάθεια με θετικά όχι μόνο για το ανάπηρο παιδί αλλά και για το μη ανάπηρο και τους γονείς και των δύο ομάδων που στην κοινωνία της κατασκήνωσης γίνονται μια ομάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξένη αρθρογραφία:

1. www.Pubmedcentral.nih.gov

Being a camp doctor, **Borins M.**, St Joseph's Health Centre, Faculty of Medicine, University of Toronto, Ont.

2. www.pediatrics.aappublications.org

6 June 2005 ,

POLICY STATEMENT

Health Appraisal Guidelines for Day Camps and Resident Camps

Committee on School Health, Section on School Health , PEDIATRICS Vol. 115 No., pp. 1770-1773 (doi:10.1542/peds.2005-0692)

3. www.ncbi.nlm.nih.gov

Am J Public Health Nations Health. 1949 May;39, Levine MI, Leighty H, Sharp LB., Maternal And Child Health Section: Camps and Camping.

Πληροφορίες για τα Α.Μ.Ε.Α. και την αγωγή τους:

Lisa Rappaport Morris M.S. , Linda Schulz .(second edition)
Creative Play Activities for Children With Disadilities

Αντωνίου –Σιδέρη Αθηνά, *Οι ανάπηροι και η εκπαίδευσή τους*

Καίλα , Πολεμικός, Φιλίππου , *Άτομα με ειδικές ανάγκες - Σύγχρονες κατευθύνσεις και απόψεις σε προβλήματα πρόληψης , παρέμβασης , αντιμετώπισης Α' Τόμος*, Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα, Αθήνα 1994

Καίλα , Πολεμικός, Φιλίππου, *Άτομα με ειδικές ανάγκες - Σύγχρονες κατευθύνσεις και απόψεις σε προβλήματα πρόληψης , παρέμβασης , αντιμετώπισης Β' Τόμος*, Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα, Αθήνα 1994

Κοντογιάννη , *Τέχνη και δημιουργική έκφραση στην Ειδική Αγωγή*

Κυπριωτάκης Αντ., *Τα ειδικά παιδιά και η αγωγή τους* , Εκδόσεις :Ψυχοτεχνική , Ηράκλειο 1989

Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, *Δελτίο πληροφοριών ειδικής αγωγής Σχολική και κοινωνική ενσωμάτωση* , Αθήνα 1994

Σπετσιώτης Ι. –Σταθόπουλος Σ. *Παιδαγωγική και διδακτική των παιδιών με κινητικά προβλήματα*, Εκδόσεις Ωρίων

Πληροφορίες για τον κατασκηνωτικό θεσμό:

Hygiene du camping Rapport

Βυτινάρου Λ. Βασ. Λέκτορα ΤΕΦΑΑ Αθηνών , *Υπαίθρια Ζωή (κατασκηνωτική τέχνη)* , Αθήνα 1989

Δαράκη Πέπη Δημοτική σύμβουλος, *Παιδικές κατασκηνώσεις –Δομή και λειτουργία*

Ι.Ξ.Γιόκαρη, *Εγκόλπιον στελεχών παιδικών κατασκηνώσεων*

Νικηταράς Νικ. Καθηγητής Φ.Α. –Ε.Ε.Π. Πανεπιστήμιου Αθηνών, *Μαζικός Αθλητισμός 1 Β' Έκδοση ανανεωμένη* , Εκδόσεις Τελέθριον , 1985

Νικηταράς Νικ. Καθηγητής Φ.Α. –Ε.Ε.Π. Πανεπιστήμιου Αθηνών, *Υπαίθρια Ζωή (οικολογία-ορεινή πεζοπορία- κατασκήνωση)* , Εκδόσεις Τελέθριον Αθήνα 1994

Παπασωτηρίου Στ. Κω. Καθηγητής Φυσικής Αγωγής ,*Το παιδί και η φυσιολογική σωματο-ψυχο-πνευματική ανάπτυξη και εξέλιξη Κατασκήνωση –υπαίθρια ζωή* Αθήνα 1996

Σκιαδά Γ. Βασιλείου , *Αγωγή – Μόρφωση –Ψυχαγωγία του παιδιού (χριστιανική – παιδαγωγική θεώρηση)* , Αθήνα 1994

Δελτίο ομαδαρχών περιοδικό «Μια καρδιά» Χ.Μ.Ο. No. 206 Έτος 49^ο Οκτώβριος 2004

Δελτίο ομαδαρχών περιοδικό «Μια καρδιά» Χ.Μ.Ο. No. 208 Έτος 50^ο Μάιος 2005

Πληροφορίες και φωτογραφικό υλικό από το διαδύκτιο :

news.pathfinder.gr

www.mybike.gr

www.disabled.gr

www.horse.gr

www.in2life.gr

www.e-bility.gr

www.mykarditsa.gr

www.mohaw.gr

Homepages.pathfinder.gr/kafkafil/articles05.html

Πληροφορίες και φωτογραφικό υλικό από οργανισμούς:

τον Παγκιακό Σύλλογο Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Π.Σ.Α.Μ.Ε.Α.
το Πειραικό Εκπαιδευτικό Κεντρο Π.Ε.Κ. Α. με Α.
τις Κατασκηνώσεις των Χριστιανικών Μαθητικών Ομάδων Απ. Παύλου
τις κατασκηνώσεις προσκόπων, Yurricamp , Green Camp,Happy Summer
Days,Forest Camp, Κατασκηνωτική Εκπαιδευτική Α.Ε.

